

Probleumata Aristote

lis determinātia multas questiones de varijs corporuz
humanoꝝ dispositionibꝫ valde audientibꝫ suaues. cum
eiusdē Aristō. vita z morte metricē descripta. subiūctis
metroz cū interlineali glosa sententialibꝫ expositionibꝫ

Handwritten red text in a small box, possibly a library or ownership mark.

[um 1490]

Probleumata arestotelis

Omnes homines naturaliter scire desiderat. ut scribit Aristoteles princeps philosophorum primo metaphisice. Cuius causa potest reddi talis. quia omne ens naturaliter appetit suam perfectionem. et similiter conatur se associare primo enti diuino et immortali in quantum potest. sed quia scientia est de perfectione intellectus. ergo omnes homines naturaliter scire desiderant. Rursus et alia ratio est. nam quod cuius ens naturaliter appetit bonum. ut se conseruare possit in rebus natura. sed quia omnis notitia scientifica est de numero bonorum honorabilium. ut patet primo de anima ergo naturaliter omnis homo desiderat scire. et ex consequenti omnis scientia in quantum intellectui humano est possibilis est appetenda. Quauis igitur quelibet scientia sit perscrutanda. magis tamen illa que est nobilior et communior aliis scientiis. Sed quia philosophica scientia conferat maximas delectationes. ut patet decimo ethicorum. ergo pre ceteris scientiis philosophica diligentius est inquirenda. Etiam propter alias causas: nam presens scientia est similis scientie philosophice. quia ipsa clarificat animam. ipsa facit delectari in hoc seculo. ut dicit Aristoteles in libro de pomo et morte. qui etiam in tantum clarificat hominem. ut ipsum primo enti diuino et immortali assimilari laborat: teste Seneca in epistola. in talia prorumpens verba. Hoc mihi philosophia promittit. ut summopere me deo parere reddat. Libet igitur de animalibus corporalibus. presertim de corpore humano ex pluribus artificialibus codicibus probleumata colligere: Et est primum tale

Queritur quare inter omnia animalia homo habet faciem versus celum eleuata. Respondet multipliciter. Primo quod est ex voluntate ipsius creatoris Et quibus illa responsio sit vera. non tamen videtur valida in proposito. quia sic facile est omnia soluere. Secundo respondetur quod omnis artifex opus suum primum comiter facit deteriorius: et post hoc opus suum secundum facit melius. et sic deus creauit bruta animalia pri-

Probleumata

mo quibus dedit faciē depressam ad terram inclinātam
z secūdo creauit hoīes. vt pz in Genesi quibz dedit figu
ram honestā z ad celū elevatā. Sed illa respōsio non vi
det iteruz valere ad ppositum. ex quo est theologicālis
z in pmo derogat bonitati dei. que opa q̄cum est ex sui
natura semp facit bona. Tercio r̄ndetur. q̄ inter omnia
aialia solus hō est ordinat⁹ ad regnū celoz. z ideo habet
figurā elevatā ad celū: qz p̄emptis terrenis cōtemplari
debet celestia z in diuinis. Quarto r̄ndet q̄ aia rōnalis
est silis intelligētie z finaliter in deū ordinata. vt patet p
Auerroim pmo de aia. ergo hz figurā elevatāz sursum
Quinto r̄ndet. q̄ hō existit microcosm⁹. i. minor mund⁹
sicut vult Aresto. vij. phisicoz. ideo oībus alijs aiali bz
hz p̄cipe z sibi obediūt. Sexto r̄ndet z vltimo. q̄ natu
raliter cui libet rei z opi talis figura est deputāda. q̄ suo
motui fiet apta. vt celo p̄petit rotūditas. igni aut̄ p̄petit
figura pyramidalis. q̄ motui sursum est apta. ergo rei bi
pedali. vt est hō figura diametralis z figura pyramida
lis est aptissima. ergo inter omnia animalia solus hō ca
pite est elevatus

Quare caput est pilosum. R̄ndet s̄m p̄stātini q̄ pili
sunt ornāmēta capitis z cerebri. z cerebz p̄ generatōnes
pilorū euacuat de grossis vapibz a sup̄mo vsqz ad ptes
inferiores. q̄ exeūt p̄ poros carnis exterioris z exsiccant
z in pilos p̄uertūtur. Patz qz in toto hoīe nihil siccius
pilis est. qz sicciores s̄t ossibz: vt pz p̄ Albertū magnūz
qz aliq̄ aialia nutriunt ex ossibz: vt canes. s̄z nullum aial
p̄t digerere plumas vel pilos. qz indigesta cūciunt. z om
nino siccī sunt z inepti ad nutrimentū. Sc̄do r̄ndet q̄ ce
rebzū q̄tuor modis purgat. primo ab aq̄ticis humoribz
sup̄fluis p̄ oculos. a melancolia p̄ aures. a colera p̄ nāsū
a flegmate p̄ pilos. z illa est intētio medicozum

Quare hoīes h̄nt lōgiores crines in capite q̄ alia aia
lia. R̄ndetur s̄m Aresto. iij. de generatōe. q̄ hō inter om
nia aialia hz cerebzū humidissimū a q̄ egrediē sudor q̄ in
crines lōgos capitis p̄uertit. Sc̄do r̄ndet q̄ humores

Arestote

proprietates nō cito et
aialibus humo
aialibus plonari
aialibus in alijs aial
radicant in c
magi ad int
aialibus in alijs aial
aialibus nisi alie
humidiores h̄nt lon
humidiores
aialibus materia pilo
aialibus talis materia
aialibus: macie p̄pet
aialibus: pilos
aialibus ponat sub fi
aialibus r̄ndet qz mul
aialibus h̄nt in mater
aialibus h̄nt crin
aialibus q̄ canis z pil⁹
aialibus q̄da sp̄ssa. q̄d
aialibus poros sup̄ficia
aialibus h̄nt subri
aialibus q̄ pili du
aialibus molles z subril
aialibus dactar. Nur
aialibus crines q̄y
aialibus p̄pter frigid
aialibus z grossi
aialibus poti valde
aialibus in p̄fisi
aialibus dactaria. q̄a
aialibus sp̄ facit
aialibus p̄to. Et op
aialibus q̄a frigid
aialibus crines z du
aialibus pili generan

Arestotelis

in homine sunt pingues nō cito exsiccabiles. ḡ pili in eo plonganť. in alijs aut̄ aīalib̄ humores sunt faciliť exsiccabiles. ergo cessat ab eis plongatio piloz.

Querit̄ ad idem. q̄re in alijs aīalib̄ pili solū infigunt̄ cuti. s; in hoīe pfundiť radicanť in cute: Rñr q̄ iō. qz pl̄ hñt de nutrimento. ḡ etiā maḡ ad interiora plonganť Et hec etiā est rō. quare pili in alijs aīalib̄ variant̄ ad variationē cutis. z nō in hoībus. nisi aliqñ in cycarrice.

Querit̄. quare mulieres hñt longiores crines q̄ viri. Rñr qz mulieres sunt humidiores q̄ viri z magis flegmaticę. ḡ in eis pl̄ est de materia piloz. z p̄ pñs sequitur lō gūdo piloz Et cū hoc talis materia cerebri maḡ augeatur a mēbris interiorib̄. z maxie tpe mēstrui. qz tūc materia ascēdit. z augmētat̄ humor piloz. vt dť Albert⁹. Si pilus mulier̄ mēstruose ponat̄ sub fimo. ex illo generat̄ serpens venenosus Scđo rñr. qz mulieres nō sunt barbate. z sic materia barbe trāsīt in materiā piloz. ḡ rē.

Querit̄. quare aliq̄ hoīes hñt crines molles z aliq̄ duros. Rñr fm̄ Aresto. q̄ cutis z pil⁹ sunt termini analogi. mō quedā cutis ē dura. qđā spissa. qđā subtil̄. z qđā grossa. ḡ pilus q̄ egredit̄ p̄ poros sup̄ficiales grosse cutis sit grossus. z q̄ p̄ poros subtiles sit subtil̄. Etiā qñ pori sūt aperti tunc erit mult⁹ humor. ḡ pili duri generant̄. Et vbi pori sunt angusti ibi molles z subtiles crines generant̄. Et h̄ Aresto. in hoībo declarat. Dur⁹ signū habem⁹. pño qz mulieres hñt molliores crines q̄ viri. qđ ɔtingit ex eo qz in eis pori sunt clausi. ppter frigiditatē Scđo qz colerici pñt frequē hñt duriores z grossiores pilos alijs. ppter caliditatē ipsoz. z in eis pori valde sunt aperti. ḡ etiā barbescūt p̄re alijs. ḡ dicit ph̄s in phisionomia. q̄ aīalia duros pilos hñtia sunt audaciora. q̄a tales pili ordinant̄. s; p̄ calozē z p̄ colerā. z colera sp̄ facit p̄zre. Etiā Aresto. ponit̄ exē plū de virso z apro. Ex opposito aīalia molles crines hñtia sunt timida. q̄a frigida. vt lep⁹ z cern⁹. Itē Aresto. dť aliā rōem molliciei z duriciei piloz. qz in regione calida grossiores pili generant̄. vt hñt ethiopes. p

Probleumata

oppositū est de regione frigida. vt p̄sus septentrionē.

Querit. quare q̄dā boies h̄nt crispōs crines ⁊ q̄dam planos R̄nr q̄ cā crispitudinis ē supabūdantia calorīs. vt si in hoīe est mult⁹ calor tūc generant̄ pili crispī. qz tunc mouet̄ sursum. Et hui⁹ signū est. qn̄ aliq̄s intrat balneū licet h̄z crines planissimos. postea tñ acq̄rit aliq̄s crines crispōs. ḡ balneatores put̄ frequēter h̄nt crispōs crines. S̄itr ethiopes et colerici S̄z cā planicieī ē multa humiditas fumi diametralit̄ tendēs deorsum: Et hui⁹ signū est. qz mulieres put̄ frequēter h̄nt planos capillos. qz sunt multe humiditatis et pance caliditatis

Querit. quare mulieres pubescūt circa aluū et nō alibi. s̄z viri in pectore barbescūt. R̄nr medicinalit̄. qz in viris et mulierib⁹ ē p̄fluētia humiditatis ibidē. et magis in mulierib⁹: qz in viris ē os vesice in illo loco in q̄ tenetur vrina. et q̄ generant̄ pili in pectore ⁊ circa vmbilicū S̄z de mulierib⁹ sic d̄r: q̄ humiditas vesice et matricis ibi coniungit̄. ḡ multus fum⁹ ibi resoluit̄ q̄ est materia piloz. qz eodē mō fit sub humeris et in alijs locis hirsutis

Querit. quare mulieres nō barbescūt: R̄nr qz in eis ē defect⁹ caliditatis. vt etiā in aliq̄b⁹ viris effeminat⁹. q̄ sunt imbarbes ppter eandē cām. qz h̄nt p̄plexionē muliebzē.

Querit. q̄re suspēsis crescūt crines: R̄nr qz corpa eoz sunt expōsita soli. qui calore suo totū humidū resoluit̄ in fumū. ex quo generant̄ et augmentant̄ crines

Querit. quare pili barbe sunt grossiores alijs. et q̄nto pl⁹ abradunt̄ tāto pl⁹ indurescūt. R̄nr p̄ vnā regulā medicinalē. q̄nto pl⁹ de aliq̄ liq̄re humor sepat̄. tāto pl⁹ ad talē locū humor p̄trahit̄: ḡ q̄nto pl⁹ pili abradunt̄ tanto mag⁹ ibi p̄fluūt hūiores. ⁊ ex eis crines generant̄. ⁊ ibidē

Querit. q̄re mulieres sunt valde plane indurescūt et formose respēū viroz: R̄nr fm̄ Aresto. p̄mo de ḡnatio ne aialiu. qz in mulierib⁹ tota humiditas et supfluitas q̄ est materia piloz corpis expellit̄ cū materia mēstruali. q̄ manet in viris euaporalit̄ transiēs in pilos. Et hui⁹ signū est. qz mulieres raro h̄nt fluxū ex narib⁹. vel apostēata

Arestotelis

et ulcera. qz tal' materia efficit cū mēstruo Itē aliud signū
qz videm⁹ aliq̄s vetulas barbecere in senectute. s. post xl
vel. l. annos cū cessant menstrua: vt dicit Ar̄s. ix. de aialibz

Querit. qre iter oia aialia soli hoies canescūt. vt vult
Porph. et Ar̄s. pmo de gñatōe Rñr fm phm qz canities
causat in hoibz. qz iter oia aialia hō hz calidissimū cor. iō
natura sagax ne p calorē cordis hō suffocaret cor calidis
simū supposuit frigidissimo cerebro. vt caliditas cordis
tparet frigiditate cerebri et ecōuerso: sic qz tpa mentū red
deret vtrobiqz Hoc etiā p3 ex tali signo: qz iter oia aialia
hō hz turpissimū odoratū: scdo de aia Etiā hō quasi me
diū vite sue psumit dormiēdo. et h̄ ptingit ex supabundā
tia cerebri frigidi et humidi. et sic indiget calore naturali
illud humidū digerēte et psumēte. Et illū calorē sufficiē
ter hz in iuuetute. iō nō efficit can⁹. Tpe hō senectutis de
ficiet in calore naturali Et sic vapores ascēdētes a stoma
cho manēt indigesti ppter defectū calorē naturalē. et sic
pñr putrescūt. et illā putrefactōz humoz seq̄tur albedo q̄
dicitur canities: Et illo p3 qz canities nihil aliud ē q̄s albedo
eriniū ex putrefactōe humoz circa radices piloz ex de
fectu calorē naturalē tpe senectutis causata. Etiā canities
causat ex malitia pplexionis aliqñ. et illa bñ ptingit in iu
uēte. Aliqñ etiā ex humido indigesto. Aliqñ ex nimio
timore vel cura. vt p3 de mercatoribz nauigātibz et rapto
ribz. vii⁹. Cura facit canos q̄uis hō non hz annos

Querit. quare crines ruffi citius albescūt q̄s aliq̄: Rñr
fm Aresto. qz rubedo est infirmitas piloz. nā generat ex
materia infirma et debili. scz ex materia mēstruali. iō ci
tius canescunt q̄s crines nigri

Querit. qre lupi grisescūt. Pro q̄ nota drām iter cani
tē et grisitiē. qz canities causat ex defectu calorē natura
lis: hz grisities ex voracitate et cōestione. vt p3 p Aresto.
vij. de aialibz. Cū lup⁹ est aial multū vorax. qz multū cōe
dit. et gulo se sine masticatiōe. et sel' deuorat intātū qz pte
natur p tridū. Et tunc ille cibus causat vapores grossos
in corpe ipsi lupi. et per pñs grisities. ex ipsis generatur

Probleumata

Item griseities et canities scdo dicitur: quod griseities fit per totum corpus. canities vero solummodo fit in capite

Queritur. quare eadem griseescunt. Rursus secundum Arestum. in libro de animalibus. quia eorum corpora plurimum sunt in sole. et secundum eundem quod in methicorum calor etiam quicquid accidentaliter facit putrescere quod ex tali calore materia pilorum putrescit. et per consequens etiam valde

Queritur. quare boves caluescunt. et arborum cito caluantur boves in hieme defoliantur. Rursus secundum Arestum: ubi super de animalibus: quod eadem de causa boves caluescunt et arbores defoliantur. quod defectus humiditatis utrobique est causa defectus tantum pilorum quam foliorum et hoc pulchre declarat. quod per actum venerem homo caluescit. quia luxuria est emissio naturalis humiditatis et caliditatis. et sic per luxuriam humidum consumitur quod est nutrimentum pilorum. quod sequitur tur caluities. Et hoc declarat evidenter de eunuchis et mulieribus que non caluescunt. quia tale humidum ab eis non separatur: unde eunuchi habent complexionem feminam Sed quia queritur. quare eunuchi non caluescunt. nec habent podagram: id est infirmitatem pedum. ut dicit Ipcras sexta particula aphorismorum. Rursus secundum Galienum in commento ibidem quod causa caluitatis est siccitas. et siccitas res non sunt in eunuchis. quia caret testiculis. que supplent calorem per omnia membra. et calor ipse aperit poros. quibus aptis cadunt pilis

Queritur. quare mulieres non caluescunt. Rursus quia frigide et humide sunt. et hoc utriusque operatur permanentiā pilorum. nam humiditas dat nutrimentum pilis. et frigiditas poros restringit

Queritur. quare calui sunt fallaces. ut dicit metrum Si non vis calui fugias portia calui: Rursus quia caluities attestat super complexionem colericam. que est calida et sicca. et colerici naturaliter sunt fallaces. in tra illud versus Viris fallax irascens perditus audax: quod sequitur a primo ad ultimum caluos est fallaces.

Queritur. quare ceci naturaliter non caluescunt. Rursus secundum Arestum. quod oculi habent multum humiditatis. et talis humiditas que transire deberet per substantiam oculorum transit in nutrimentum sufficiens pilorum. et ergo raro caluescunt

Queritur. quare omnibus timentibus contingit crinium erectio Rursus dicitur quod tempore timoris calor vadit ad interiora ab exterioribus membris volens subuenire cordi. et sic pori in quibus

Stren

...anditur. ac
...maxime pu
...in pauo ni
...caput bon
...ultima ad e
...cum ipn
...claratur in spe
...caput sic di
...dimā pte
...no est
...longi. Ri
...sunt
...memoria i
...bram qm
...q: h
...ideo e
...et vi
...one
...cogitane
...Ri
...ill
...sic
...inu
...est e
...de aial
...erg
...plexionem
...pa
...de stomac
...ypoz
...ipri
...capit
...plexionem e
...transit
...membra se
...per vi

Arestotelis

pilli figuntur clauduntur. ad quā clausione sequitur erectio piloz. et hoc maxime patet in animalibus brutis. s. in porcis et in apris et in pavonibus

De capite

Querit. quare caput hominis est rotundū. Rūdetur quod hec figura est aptissima ad capiendū in se aliqd. vt patet per Aresto. secūdo celi. cum ipm caput capit in se quicquid sensus. vt etiā declaratur in sphaera materiali

Querit. quare caput sit durū. Rūdetur per Aresto. quia prius in se humidissima partem animalis. vt cerebrū per ipm

Querit. quare caput nō est diu (tanquā per clipeū tuas) recte rotundū sed oblongū Rūdetur vt in ipso tres cellule apte possunt distingui. s. fantasia in fronte. legitima siue rationalis in media. et memoria in posteriori cellula

Querit. quare hō hūmaginādo erigit caput sursum sicut versus celum. Rūdetur quod hūmaginatio est in anteriori parte capitis siue cerebri. ideo erigit sursum vt cellule hūmaginationis aperiant. et vt spūs animalis cōcurrēdo facere possit hūmaginationē

Querit. quare hō cogitans et recogitans de p̄teritis caput suū inclināt ad terram. Rūdetur quod idē. quod cellula posterior est memoratiua. ergo illa erigit versus celū cum caput inclināt ad terram. et sic apertur illa cellula vt spūs animales p̄ficiētes memoriā intrarent

Querit. quare caput nō est carnosum sicut alia mēbra Rūdetur sicut Aresto. in de animalibus. quod caput nimium agere graue et moueri nō posset. ergo est sine carne Et etiā caput carnosum designat complexionem malam.

Querit. quare caput sepe patitur dolores. Rūdetur sicut Constantinus in libro de stomacho. quod quicquid patitur dolor est ascensione maloz vaporū pueniētes. qui de stomacho ad caput extollunt. et ipm cerebrū perturbāt. et sic causatur dolor. Et etiā dolor capitis maxime puenit a stomacho propter nimiam repletionē ipsius stomachi. quod sicut Galienus duo magni nervi transeunt de cerebro ad orificiū stomachi. et sic ista duo mēbra se simul patiunt. Et etiā dolor capitis quicquid puenit propter vinū forte vel alium potū forte

Arestotelis

et ppter hanc causam etiã pueri sunt multũ somnolenti
Querit. quare oculi nigri de die bene vident. de nocte vero male. Rñdetur fm Aresto. q. ppter indigentia ignis. et ppter luminis et humoris in oculis congregatoẽz qui illuminat humorem glaciale[m].

Querit. quare oculi glauci de die male vident. de nocte vero bñ. Rñdet p Aresto. q. glaucedo p se est lucida. et spũs visibiles de die debilitant. et in nocte pfortant.

Querit. quare hoies hñt oculos diuersos. Rñdetur p Aresto. q. hoc est ppter diuersitatẽ humorũ. Un oculi habent quorũ tunicas et tres humores. Prima dicitur solidariua. q. est exterior fortis et pinguis. Secũda dicitur cornea ad similitudinem cornu. et illa est pspicua. Tercia dicitur vnea ad similitudinem vne magne. Quarta dicitur tela arance. Sed fm alios oculus constat ex septẽ tunicis et tribus humoribz. Primus humor dicitur albugineus ad similitudinem albuginis in ovo. Secundus est glacialis. i. glaciei silis. Tercius est vitreus. i. ad modum vitri clarus. et illa diuersitas humorũ facit diuersitatẽ oculorũ.

Querit. quare hoies lufci et monoculi sunt boni sagittarij. Et qre sagittarij boni cõiter claudũt vnũ oculũ. Et qre speculãtes astra videt vno oculo p cãnos. Ad hõdũm q. bec materia habet in pspetiuã. et hõ e fm q. p. i. libro de caus. q. ois p. vnũta fortior est seipã dispersã. q. tota p. vnũta dispersã in duobz vno oculo clauso congregat ad aliu. et sic vnũta in ipso fortificat. et per pñs certius videt vno oculo clauso q. ambobz apertis.

Querit. quare fortiter bibetes et ridetes lachrymant. Rñdet. q. dum bibũt aer inspirat. nõ exit p vocale arte reã. et sic cũ impetu ad oculos dirigit p poros exesudo. et sic hũores oculorũ expellit. et isti hũores sic expulsi addunt.

Querit. quare multũ flẽtes parũ cunct lachrymas mingunt. Rñdet p Aresto. q. humidũ radicale lachryme et vrine sunt vni. et eiusde nature. q. vbi flẽtus multiplicat ibi vrina diminiuit. Et q. sunt eiusde nature et materiae p. in sapore. q. ambo salsa sunt.

Probleumata

Querit. quare aliqui hñtes claros oculos nihil vidēt.
Rñdetur q̄ h̄ est ppter opilationē z destructōez neruoz
visuoz. nā ipsis destructis p̄tus visua ad oculū a cere
bro deferri non p̄t. vt p̄tz p̄ phm in de sensu z sensato

Querit. quare oculi sic clarus z politus instar speculi.
Rñdet qz res visibiles reuerberant melius sup rem tersaz
et politā. q̄ oculi est politus vt ex h̄ visus cōfortet. Scdo
rñdet. qz oculi ē maxie humidus inter oēs ptes corp̄is et
aqtice nature. mō sicut aq̄ ē clara z bñ polita ita z oculi

Querit. quare hoies hñtes p̄fundos oculos acute et
lōginque vidēt. z s̄lt̄ alia aīalia. Rñdet s̄m Aresto. scdo
de gñatione animalū. qz p̄tus visua in eis nō dispergi
tur. sed p̄cedit diametralit̄ ad rem visam. Et hoc decla
ratur in sili. qz qñ aliq̄s stat in p̄funda fouca aut in fon
te p̄fundo stellas celi z firmamētū in clara die speculari
vt dicit Aresto. in tractatu de forma speculi. qz tūc vir
tus visua z radij nō disp̄guntur

Querit. quare hoies hñtes altos oculos z non p̄fun
dos indeterminate vident z male. Rñdetur p̄ Aresto. qz
radij qui transeūt ad visum disp̄gunt ad latus. z nō di
recte p̄cedunt ad rem visam. q̄ visum debilitant

Querit. quare multa aīalia nascunt̄ ceca. sicut catuli
leonū z canis. Rñdet. qz talia aīalia nō sunt adhuc p̄fec
te maturitatē. z in eis nō opatur fluxus nutriment̄. Et h̄
declarat̄ in sili de hirundinibz. vt si illis in nido auferā
tur oculi alij recrescūt eis. z h̄ p̄tz in multis alijs aīalibz.
que etiā immature generant̄ quasi mortua. vt catuli visi
Et ista rō est magis p̄spectiua q̄ natural̄ materia.

Querit. quare oculi mulieris inficiūt spe
culū nouū. vt dicit Aresto. in libro de somno z vigilia Et
p̄sile p̄blemma est istud. Quare basiliscus interficit hoies
visu: Ad primū rñdet. qz p̄ talem modū. qz qñ menstrua
fluūt de muliere. tūc aer venenosissim⁹ resoluit̄ ab ea. q̄
ascendit caput mulieris. z ipsa multū dolens cooperit̄
sp̄m cum milis velis z peplis. z quia oculi sunt poro
si. ergo petit̄ ibi exitum. Et sic inficit oculos. qui pleni

Stret

querit. quare apparent
vaporē in
ad obiect
mū dum z
scdm responde
oculos illu
ad rem y
venerosū seu h
bomo interfic
p̄tus d̄p̄tū cū b
polita interficit
hominos reflectat
interfione interfi
Corre
interficiū specula
z offendit
oculoz
Resp
lume
dabet a
appar
li
sp̄ndid
de q̄
qu
minue
of
specul
est di
vūz p̄
z ex q̄
p̄sequ
vir
oculis
mot
facit

Aristotelis

sunt sanguine z apparent in eis oculi guttosi z lacrimo
si ppter malū vaporem in eis existentē. z illi euaporant z
multiplicant vsq; ad obiectū speculi. z q; tale speculum
est multū solidū mūdum z politū: ergo faciliter imūdū
accipit. Ad scōm respondet. q; basiliscus est aīal multū
venenosum. z p oculos illius vapores venenosi exeunt
z multiplicant vsq; ad rem vi sam. z vsq; ad oculos hoīs
qui vapores venenosi seu humores intrantes corpa in /
ficiūt. z tandē homo interficit. Et hec rō est quare basi /
liscus inspiciens clipeū cū bitumine pfecte factū aut ali /
am rē firmā z politā interficit seipm: q; ab ista re pollita
z solida isti humores reflectunt z pcutiunt vsq; ad basi /
liscū. ex qua percussione interficitur. Et similiter est dicēdū
de muliere mēstruosa. Correlariū est q; quedā vetule qū
tpe menstrui inspiciūt specula aut alias res solidas z fir /
mas seipsas ledunt z offendūt

Quare scintillatio oculorū in catts z lupis nō appa /
ret in luce. sed in tenebris? Respondet q; in luce mai⁹ lumē
offuscāt z extinguit min⁹ lumen. sic q; tūc extrane⁹ color
apparet scintillare quous habet aliquā materiam lucis per
quā tpe tenebrositatis apparēt splendidi. ex quo est cor /
pus politū. z sic illa materia lucis quodā mō obsuscāt ī
die. ita q; nō apparet splendida: sed magis colorata p /
pter lucis offuscationem. vñ de q̄sto maiores sunt tenebre
de tanto talis natura lucis (que ē in obiecto visibili) pl⁹
fortificat. quia de tanto minus impeditur per manus lu
men extrinsecum quo posset offuscari.

Quare hō se vidēs in speculo mox obliuiscit suā dis /
positōem. z nō scit q̄liter est disposit⁹? Rñdet in libro de
forma speculi q; idolū visus p speculū debilit z reflecte re
p̄sentat se potētie visive. z ex q; debilit se rep̄sentat: tūc de
biliter apprehendit. z p̄sequēs nō diu retinetur

Quare visus recreat p viridē colorē. vñ p̄ visus istū
Fons speculū gramē. oculis dant alimentamen Rñdet q;
viridis color mediocritē mouet organū visus. z ideo cō
format visus. hoc aut nō facit color albus vel niger. quia

Arestotelis

sternutatōem. Etiaꝫ q̄ sternutat frequēter dicit h̄re forte cerebꝫ. 2 q̄ medici sternutoriuꝫ dant vt purget cerebꝫ. 2 q̄ dolentes nō potētes sternutare cito moriūtur. quia si gnū est q̄ cerebꝫ 2 est totum impletuꝫ malis humoribus qui nō possunt expurgari

Quare appopletici. i. in q̄bꝫ sanguis cito effundit uō p̄nt sternutare. R̄nr q̄ mear⁹ seu ventriculi cerebꝫ sunt eis opilati 2 obdurati. 2 si possent sternutare forte appo

Quare calor solis puocat sternuta (plexia solueret tōem 2 nō calor ignis: R̄nr q̄ calor solis tm̄ resoluūt. et nō p̄sumit. q̄ vapor resolut⁹ expellit p̄ sternutatōem. sed calor ignis resoluūt 2 p̄sumit. 2 ergo magis p̄sumit sternutatōem q̄ puocat

De auribus

Querit q̄re oē aīal mouet aures p̄ter hominē. R̄nr p̄ Aresto. q̄ q̄dam musculus est circa mādibulā in hoīe q̄ p̄hibet motū in auribus. 2 ergo eo extenso hoīes mouent aures. vt visus est in pluribus hoībꝫ. sed alia aīalia illis carent. ergo aures eorū mouent

Quare ex erectiōe auricularū aīni pluuia p̄noſticit: R̄nr q̄ asin⁹ est aīal valde melācolicū. 2 ex melācolia est sentiens pluuia futurā. mō tpe pluuioso aures oīm aīa lū erigūtur. q̄ asin⁹ senties pluuia futurā aures erigit

Quare auicule non h̄nt aures. R̄nr p̄ Aresto. q̄ ideo q̄ natura dat vnicuiq̄ qd̄ sibi q̄gruū est. s̄ si dedisset aui bus aures impediret eas in volatu Sicut pisces carēt auribus p̄pter natatōem. 2 soluz h̄nt paruas foneas 2 poros p̄ q̄s audiūt. vt declarat Aresto. de boue marino

Quare vesperiliones aures h̄nt. cū tm̄ vident esse aures R̄nr q̄ p̄rim h̄nt naturā auicularū in volādo rōe cui⁹ habēt alas. 2 p̄rim h̄nt naturas q̄drupeduz. eo q̄ s̄ pilose. q̄ mures s̄t. ideo natura sagax disposuit eis aurículas.

Quare hō int̄ cetera aīalia h̄z aures rotūdas. R̄nr q̄ figura totū 2 figura partiū in toto p̄portionātur. 2 maxime inter hōgenia. q̄ sicut vna gutta aque rotūda est. ita 2 tota aq̄: vt p̄bat Johānes de sacrobusco in sphaera materialī. sed q̄ caput hoīs est maxime rotundū. q̄ 2 aures

Probleumata

declināt se ad eādē formā siue figurā. sed capita aliorū aialitū sunt valde oblonga. ergo 2 aures exinde plonganē

Quare natura formauit aures ipsi aialib⁹ Rūdet q^o fecit ppter duo. Pri^o vt aialia p aures audirent 2 vt res audibiles ptingerent ad pelliculā auris. Sc^o q^o p aures caput purgat a colerica supfluitate. sicut enī caput purgatur p nasum a flematica supfluitate. sic p aures a superfluitate colerica

Quare os h3 labia ipm circūstātia. Rūdet fm cōstātī nū. qz labia tegūt 2 muniūt dentes qz nō esset pulch² sp dētes apparere. Aliē rūdet q^o dentes sūt frigide nature. 2 f^o cit⁹ lederent ab aere exteriori si p labia nō tegerentur. S3 tū alia p^o esse rō euidētior. q̄ est moralis scz q^o hō d3 se moderare in loquēdo 2c3

Quare hō h3 duas aures 2 vnū os 2 siliter duos oculos. Rūdet q^o hoc est ex ista cā. scz q^o hō d3 eē puilior tā in videndo q̄ in loquēdo: 2 copiosior in audiendo. vt sapiētior erit. qz vt dēt Aristo. sensus auditus est sensus duplīne. Et de visu dicit q^o sensus visus multarū rerū no bis dñas ostēdit. Et cū illo pcorat seneca dicēs. duas aures a natura recepimus 2 tm vnū os. 2 ideo natura sagax aures fecit patentes. linguaz vero duplici clausura circūdedit. scz labijs 2 dentibus

Quare hō h3 os. Rūdet ppter multas vtilitates Pri^o ma est. qz os est ostiū stomachi. Sc^oda qz cibi in ore maritica 2 pparat ad p^omā digestionē. q̄uis auicēna voluit q^o sc^oda digestio fieret in ore Tercia. qz in p^ocauo oris aer inspiratus p cordis refrigerio subtiliatur. 2 ppter alias multas causas. que postea patebūt

Quare labia sūt mobilia. Rūdet q^o hoc fit ppter formatōem vocis. qz sine ipsi vox pfecte formari nō p^o. nā sicut sine istis litter⁹. a. b. f. p. voces litterales nō pūt formari. ita nec ipse sine labijs

Quare hō ossitat Rūdet fm glosam vltime particule amporismo 2 ypocratis. q^o hoc fit aliqū a tedio. vt cuz hō sedit cuz ignotis quib⁹ libent⁹ careret. Sc^odo fit ossi-

Arif
... grossis re
... marislag curā
... videris ali
... imaginariē. Et
... reale sensibilib
... videris: 2 monē
... videris sic enī
... videris ossitante
... dentes inccr
... videris: 2 B
... videris ipsi m
... videris soliad lapa
... videris pures der
... videris dūcē ca
... videris in mulie
... videris ossi dente
... videris de gati
... videris
... videris ossi fo
... videris nō recerē
... videris ossi gene
... videris in vtero m
... videris nutrimentali.
... videris
... videris anteriores
... videris Rū q^o hoc
... videris anteriores l
... videris fm Arif
... videris: cū p^o
... videris cū p^o
... videris cū p^o
... videris anteriores cū
... videris cū p^o
... videris cū p^o
... videris cū p^o
... videris cū p^o

Arestotelis

tatio ex fumis grossis replentibus maxillas. ex quoz ex
pulsioe fit maxillaz extensio z oris apertio: z tunc fit ossitatio

Quare ho videns aliu ossitare etiaz ossitat. Rñdet q
hoc fit ex imaginatioe. Et hoc declarat ex simili: cum as
nus est aial valde sensibile rone melancolie. qz superflui
tates diu retinet. z nunqz vrinaret vel pmederet nisi au
dieret alium vrinare. sic etiam homo ex imaginatione os
sitar alio homine ossitante

Quare soli dentes inter oia ossa sentiunt sensu tactus.
Rñdetur fm Auicēnā z Galienū. vt possent discernere
inter calidū z frigidū ipsis nociua. qd nō indiget alia os
sa. qz vtunt illis solū ad sapore cibi

Quare viri hnt plures dentes qz mulieres: Rñdet q
hoc est ppter multitudinē caloris z sanguinis. q abun
dat in viris plus qz in mulieribz

Quare inter oia ossa dentes crescūt vsqz ad fines vite.
Respondetur ex scdo de generatioe. qz als psumerentur
masticando z molendo

Quare inter omnia ossa soli dentes recrescūt eis abla
tis. z alia ossa ablata nō recrescūt. Per arestotelez respon
detur. qz omnia alia ossa generantur ex humido radica
li. z sic generantur in vtero matris. sed dentes generan
tur ex humido nutrimentali. quod de die in diem reno
uatur z augmentatur

Quare dentes anteriores in iuuenibz cadūt z recref
cūt z nō molares. Rñr qz hoc est ppter defectuz materie
z figure. qz dētes anteriores stz acuti. z alij lati. scz poste
riores. Aliter rñdet fm Aresto. in scdo de generatioe aia
liū. qz dentiu anteriorū est pscindere cibuz. ergo sunt acu
ti. sed posteriorū est comedere z masticare cibū. ergo hnt
figurā latam. que est ad hoc apta.

Quare dētes anriores citi⁹ crescūt Rñr ex eo qz ipsis
citiuz indigem⁹ scindēdo qz posterioribz masticādo

Quare in animalibz dentes in senectute nigrescūt Re
spondetur qz hoc est ex putredine cibi z corruptōne fleg
matis cū paruo humore colerico zc

Probleumata

Quare dentes equi in iuuetute sunt crocei coloris et in senectute albescunt. Rñr p Aresto. q equus abūdat in humore aqueo. q̄ in iuuetute digerit̄ z uertit̄ in croceitate. sed in senectute calor diminuit̄ z remanet ibi aquus humor cuius p̄p̄ius color est albedo

Quare natura dedit aialibz dentes Rñdet̄ p Aresto. secūdo de generatione animalū. q̄ quibusdā dedit p̄p̄t pugnare seu defendere vitam ipsoz. vt lupis apris. quibusdam vero propter voracitatem: vt leporibus. quibusdam vero propter formatiōem vocis. vt hominibz. vt p̄p̄ p̄mentatorē inde anima.

Quare aialia cornuta carēt dentibz in supiori mandibula: Rñr fm Aresto. in libro de aialibz. q̄ cadē est materia cornū z dētū. scz humidū nutrimētale: ergo materia q̄ trāsīt in cornua nō trāsīt in dentes. z sic deficiūt dētes in supiori mādbula: z talia aialia fm Aresto: nō possunt bene masticare cibū. vñ p̄pter defectū dētūz ex p̄sequēti habēt duos stomachos. igitur seq̄tur correlarie q̄bis masticāt cibū. vnde p̄mo mittūt cibū in p̄mū ventrē de nocte aut̄ reeciprocāt ruminādo

Quare q̄dā aialia nascūtur cū dentibz. vt hēdiz agneli. z q̄dā sine dētibz vt hoīes Rñr q̄ natura nō deficit in necarijs: nec abūdat in supfluis. vt p̄z. iij. de aia. q̄ ex q̄ ista aialia statim post exitū ventris indigēt dentibz. ideo nascunt̄ euz dentibz. sed hoīes mamillis matris nutriūtur ad t̄ps. ideo dentibz ad t̄pus carent.

Quare auicule nō hñt dentes. Rñdet̄ q̄ materia dētū trāsīt in rostrū ergo digestio est in eis. Vel alie res spōdet̄ q̄uis dentibz nō masticāt. tñ per instrumenta ipsorum masticant.

De lingua

Quare lingua est porosa Rñdet̄ p Aresto. ij. de aia q̄ lingua est medius gustus z p̄ poros lingue sapor puenit ad sensum gustus: Aliter rñdet̄ q̄ salina spumalis dirigitur ad os p̄ linguā a pulmo ne madefaciēdo cibuz ad primam digestionem preparando. z ergo lingua est porosa vt salina per eam creat

Arestotelis

Quare lingua febricitantiū omnia iudicat amara. Re
spondet medicinaliter. qz stomachus corpis ipoz est re
pletus colerico humore. z colera ē maxime amara. vt pz
ex felle. ergo fum^o amarus inficit linguā. quapropter lin
gua impleta saporibz iudicat eos amaros. Quis amari
tudo nō sit in cibus. sed in lingua

Quare nobis audientibz acida noiare lingua aq̄scit.
Rūi qz ptus imaginatiua est supior virtute gustatiua.
z cū imaginamur aliquē sapore. tūc ipm ꝑcipim^o mdiā
te ꝑtute gustatiua. qz nihil gustu ꝑcipit nisi mediante sa
lina. ergo tūc lingua aquescit

Quare aliq̄ sunt drauli. aliq̄ blefi: z balbucietes. Rūi
qz hoc est pluribz de causis. aliq̄ scz ppter lingue z cere
bri humectationem. vt in pueris. q̄ defectuosi sunt in lin
gua. vt pz i ꝑferēdo multas litteras. Scdo hoc ē ppter
extractōem neruoz ex flegmate: qz tales sunt nerui eūtes
ad linguas. qui nerui corrupti sunt

Quare lingue serpētū z canuz rabidoz sunt veneno
se. Rūdetur ppter maliciā z fumositates humoris vene
nosi in eis p̄dominātis

Quare lingua canis est medicinalis. z ecōuerso eā sit
pestilētiālis. Rūdet qz hoc est ex aliq̄ pprietate occulta.
Potest dici qz ideo. qz lingua canis est multuz porosa. et
sic in se attrahit z colligit viscositates vulneris Aliq̄ di
cūt qz canis ex natura bz q̄sdā humores in lingua. quibz
sanat lingendo vulnera. oppositū est de equo

Quare salina est alba. Rūdetur qz hoc est ex cōtinuo
motu lingue. qz in ꝑtinuo motu generat color. qui deal
bat istam superfluitatem. que est salina. vt patet in spu
ma aquarum:

Quare salina sit insipida. Rūi si haberet determina
tū sapore. tūc lingua nō saperet. qz solūmō haberet sapo
rē saliuē. z sic alios sapos apprenere nō posset

Quare salina ie iuni sanat apostemata. Rūdet fm au
cennā. qz est bene digesta z subiliata

Quare aliq̄ boies abūdāt pl^o in salina p̄ alijs. Rūdet
b iij

Aristotelis

Queritur. quare magis delectamur in dulci sapore q̄s amaro vel in alio. R̄r qz natura iocūda delectat̄ in dulcedine. Rō qz dulce est calidū z humidū. z per caliditatē humiditates sup̄fluas dissoluit. et p̄ humiditatē abluſſe immūdicia. Sed sapor acetosus siue stipticus vel pōn̄cus p̄pter frigus in ipso predominās nīmū p̄stringit et pungit et mēbra offendit in purgatiōe. ergo nō delectamur in illo sapore. q̄a medici volūt q̄ hoīes in estate z in rebemētū calore nō debent cōedere aliqd̄ amarū. Rō est qz amaritudo generat calozē. sed solūmodo in hyeme debemus cōedere amara. ḡ dicit Aristot. in de nutrimento z nutritibili. q̄ dulce est amicū nature z maxime nutrit

Querit̄. quare sapor acetosus pl̄ incitat ad appetitū q̄s alius. R̄r qz sapor acetosus ē frigidus et infrigidat. mō frigidū ē appetere z attrahere. z ideo causat appetitū.

Nota qz nouē sunt spēs sapoz. quoz tres sunt a calozē z tres a frigore. z tres a tēperato medio

Querit̄. quare de spiritu aereo plus attrahit̄ q̄s emittitur. R̄r p̄ Aristot. ad Alexandrū magnū in libro de motu cordis. qz multe ptes aeris inspirant̄ z p̄transeūt nutrimentū cum spiritibz vitalibz q̄ inter pulmonē p̄tinent̄ et ergo tam diu aīal nō suffocatur q̄s diu aerē in pulmone percipit. et sic aliqua ps in ea p̄tinetur.

Querit̄. quare aer expiratus z expulſus videat̄: cum tñ aer p̄ se sit inuisibil̄ p̄pter sui raritatē. R̄r qz aer inspiratus admisceet̄ fumositatibz ipsius cordis. rōne qz efficit̄ grossus z sic videt̄ Lūi⁹ expiētia ē. qz tpe hyemali maxie videm⁹ anhelitū. qz frig⁹ aeris p̄stringit anhelitū mixtū fumositatibz. z sic ingrossat̄ z p̄densat̄. z p̄p̄ns videt̄

Querit̄. quare aliq̄ hoīes hñt fetidū anhelitū R̄r fm̄ medicos qz aliqñ fit p̄pter malas fumositates stomachi. Aliqñ p̄pter corruptōz spiritualiū membrorz. vt pulmonis. et ḡ anhelit⁹ leprosoz est ita infect⁹ qz inficit̄ auiculas p̄pinquas. qz interiora ipsoz sunt maxime corrupta. vt p̄z ex diffinitōe a Cōstantino data. qz lepra est nutrimentū omniū membrorz cum putrefactiōe eozundē. et in

Arestotelis

aer iterū inficit ab illo. 2 sic vsq; ad hoīem puenit. et tunc ille aer sic infect⁹ ab hoīe attrahit. et facit eū rancū. Etia dicitur qd lup⁹ est aīal multū vorax vt pz in libro de aīalib. qz auide sumit cibū. et cōedit vna vice tantū qz pcentat per tres dies. 2 sic lup⁹ aperiēs os suū emittit humores crudos 2 grossos et indigestos. a qbz aer inficit ppinquus. qz aerē aliū iterū inficit: et sic deinceps donec pueniat ad hoīem. qz inspirato hō inficit. Eodē mō sicut basilisc⁹ qz emittit humores venenosos ab ocul' hoīes inficientes

Querit. quare hoīe lupū inspiciēte lup⁹ nō rancescit: Rūndetur qz homo nō est ita maliciosus et frigidus vt lupus Et ppter similit⁹ rōnem mouetur hic tale pbleuma

Quare interfect⁹ interfectore pūte sanguinescit. Rūndetur qz hoc est opus diuinū 2 nō naturale. qz sanguis clamat vindictā contra interfectore. Sicut si esset aliqz natural' cā maxie esset ista. qz ppetrator hui⁹ sceler' recolēs maxime dolet pūa duci. et sic maxie estuat ppter fortē hūmaginationē quā desup hz. sic qz oēs spūs eius ebulliūt. et sic ad instrumēta visus accedūt. et ibi exeūt p radios visuales oculoz vsq; ad obiecta. s. vulnera. qz si recētia fuerint statim sanguinē emittūt. Secūdo hoc fit cū iuuamine aeris inspirati. sic qz talis aer expirat p vulnus educēs sanguinē. Et sile est de oculo mēstruoso. vbi postea macula apparet dūmodo p eum speculū est infectū. Sicut alij dicūt qz h' fit a natura cōi ad manifestandū homicidiū

Querit. quare parue auicule pl⁹ vociferāt 2 cantāt qz magne. vt pz sensibilit⁹ de alauda et philomena. Rūndetur per Aresto. qz spūs paruaz auīū est lenior 2 mobilior qz magnaz. ergo pue auicule facili⁹ pcedunt in quodcūqz desiderium: et sic frequēter cantant

Querit. quare masculi plus cantant qz femelle. vt patz in oībus aīalib. Rūndetur qz hoc est ppter desiderii coitus. et ergo fm Cōstantinū in libro de coitu dicitur. qz tunc spūs maxime mouent in corpore. et fit appetitus coitus Etia rūndetur: qz generalit⁹ loquēdo de quolibet aīali femelle sunt frigidiores qz masculi

Probleumata

Querit. quare apes vespes musce et locuste et multa talia aialia vociferat. cum non habeant pulmonem nec instrumenta vocis. Rñr fm Aresto: in libro de inspiratōe et respiratōe. q̄ in eis est q̄dam pellicula. ad quā spūs pulsans facit talē sonū. et ḡ mirabiliter sonat talis sonus

Querit. quare pisces non vociferat. Rñr fm Aresto. in scdo de aia. qz pisces non hnt pulmonē. sed solū brancas nec etiā cor. ḡ non indigent inspiratōe aeris. et p̄ p̄ns non vociferat. quia fm Aresto: scdo de aia Vox est repercussio aeris inspirati

De collo

Querit. quare aialia h3 colluz Rñr fm Aresto. in libro de aialib. qz collum est sustentamentū capitis Un fm ipsum collum est mediū inter caput et corpus. vt p̄ ipsum et eius ceruices et nervos tanqz p̄ vias medias motus et sensus corpis translegant. et p̄ ipm tanqz p̄ quandā distātiā cor maxime calidū a cerebro elongat.

Querit. quare aliq̄ aialia carent collo. vt pisces serpentes et alia reptilia. Rñr qz talia aialia carent corde. ḡ non indigent tali distātia. de qua dcm̄ est: Aliter n̄det. qz imo hnt collū. sed non est valde distinctū a corde et capite.

Querit. quare collū sit ossēū. Rñr fm Aresto. vt eo fortius posset caput sustentare. Etiā ideo. q̄a spina dorsī in collo iungit̄ in cerebro. et inde recipit medullā. que est eiusdē substantie cum cerebro

Querit. quare q̄dam aialia hnt longa colla. vt grues et cyconie. et sic de alijs. Rñr fm Aresto. qz talia aialia acciunt̄ sua nutrimēta in pfundo aquaz. ergo indigent longis collis. Sic etiā quedā aialia hnt breuia colla: vt n̄sus et accipiter. qz talia aialia sunt rapacia. ergo ppter fortitudinē breui collo indigent. vt etiā patet de boue. qui ē breuis colli. et ergo fortis

Querit. quare collum sit concauū. et maxime in anteriori pte circa linguā. Rñr qz ibi sunt duo meatus. vnus deferēs cibum ad mēbra nutritiua. vt ad stomachū et ad epar. et talis fm medicos d̄r ysophagus. a fagin grece q̄d est comedere latine

Stre

prota vocalis si
mūque p̄ducit
collū de collar
collū est Rñdet q̄
collū in eis spūs n̄
collū et silia an
collū moritū? ab i
De
collū humeros
collū qz ppter de
collū sunt roni
collū mo? coparō
collū primo
collū valde
collū ad lenādi
collū sic etiam o
collū medulla ser
collū. sed medi
collū in ma
collū vel infiri
collū in aget
collū in talit
collū ibi est d̄o
collū.

collū infirmā
collū q̄d p̄cipit et
collū opatiatur. et
collū polio p̄die
collū currit ad ea
collū bruta nō b̄
collū loco brachio
collū melius: quia
collū ad p̄gandū
collū vacca cor
collū et alas. sed
collū.

Aristotelis

Quare arterea vocalis sit annulosa. Rñdet q̄ est ppter
flexibilitatē: que pducit bonaz resonantiam

Quare pull⁹ decollat⁹ diu mouet. ⁊ hō decollat⁹ sta-
tim immobilis est Rñdet q̄ pull⁹ ⁊ filia aialia hñt neruos
strictos. ⁊ sic in eis spūs motiu⁹ morat⁹ diuti⁹ post decol-
latōem. sed hoies ⁊ filia amālia hñt neruos lōgos ⁊ am-
plos. ⁊ spūs motiu⁹ ab ipsis cito recedit. ⁊ p pñs non
pñt mouere corp⁹ De humeris ⁊ brachijs

Quare hō hz humeros ⁊ brachia. Rñr fm Aresto. in
libro de aialib⁹. q̄ ppter delatōem ⁊ portatōnem oneris
Quare brachia sunt rotūda. Rñr q̄ hoc est ppter ma-
iorē velocitatē mot⁹ ⁊ opatōis. qz talis figura motui est
apta. vt p3 p Aresto. primo celi

Quare brachia sñ valde grossa Rñr p Aresto. q̄ hoc
ē ppter fortitudinē ad leuādū ⁊ ad portādū onera. ⁊ strigē
dū seu pugillādū. sic etiam ossa eoz sunt valde grossa. qz
ibi est multuz de medulla seu materia medullosa. ne cito
corrūpant⁹ brachia. sed medulla in paruis ossib⁹ non p̄t
pineri ita bene sicut in magnis

Quare dolentes vel infirmi denudāt vel detegāt bra-
chia. ⁊ etiā laborātes in agone: Respōdet fm ypocrates
in libro pnosticoz. q̄ in talib⁹ mors est propinqua. ⁊ est
signū mortis. quia ibi est dolor maximus. qui facit bra-
chiorum denudationem.

Quare in aliquib⁹ infirmātib⁹ brachia gracillantur. i.
subilliant. vt in ydropicis ⁊ freneticis Rñr fm medicos
qz mēbra sibi ⁊ patiūtur. ⁊ ergo vno dolente oēs hūores
ibi currūt in dolorib⁹ p̄dicatis. nā capite dolente humo-
res brachioz currūt ad caput ⁊ brachia gracillantur.

Quare aialia bruta nō hñt brachia. Rñr q̄ habēt an-
teriores pedes loco brachioz vel pro brachijs. Aliter
respondetur ⁊ melius: quia omnia animalia habent or-
gana aliqua ad pugnandum ⁊ ad se defendendum vt lu-
pus habet dētes. vacca cornua. equi pedes posteriores
volantia rostra ⁊ alas. sed solus homo habz brachia ad
pugnandum

De manibus

c i

Arestotelis

collantur. sed post digestionē cibi cōuerso dirigitur ad
membra exteriora. ⁊ ergo tūc ingrossantur

Quare aliq̄ hoies sunt magis gratiles in sinistra ma/
nu q̄ in dextera ad aliq̄s opus facienduz. Rūdetur q̄ in
illis cor nō influit dextero lateri calore. sed plus sinistro
⁊ sic etiā operatur in sinistra manu subtilitatem ⁊ gracili
tatem

De vnguibus

Queritur vnde generant vngues. Respondet fm ga/
lienū in p̄mento p̄nosticozum. q̄ ex fumositate resolu
tis ingredientibz extremitates digitorum. que aere exte
riori exsiccantur ⁊ in cornu reducūt.

Quare vngues senū nigrescūt ⁊ palleścūt. Responde
tur. quia tandem calor cordis deficit. quo deficiente ip
sorum pulchritudo deficit

Quare hoies indicant bone p̄plexionis vel male fm
disponem vnguū Rūdet qz vngues testant sup bonita
tem vel maliciā cordis. ergo etiā p̄plexionis. qz si sunt ru
bei testant sup colericā bene t̄patam. sed si aliq̄liter sunt
inclinati cū rubeo colore ad nigredinē. testantur sup san
guineā p̄plexionē. sed si sunt crocei coloris vel nigri tes
tantur sup melancolicam.

Quare aliquādo macule albe apparent siue generan
tur in vnguibus. Respondet q̄ nutrimenta vnguū sunt di
uersificata: qz aliqua ps flegmatis est admixta. ergo ex
tali flegmate macula ista causatur

Quare omne aīal gradiēs pedibz hz vngues vel vngu
las vel aliq̄s p̄portabile eis. vt pz in amiculis solū cur
uas vngues hntibz. ⁊ in eq̄s q̄ruz pedes subferrant. ⁊ il
la regula fm Aresto: est ꝑa exceptis natātibz. vt pz in au
ca vel in aqua. q̄ caret h̄mōi vnguibus. qz naturaliter vn
gues sunt graues. ⁊ sic impedirent natatōez. Et r̄sio sic
p̄t elici et dictis

De pectore

Quare pectus est ꝑcauz Respondet fm Aresto. qz
ibi est sedes spiritualiū membrorum. que mēbra sunt no
bilissima: vt cor ⁊ pulmo. vt ergo ista custodiantur a lesi
one. necessarium est vt pectus sit ꝑcauum

Arestotelis

vnita est fortior seipsa dispersa. z per p̄ns ibi est bona di-
gestio lactis. ḡ sunt meliores q̄s magne. s; mediocres it̄
optime. ex quo omne medium est optimū

Quare in tredecimoz in decimoq̄rto anno mamille
iuuenculaz incipiūt crescere z ingrossari. vt d̄t Albert⁹
R̄ndetur p̄ Aresto. in de generatiōe animalū q̄ ideo. qz
tūc puella efficit̄ pubes. z menstrua incipiūt augeri in ea
et fluere. vt dicit Aresto. qz in eadē etate puellaz crescūt
mamille et viroz spermata

Quare māmille muliez generantiū abortū. i. puerum
qui egredit̄ mortuus ex vtero matris (vt d̄t Ipcras in
sc̄da p̄ricula amphorismo) mollescūt. R̄ndetur fm̄ glo/
sam ibidē. qz tūc menstruū non fluit ad māmillas a quo
fetus deberet nutriri: ḡ tunc mollescūt

Quare mulier impregnata accipiens masculū in vtero
dexterā mamillā h̄z duriorē q̄s sinistram R̄r fm̄ Ipo-
cratē. qz masculi concipiunt̄ in dextro latere matricis. ḡ
tūc menstruū fluit ad dexterā māmillā ipsaz indurādo

Quare mulierib; imp̄gnatis lac fluēs de māmillis sig-
nificat̄ debilitatē fetus R̄r fm̄ Aresto. qz lac est pp̄rius
nutrimentū fetus in vtero. z ergo q̄n lac fluit signū est qz
fetus nō nutrit̄. z ex hoc vtiq; debilitat̄

Quare dura māmilla dicit̄ sanitatē in puero existente
in vtero. R̄ndetur q̄a menstruū puertit̄ in lac. et tale lac
sufficiēter nutrit̄ fetum. et ex hoc arguit̄ eoz fortitudo

Quare mulier h̄z tm̄ duas māmillas. z aliq; bruta vt
porca z canicula h̄nt decem vel p̄les R̄r qz frequēter mu-
lier accipit̄ masculū vnum vel femellā. z huic sufficit̄ vna
māmilla vel due. S; aialia bruta h̄nt multas scissuras
p̄creātes multos fetus. ḡ h̄nt multas māmillas. p̄mo fe-
tui primā. secūdo sc̄dam. z sic de alijs per ordinem

Quare tpe impregnatiōis mamille sunt dure. z alio
tpe sunt molles. R̄r qz tūc inflant̄ et tumescūt sicut vte-
rus. qz multa humiditas menstrualis fluit ad eas q̄ alio
tpe manent̄ in matrice. z expellit̄ per locum deputatū

Querit̄. per quē modū lac māmillaz venit ad matricē

Probleumata

Rūr fm Ipcratē vbi sup q mā milla hz colligantiā cuz matrice. z quasdā venas q̄s abscondūt obstetrices tpe p̄tus: z p̄ illas lac fluit ad vmbilicū pueroz. z capiūt nutrimentū p̄ vmbilicū. Vñ aliq̄ dicunt q̄ puer existēs in vtero nutrit p̄ os. s; h̄ est flm. qz si sic tūc stercozizaret etiā: s; hoc est flm. qz nō videt vbi dimittant illa stercoza

Quare lac egrediet̄s de māmills spissum z grossum et nō multū fluidū est signū masculi in vtero. sed lac tenue est signū femelle. Rūr qz mulier gestās masculū est fortioris caloris q̄ digerit ip̄m lac inspissando. Sed in mulierib; hūcib; femellā nō est tātus calor. q̄ manet indigestū et aq̄sum z fluidū supnatās si ponat̄ in aqua

Quare lac sit albū. cum tū menstrū sit rubeū ex q̄ generat̄. Rūr p̄mo q̄a sanguis nō bene decoct̄ recipit fort̄ mā albam: vt p̄z de carne. cui? p̄p̄ius color ē albus Aliq̄ ter nūdetur. q̄a quilib; humor (q̄ generat̄ in aliq̄ mēbro) assilatur tali mēbro in colore inquātū pōt: s; qz caro mā millaz est alba. ergo z humor lactis est albus.

Quare vacca dat copiose lac pre alijs aialib;. Rūdet̄ qz vacca est aial multū vorax: et vbi multū recipit de nutrimento ibi multū generatur de menstruo. et q̄a lac non est aliud nisi menstrū decoctū et dealbatū. ergo etiā in ea multum generat̄ de lacte

Quare lac nō sit sanū. vt dicit Ipcras scda pticula amphorismoz. Rūr fm glosam ibidē ip̄ p̄pter multas cās ē insanū. P̄ria qz quib; coagulat̄ in stomacho ex q̄ vlt̄erī mal? anhelit? generat̄. S; Ipcras ponit remediū in loco allegato. dicens si tertia ps aq̄ admisceat̄ lacti tūc nō est nociuū. z hoc intelligit̄ de aqua flumiati. Alia cā est qz lac aliq̄ in stomacho acetescit et excoquit̄ et iterū ex eo generant̄ mali humores inficiētes anhelitū

Quare lac p̄fertim dolentib; caput nō valet: Rūr fm Ipcratē vbi supra z fm glosam ibidē. quia lac cito tranfit in multā fumositatē. z multū hab; de materia terrestri que fumositas ascendēs ipsum facit dolere

Quare lac est p̄ueniens nutrimentū infantib; z pueris

St
... est natur
... cal
... cal
... quodā m
... lac in mulie
... Bresto. in l
... ps la cisy
... ps maner
... lac mulier; fi
... mulieres sunt c
... sufficere
... eade mens
... Rūr
... hēgmat
... hū
... eis vol
... ipi emitt
... anim aliū
... lupadit le
... indiuid
... hū
... dosum
... copius. vt
... abduc
... est. cui
... vt itoma
... vt ellet fu
... ossa vt co
... inter oia
... bolem pō
... lato corp
... acū sic
... q̄ re
... lacena
... me?

Arestotelis

Rūdetur qz est naturalis eoz cibus et p̄suetus. qz etiā in vtero nutriebant tali cibo. ergo est eis p̄ueniens

Quare lacticiniū tpe p̄tus vaccarū sit bonū Rūn qz tūc lac est multum sp̄giosum. q̄ tpe illo multas fumositates expellit. et quodāmodo est vna purgatio tali tpe

Quare lac in mulieribz coeſitibz destruit puerū lacten tē. Rūn fm Aresto. in libro de aīalibz. qz tpe coit⁹ subti⁹ lior et melior ps lacris vadit ad vasa seminalia et ad matricem. et peior ps manet in māmillis q̄ destruit puerū

Quare lac mulierū fuscū sit melius q̄ albū Rūdetur qz fusce mulieres sunt calidiores alijs. et qz calor digerit nutrimentū sufficiēter. et sic lac meliorat

Quare in eadē mensa sil' comedere lac et pisces sit p̄hibitū a medicis. Rūn quia maxime disponūt ad leprā. quia ambe sunt flegmaticę nature tam lac q̄ pisces.

Quare auicule nō hnt lac neqz māmillas. Rūn qz māmille impedirēt eis volatū. Etiā pisces non hnt māmillas vel lac. q̄ ipsi emittunt lactes. vt dicit Aresto. in libro de generatiōe animalū: quia femella emittit poligranū. et masculus sup̄addit lactes. sic qz eoz species eternant per successiōe indiuiduoz

Quare aīalia hnt dorſa Rūdetur p̄ Aresto. p̄pter tres cās: Prima vt dorſum esset via neruoz a spina dorſi extē soz p̄ totum corpus. vt p̄z sufficiēter in suspēsis. q̄a qñ sunt laceraū tūc adhuc nerui depēdēt in spina dorſi. Secunda cā est. vt esset custodia membrorū molliū in corpore reeritentiū. vt stomachi epatis pulmonis. et sic de alijs Tercia cā est. vt esset fundamentū omniū ossium. qz videmus q̄ alia ossa vt costę figunt in spina dorſi.

Quare hō inter oīa aīalia hz dorſum latum. ita qz nullum aīal p̄ter boiem pōt p̄ueniēter iacere in dorſo Rūdet quia pectori lato cor respōdet dorſum latum. si ergo hō haberet dorſus acutū sicut alia aīalia. illa esset indecēs et inepta dispositio. q̄ requiritur qz habeat dorſum latum

Quare hō iacens in dorſo habet horribiles visiones. Rūn quia tūc meat⁹ seu neru⁹ fantastic est ap̄tus. qui est in

Probleumata

anteriori pte cerebri. z ergo tūc fantasias. Vel alia rō est qz hō iacens in dorso hz se ita qz humores pturbātur. et mouent̄ sursum vbi ē fantasia. z ḡ fantasia pturbatur

Quare malū est iacere in dorso. Rūr fm̄ medicos. qz hoc disponit ad leprā. elepsīā. maniā. z ad incubū. Vbi nota qz maniā ē infectio anterioris ptis cerebri cum pua tīde hūmaginatōis. Sz incub⁹ in pposito est passio cordis. cum aliq̄s se in somno suffocari putet. et putet aliq̄d iacere sup̄ ipm̄ quod libenter remoueret

Quare spina dorſi hz multos articulos z multa membra. que apud medicos spōdilia dicunt̄. Rūr qz ppter flexibilitatē ipsi⁹ dorſi. qz sine illis articulis flexiones fieri nō pnt̄ neqz motus. vt patet p̄ Aresto: in libro de motibz animalīū. Et ergo dicētes qz elephas nō habet membra dicunt male. qz tunc nō posset se mouere.

Quare spina dorſi in piscibz fracta pisces cito moriūt̄ tur. Rūdetur qz spina dorſi in piscibz est loco cordis. mō cor est primū viuens z vltimū moriens. vt prz in libro de longitudine z breuitate vite. ergo lesa spina dorſi pisces diuicius viuere nō possunt

Quare lesa medulla hō facilliter moritur. Rūdetur q̄a medulla venit a cerebro qd̄ est vnū membrū p̄cipale vt prz in duobz. Primo q̄a medulla seu nucha ē alba sicut cerebriū. Scdo qz alie medulle nō hnt̄ cutē neqz pelliculā. sed nucha hz duplicem pelliculā sicut cerebriū. s. p̄iam matrem et duram matrē. Et etiā circa spinā dorſi sunt q̄ncz vene. q̄ fm̄ medicos dicunt̄ emoroides. ab emoroidis grece quod est sanguis latine. ideo modicum videndū est de venis emoroidaz.

De fluxu emoroidiū

Quare aliq̄ viri patiunt̄ fluxum emoroidiū. Rūdetur qz sunt melancolici. ergo multū generat̄ in eis de melancolia. qz frigidi sunt. q̄ primo mittit̄ ad splenē. s. ad p̄p̄riā sedē melācolie. z ibi ppter sanguinis multitudinē retinet̄ rī non pōt̄ ḡ mittit̄ ad spinā dorſi vbi sunt aliq̄ vene q̄ terminant̄ in dorso z in collo. et qm̄ ille vene valde replēt̄ur sanguine melancolico. tunc apiuntur vie nature. et exit

Arestotelis

ille sanguis semel in mense vt menstruū mulieris. ⁊ tales viri per talē fluxum preseruānt a magnis infirmitatib. s. ab hydropica peste ⁊c.

Querit. quare iudei indr̄nter patiunt talē fluxū. R̄nr p̄mo theologicē. q̄a ipsi tpe passionis xpi clamabāt. Sā guis eius sup nos ⁊ sup filios nr̄os. Ergo d̄r in psalmo Percussit eos d̄s in posteriora dorsī. Aliter r̄ndet maḡ naturalit̄. qz iudei vescunt cibarijs flegmaticis ⁊ frigidis ex q̄bus cibarijs generat̄ sanguis melācolicus. q̄ per fluxum emoroidū expurgat̄. Alia rō natural̄ est. qz d̄r Ar̄. in de celo ⁊ mūdo. q̄ motus facit calorē. ⁊ calor digestio nē. vt ptz iij. metheoroz. sed iudei nō sunt in p̄tinuo motu ⁊ labore. nec in p̄uersatiōe hoīm. Et t̄ia ideo. q̄a sunt in magno timore. qz timēt nos vlcisci passionē nostri saluatoris. ⁊ hec oīa in eis frigiditatē faciūt ⁊ impediūt digestiōē. ⁊ ergo iterū in eis generat̄ multus sanguis melācolicus. q̄ in ipsis tūc tpe menstrui expurgat̄

De corde

Querit. quare cor et pulmo dicunt̄ membra spūalia. R̄nr vno mō q̄ a spū. qz spūs vitalis in corde generat̄. Sed illa r̄nsio nō videt̄ valere. qz sic epar ⁊ cerebrū erūt membra spūalia qd̄ est falsum. qz epar ē membrū nutritiuū sed cerebrū animatiuū. Sed t̄n p̄na ptz. qz spūs vitalis generat̄ in epate. ⁊ spūs aialis in cerebro. Et ḡ r̄ndetur qz cor ⁊ pulmo iō dicunt̄ membra spūalia. qz in eis recipit̄ spūs ⁊ aer Vel dicunt̄ spūalia p̄pter eoz impassibilitatē respectu alioz membroz. ḡ ipsa p̄ quandā pelliculā diuisa sunt ab alijs membris nutritiis. vt a stomacho

Querit. quare pulmo sit ita rarus ⁊ spōgiolosus R̄nr qz sibi aer melius p̄ ossit recipi p̄ cordis refrigerio. ⁊ expulsiōe superfluaꝝ fumositatū. qz fm Aresto. in libro de inspiratiōe ⁊ respiratiōe. Pulmo est flabellū cordis seu vtilabzū. ⁊ sicut follis inspirādo inflatur. ⁊ expirādo p̄mitur et cōtrahitur. Sic simili mō pulmo inspirat aerē dando refrigeriū cordi. Et inspirat et respirat ne cor suffocetur p̄ nimīā caliditatē aeris inspirati

Probleumata

Querit. quare caro pulmonis sit alba Rñdetur q̄ p̄pter eandē cām. q̄z ē in p̄tinuo motu. Etiā solet q̄ri. q̄re sola aīalia hñtia cor hñt pulmonē z nō alia. Rñr q̄z pulmo nō est membrū per se. sed p̄pter aliud. s. p̄pter cor. ergo si aīal carens corde haberet pulmonē. tūc supflue z frustra esset. mō natura nō p̄mittit hoc. quia natura nō deficit in necēarijs. nec abundat in supfluis

Quare aīalia nō hñtia pulmonē carent vesica. vt dē Aresto. Rñr q̄z talia nō recipiūt aquā potabile vt potuz suū. vt cibum faciāt feruere. s̄z p̄pter t̄pamentū cibi. ergo carent vesica et etiā vrina. vt patet in auiculis. q̄z q̄dam simpl̄r nō bibunt vt falco nisus accipiter

Quare cor sit in medio aīalis. Rñdetur q̄ ideo vt aliqualit̄ omnibz mēbris insinat vitam. z q̄ p̄patur soli qui est situat⁹ in medio planetaz. vt alijs planetis insinat lumen. z q̄ pitagorici dicētes celum esse magnū animal dixerunt solem esse cor illius animalis

Quare in solo hoīe cor situat⁹ in sinistro latere Rñdet⁹ vt calor cordis obrēperat frigiditatē splenis. nā splen est sedes melācolie. qui etiā in sinistro latere collocat⁹

Quare inter oīa membra cor p̄mo generat⁹. vt dē Ar̄. q̄ cor est primū viuens z vltimū moriens. Rñdetur s̄m Aresto. in libro de iuuetute z senectute. quia cor est p̄ncipium et origo vite et omnium membrorū. et sine illo nullū membrū viuere potest. Nota s̄m phisicos: de semie in matrice retento p̄mo generat⁹ quedā pellicula circundās ipsum semen. post hoc generat⁹ spiritus formatiu⁹. qui et subtiliori sanguine p̄mo facit cor. z de sanguine minus subtili successiue facit epar. et de sanguine grosso. et frigidō facit medullam z cerebrum

Quare aīalia parui cordis sunt audacioza. vt leo. q̄s est aīal valde ferox et audax. Rñr q̄a in puo corde aīalis calor est bñ adunat⁹ et vehemēs. z sanguis adueniēs in tangēdo ip̄m citius calefit. et ad alia mēbra mouetur spirū calefactino. mediāte quo audacitatē eis tribuit

Quare aīalia magni cordis sunt valde timida vt lep⁹

... quia calor
... calore sanguis
... generatur.
... in corde m
... hñtia est quod d
... tamentū mo
... de mori
... hñtus et q
... p̄ntic m
... cordis. et
... qui est il
... locu
... Et quo seq
... effante
... centum. Et
... Si gl
... reholu
... ergo mai
... ta. ergo
... miter est
... sig
... pte
... cotim
... mor
... strictio
... soci
... anelis
... magni
... egrione
... or
... sunt
... cor
... bene copac
... Rñdetur
... dico

Arestotelis

Rūdetur quia calor est ibi diffusus et dispersus: et nō potest calefacere sanguinē ad ipsum cor concurrentē: et sic timor ibi generatur.

Quare in corde magnoꝝ animalium vt ceruoz et boim fm Albertū est quoddā os. Rūdetur per Aresto. qꝫ ideo vt sit fundamentū motus continui ipsius cordis. qā fm eundē in libro de motibus animalium In quolibet motu est quidam fluxus et quies

Quare cor p̄tinue mouetur. Rūdetur fm Aresto: in libro de motu cordis. et p̄ Galienū et Egidium. quia ibi sp̄s generatur. qui est subtilior aere. qui p̄pter maiorem rarefactionē querit locum ampliorē. replēdo concauū ipsius cordis. Ex quo sequitur dilatatio cordis. et qā cor est terrestre. ergo cessante impulsione p̄tes eius cessant. et tendunt ad centrum. Et magister Galienus ponit experientia de glande Si glans ponat ad ignem calor ignis eius humiditatē resoluit in fumū. qui est maior et rarior humiditate. et ergo maiore locum occupat. et sic non potest manere in testa. ergo ipsam eleuat. et facit eam ex igne saltare. sic cōformiter est de corde. Vñ nota qꝫ cor animalis est triāgularis figure aliquo mō. et p̄tem minorem habet vsus sinistram. p̄tem p̄o maiore versus dextram. et in parte minori se cōtinue aperit et claudit. et sic est in cōtinuo motu. Prim⁹ motus apud medicos vocat̄ diastole. Sed motus p̄strictionis siue clausionis vocat̄ systole. Ex quibꝫ duobꝫ motibꝫ fit pulsus in toto copore. que medici in venis artereis sentiunt

Quare aialia magni cordis sunt macra. Rūdetur quia calor naturalis egrediens de corde p̄sumit humiditatē aqꝫsam. quā humiditatē oportet cōverti in pinguedinē. et vt frequēter mulieres sunt pinguiorē qꝫ viri. qā hñt multū de humido. et sunt humidioris cordis qꝫ viri

Quare caro cordis est p̄pacta et spissa. Rūdetur qꝫ in se densa et bene cōpacta calor fortiter recipit. vt etiā patz in alijs. Aliter rūdetur. vt cor sua caliditate obtēperet frigiditatē cerebri. ideo est cōpactum.

Aristotelis

Quare cor aliquñ sincopat. vt p̄t̄ in caducis ⁊ in epile
tici. Rñr fm̄ Aristot̄ in libro de stomacho. q̄ hoc fit
ex defectu sup̄suis ⁊ pellicularuz quibz coopit. quibus
tūc infectis cor sincopiscat. ⁊ aliquñ fit ex infexctiōe mem
brorū vicinorū. Un̄ qñ ex orificio stomachi exit humor
venenosus. ille ledit cor ⁊ mēbra sibi vicina. ⁊ tūc illa in
ducit sincopisatōem cordis Aristot̄ q̄ fm̄ Aristot̄. dif
positio cordis maxime cognoscit p̄ pulsuz cordis. quia
pulsus velox magn⁹ ⁊ frequēs cognoscit sine testat sup
caliditatē cordis ⁊ sup bonā p̄plexionē. ⁊ pulsus tardus
⁊ debilis testat sup frigiditatē cordis ⁊ maliciā p̄plexio
nis. vnde mulieres inq̄tum sunt sane hñt tardiorē ⁊ de
biliorē pulsum q̄ viri. Et hoc etiā p̄t̄ p̄ alias causas. vt
infra patebit

De stomacho

Quare stomachus est ampl⁹ Rñr fm̄ Aristot̄. in libro
de animalibz. qz in eo cibo vt in olla p̄mo decoq̄tur ⁊ digeri
tur. vt purū ab impuro separet. Et ergo p̄ multitudinez
cibi natura ampliat stomachū

Quare stomach⁹ est rotūdus. Rñdet fm̄ Aristot̄ in
libro de stomacho: qz si haberet angulos tūc in illis ci
bus nociu⁹ maneret. ⁊ sic homo nunq̄ febriz careret. q̄
tamen humores eleuant ⁊ p̄sumunt. ⁊ nō absconduntur
p̄pter eius rotūditatē

Quare caro stomachi sit multū neruosa ⁊ sensibilis.
Rñdet fm̄ Aristot̄ ⁊ Aristot̄. qz nerui sunt dilatabi
les ⁊ extensibiles. ⁊ ergo stomach⁹ tpe repletionis dila
tatur. ⁊ tpe famis p̄stringit. ergo natura sagax disponit
neruosum stomachum

Quare stomach⁹ digerit. Rñr p̄pter calorē in eo eri
stentē. q̄ calor puenit a mēbris vicinis. scz ab epate ⁊ cor
de. qz videm⁹ in fabrica arte. qz calor ignis sepat etroge
nia. vt scboziā a ferro. aurū a cupro. argentuz a stāno. sic
etiā in digestione p̄ calorē fit sepatio puri ab impuro. et
p̄lis digestio est quadruplex fm̄ medicos

Quare stomachus amplectit epati. vt patz ad sensum
Rñdetur fm̄ Aristot̄ vt supra. qz epas est valde cali⁹

Probleumata

dum. qz dicitur a pir qd est ignis. vt ergo sua caliditate
innaret ad digestionē. igitur circūdat ipm.

Quare cōiter patiamur plus frigus post prādium q̄
ante. Respondet. qz tūc totus calor vadit ad stomachuz
p digestionē faciendā. z sic partes exteriores infrigidā
tur calore prinato.

Quare post prandiū imediate sit maluz studere. Rñr
qz cū calor debz laborare p imaginatōe studiū tūc nō la
boraret p cibo digerēdo: z sic cibo pmaneret crud⁹: ideo
fm medicos hō p̄us d̄z spatari post prandiū ad centuz
passus. vcl fm aliquos ad mille

Quare mulieres z matime impregnate p̄mo z tercio
mense hñt apertū inordinatū ad p̄medenduz carbones
cineres zc. Rñdet fm p̄stātū vt supra. qz quales sunt
humores in stomacho illaz mulierū. talia nutrimenta ap
petūt: z qz in mulieribz impregnatis sunt putridi z cor
rupti humores replentes stomachū. ideo appetunt silia.
cū omne simile applaudat sibi simili.

Quare stomach⁹ carnes valde pingues tarde digerit
Rñr qz tales carnes natāt in stōacho. mō optia digestio
fit in pfundo stomachi vbi carnes pingues non pñt ve
nire. z ergo tales sunt multū somnolenti post esum pin
guiū carniū: qz in eis digestio retardatur

Quare stomacho infirmo oīa alia mēbra hñt se male
z eo sano meli⁹ sunt singula mēbra disposita Rñr fm cō
stātū in pncipio sui libzi. qz stomach⁹ colligatiā hz cū
cerebro. corde. z epate. q̄ sunt mēbra pncipalia. q̄ ipō do
lente oīa volēt. Aliter rñdet. qz impedita p̄ma digestioe
alie digestiones impediūtur. nā in p̄ma digestione pnci
piū est infirmitatis. scz in stomacho

Quare iuuenes citi⁹ esuriūt q̄ senes Rñr fm ypocra
tē in p̄ma pticula amphorizimoz. z galienū ibidē in com
mēto. qz iuuenes ppter tria cibo indigēt. Primo ppter in
crementū. Secōdo ppter restauratōem vite. Tercio ppter
p̄seruatōem vite. Aliter rñdet. qz iuuenes sūt calidiores
senibz. eo qz iuuenes sunt frigidī z sicci. vt p̄z fm Aresto.

St
generatōe.
p̄p̄sequēs p
medici p̄ci
medere. Rñde
id malis hum
ad se loco cib
p̄p̄m̄ p̄mede
qz est signū qz si
z maxime orific
ppter hoc sum
ergo dicit vul
calidz fuerit con
p̄p̄m̄ appetime
p̄p̄m̄ medicor
fante Rñr fm a
cibo sup̄natibz
qz sicut ligna
m̄tā calorē na
modestia z temp
p̄p̄m̄ sūt sibi
cibi longi etas
cibi z alio tpe a
p̄p̄m̄ carnes be
p̄p̄m̄ carnes si
p̄p̄m̄ p̄fectio vari
p̄p̄m̄ p̄ pncipie
p̄p̄m̄ ē ipō tpe
p̄p̄m̄ vntres cal
p̄p̄m̄ vt d̄t ipō
p̄p̄m̄. p̄mo nu
p̄p̄m̄ nō d̄t esse n
p̄p̄m̄ calidus ac
p̄p̄m̄ fo alio fr
p̄p̄m̄ nō d̄t est
p̄p̄m̄. Jem
p̄p̄m̄ m̄tā z

Arestotelis

In libro de generatōe animalū. ergo calor in iuuenibꝫ plus
digerit. ⁊ ꝑ sequēs plus appetit

Quare medici ꝑcipiūt qꝫ existēte appetitu cōmedendi
dꝫ qꝫ ꝑmedere. Rūdet sꝫ auicēnā. qꝫ tolerare famē sto
machū est malis humoribꝫ ⁊ putridis adimplere. quos
attrahit ad se loco cibi: vt ꝑ ꝑ experientā: cū ieiunamꝫ de
nocte appetitū ꝑmedēdi habemꝫ. sed sequenti nocte mi
nime. ergo est signū qꝫ stomachꝫ tūc ē repletꝫ malis hu
moribꝫ. ⁊ maxime orificiū eius. qꝫ repletio nō est vera: sꝫ
mendax. ⁊ ꝑpter hoc sumpto modico cibo regredit statā
appetitꝫ. ⁊ ergo dicūt vulgares ꝑo cōi. ꝑuerbio. qꝫ os ē
trufator. qꝫ licz fuerit corruptū malis humoribꝫ. sumpto
sū cibo reuertit appetitus

Quare ꝑsiliū medicoꝝ est qꝫ hō ꝑmedēs dꝫ cessare ap
petitu cessante. Rūr sꝫ auicēnā. qꝫ qñ stomachꝫ nimius
replet. tūc cibo supnabit in eo. qꝫ est valde ꝑiculosum
Alia cā est. qꝫ sicut ligna multū frigida suffocāt ignē. sic
cibaria suffocāt calorē naturalē. ⁊ ergo optima medici
na est vti modestia ⁊ temperamento in cibo ⁊ potu. Anꝫ
Si vis esse sanus. sit tibi parca manus. Pone gule me
tas. vt sit tibi longa etas

Quare alio ⁊ alio tꝑe anni appetūtur alia ⁊ alia ciba
ria. vt in hꝫeme carnes bouine. ⁊ vaccine ⁊ porcine. In
estate appetūtur carnes subtiliores: vt vituline agnine.
Rūr ideo. qꝫ ꝑplexio variat sꝫ tempꝫ anni. vt ꝑ ꝑ Al
bertū in libro sex principioꝝ. Aliter rūdet ⁊ meliꝫ. qꝫ hoc
est ꝑpter qꝫlitateꝫ ipꝫoꝝ tꝫoꝝ. qꝫ frigꝫ hiemis facit melioꝝ
digestionē. qꝫ ventres calidiores sꝫ in hꝫeme ꝑpter fri
gus circūstans. vt dꝫ ypocras in prima ꝑticula amꝫboꝝ
risꝫoꝝ. ⁊ Aresto. ꝑmo metheoꝝoꝝ

Quare cibo nō dꝫ esse nimis calidus. vt piper zinziber
Rūdet. qꝫ cibo calidus adducit sanguines ⁊ disponit ad
lepra. sic ecōuerso cibo frigidus mortificat ⁊ ꝑgelat san
guinē. Etiaꝫ cibo nō dꝫ esse nimis acetosus. qꝫ ille cito in
ducit senectutem. Item cibo nō debet esse nimis ꝑditus:
qꝫ ille adurit interiora. ⁊ post cibū oportet illum potare

Probleumata

multū vt post aleca cruda. Item cibo nō debz esse nimis dulcis. qz dulcedo maxime p̄stipat venas

Quare sit bona p̄suetudo caseū p̄medere post p̄adiū z pira post oia fercula imediate. Rūdet qz caseus rōe ter restreiatatis z malicie tendit ad fundū stoma chi. z sic de p̄mit carnes. z ille cibo digerit oēs alios: sed seipm digere nō p̄t. Sic etiā dicit de piris. Notādū de caseo qz caseus recēs ceteris est laudabilior. sed case⁹ ver⁹ z sic⁹ z salus est pessim⁹ cito faciēs dolorē capitis. z epatis facit p̄stiparōem. z de q̄sto fuerit veterior de tāto est deterior. **Un⁹** Caseus est nequā. dirigit oia se q̄s

Quare post pices sit bonū p̄medere nuces. vt dicit me trista. Post pices nuces. post carnes caseus assit. Rūdet quia pisces aliqñ sunt venenosi. qz sunt difficilis digestionis. z facilliter putrescūt z corrūpūtur. z nuces inuāt p̄ digestionē. qz sunt mediocriter calide. Alia rō. qz qñqz sūt venenosi vt dicitū est: mō nux est remedium p̄tra venenū: ergo pisces tpanē p̄ nuces. z sic sanū est sumere nuces post pices. Sed tñ notāda est regula de piscibz. qz pisces debēt esse de aqua clara z petrosa. z non frigida z lutosa nec quieta. Unde versus. Currant per aquam mūdā clarāqz petrosā. Sint cocti vino pisces cum petro cillino. z tales pisces min⁹ nocent.

Quare non⁹ cibo multum nocet stomacho. vt in festo pasche multi ledunt ex nouo cibo. Rūz qz talis cibo nimis auide p̄medit. ergo replet stomachū. z sic stomach⁹ difficulter p̄ digerere istuz cibum. z sic ex eius imoderata p̄mestione multi moriūtur. qz est regula galienī z ypo cratio. qz gula interficit plures q̄s gladius. ideo sumope valet moderatio cibi z potus

Quare sit malū pausare in mensa z paulatī diuersa cibaria p̄medere. Rūz qz qñ vltimū p̄sentat tūc p̄mū incipit digerere. z sic p̄tes in digerēdo nō equantur. z cibo de coct⁹ corrūpif. z hoc bene p̄pendūt gallici. qz ad maius duo vel tria fercula p̄medūt. Est tñ notāda regula de ordine cibarioz. qz si plura habent fercula: quozum que

nota

St
libilia in
mollia z
Sed g
porcama
post p̄med
impedire
violēt ret
lequr cru
ventris. z
in eadem
ad sepam
q̄s melius est
q̄s cibo
q̄s cibo difficilē
potat
reddat eū a
p̄scho s̄nō by
destruccio. z
q̄s medici a
bonū su cenā
mō s̄o lequr m
delet remanet in
mō et cenā eē b
manū s̄i qz
de mandata. z
m. Q̄s noceat
vicio homo
Bnicā q̄ nū
mā in cerebro
m̄ p̄pletam
equā frigida
q̄ vū p̄
q̄cho. p̄no de
ergo venis a
mō digerent
s̄at b̄bere de u

Arestotelis

dam sunt subtilia in digestiōe. sicut caro pulloꝝ hedoꝝ vituloꝝ. oua mollia ⁊ sobilia ⁊ hmoi. tunc illa subtilia debēt pcedere. Sed grossa. vt caro senioꝝ porcoꝝ. vac carū. affatura porcina vel vaccina: oua dura in patella fricta debēt post ꝓmedi Rō est qꝫ pꝓonerent tunc ipsi cito digestis impedirēt digestiōē alioꝝ. ⁊ tunc subtilia iam digesta violentē retinerent. ⁊ in stomacho corūperētur. Ex quo seq̄tur eructatio nauſia fasti diū ⁊ dolor car pitis. dolor ventris. ⁊ magna sitis Et ꝓ ꝓsequēs est val de nociuū in eadē mensa ꝓmedere lac ⁊ bibere vinuz. qꝫ disponū ad lepram

Querit qd̄ melius est stomacho ceba aut potꝫ Rñr qꝫ potꝫ citꝫ digerit qꝫ ciba. qꝫ ciba est magis materialis qꝫ potus. ergo ciba difficiliꝫ digeritur

Quare bonū est potare ad pꝫdiū. Rñr vt potus tēpe ret ciba. ⁊ vt reddat eū apꝫū digestiōi. qꝫ olla repleta car nibꝫ aut piscibꝫ si nō hꝫ humiditatē. tūc seq̄tur illiꝫ pulmenti ⁊ olle destructio. Et stomachus hꝫ se vt olla deco quēs cibū. ḡ a medici s est ꝓsultū inter pꝫdiā potare

Quare bonū sit cenā dimittere serotinā. Rñr qꝫ ideo qꝫ post cenā nō seq̄tur motus. ⁊ sic ciba nō intrat ꝓfūdꝫ stomachi. sed remanet indigestus. ⁊ sic inducit nocumēta. ⁊ ḡ bonū est cenā eē breuē ⁊ modicā. yñ? *Nota* Cena leuis cenā breuis tibi sit. qꝫ magna Cena nocet. medicā do cer. res est manifesta. Et magna cena stomacho sit maxima pena. Ut sis nocte leuis. sit tibi cena breuis

Quare ieiuno stomacho vinū bibere est valde insanū Rñr fm Auicēnā qꝫ talis sobria potatio vini dat mag nū periculū in cerebro: ⁊ quandoqꝫ inducit morbum ca ducū vel apoplexiam

Quare aquā frigidā multū bibere est valde periculo sum: Rñdet qꝫ vñ ꝓtrarioꝝ expellit ⁊ impedit reliquū vt ꝓ Aresto. ꝓmo de generatōe. sed qꝫ aqua est summe frigida. ergo veniēs ad stomachū impedit digestiōem ⁊ calorem digerentem

Quare bibere de nouo musto sit valde periculosuz ip

Arestotelis

lis. scz appetitiue vel attractiue. digestiue. retentiuē. 7 ex
pulsiuē. que infirmitas lienteria vocat̃. Flora dñam in
ter lienteria. dyarrea 7 dissenteria. vii. Cruda lien: sim-
plex dyen. sed sanguine dissen

De sanguine

Quare om̃e animal habēs sanguinē necesse est habere
re epar. Rñr fm Aresto. q̃ sanguis p̃mo generat̃ in epa-
te. eo q̃ epar est sedes sanguinis fm aliquos medicos: 7
trahitur a stomacho per quasdam venas p̃ncipales. a q̃
generatur talis sanguis

Quare sanguis sit rubeus? Rñr: qz assilat̃ mēbro in quo
generat̃. scz epati. qd̃ est rubei coloris. Et etiā sanguis ē
dulcis. qz est bene digestus 7 coctus. 7 parū de terrestreitate
sanguini admixtū causat̃ salsedinē in eo. vt patet p̃ p̃hm
in libro metheteororum

Quare mulieres habēt spissiorē sanguinē q̃ viri? Rñr
qz ppter frigiditatē inspissantem. Frigidas em̃ ex sua na-
tura condensat. coadunit. p̃stringit. vel congelat. vt p̃z
quarto metheteororum

Quare sanguis venit ad totū corp⁹ ab epate. 7 p̃ quez
modū. Rñr qz p̃ venas p̃ncipales. vt p̃ epaticā sephali-
cam. medianā. 7 p̃ venas capitales. de quibz patet in li-
bro amphorismorum

De vrina

Querit̃ quō vrina venit ad vesicā. cū tamen vesica sit
clausa. Aliqui dicūt qz sudādo: 7 videt̃ esse verū. cū vri-
na nō sit mortificatiua. vt p̃z p̃ Egidii Ergo aliter respon-
detur. scz qz semipellicula (que est in vesica) aperit̃. 7 per
eā intrat vrina. 7 qz illa pellicula est duplicata. ideo ecō-
uerso clauditur. Et dicit Theophilus. vrina est nūcius nō
fallax. qz testat̃ supra sanitatem 7 egritudinē aīalis. vt
dicit̃ p̃pocras in libro amphorismorum. qz hoīes habent
de mane vrinā albā: 7 ante prandiiū rubeā. 7 post prandiiū
candidā: 7 sicut̃ post cenā. Et multi sunt colores vrine
de quibz nihil ad presens

Quare h̃ydropisis venit ab epate. Rñr fm p̃stātinuz.
qz virtus digestiua in epate non p̃t materiam grossam

Arestotelis

membrū speciale. in quo seruatur ⁊ seruiatur. Vñ ex pte
materie sicce ⁊ calide generat colera. q̄ vadit ad fel. vbi hz
locum in quodā sacco. Sed ex pte materie frigide ⁊ sic
ce generat melācolia. q̄ vadit ad splenē tanq̄ ad suū recep
taculū fm medicos. Sed ex pte materie frigide ⁊ humi
de generat flegma. qd̄ vadit ad pulmonē tanq̄ ad suū res
ceptaculū. vel fm medicos ad splenē Sed sanguis (q̄ est
nobilissim⁹ humor) dicitur generari in epate. ⁊ ibi videtur eē
suus p̄p̄rius locus

Sequitur de coitu
Querit. quare coeūt aīalia Rñr fm Auicennā secūdo
de aīa sup̄ illam lrām Naturalissimū quidē op̄z in vñē
tibi est generare sibi sile in sp̄e. qd̄ fit p̄pter seruatōz sp̄i
qz si coitus nō esset omnes sp̄es dudū perissent

Querit. quid sit coitus. Rñdetur qz coitus est mutua
actio maris ⁊ femine per instrumēta ad talem actum de
putata ad seruandū sp̄em. Et ideo dicunt theologi. quā
docunqz coitus non fit propter generationē sibi similis
tunc est maximū peccatum

Quare coitus tēperatus sit cōueniens saltem quibz li
citur est Rñdetur fm Auicennā ⁊ Cōstantinū in libro
de coitu. qz coitus alleniāt corpus. et animū exbilarat. ca
put ⁊ sensum confortat. ⁊ aufert multas egritudines me
lancolie. q̄a expellit fumū spermatis de cerebro. ⁊ expellit
materiā apostematicā. Et q̄ fm Auicennā tercio canonis
ex dimissione coitus aliqñ causatur tenebrositas oculoꝝ
et vertigo capitis. Vñ sperma viri vltra debitū temp⁹ re
tentum cōuertitur in venenū

Quare distēperatus coitus ⁊ nimis assiduus sit noci
uus. Rñdetur qz destruit visum. ⁊ corpus exsiccat. q̄a di
cit Aresto. scdo de generatiōe animalū. Lururia ē emis
sio pure humiditatis. ⁊ cerebrū p̄sumit. et inducit febres
acutas fm Auicennā. vt exptum est. ⁊ maxime abbreviat
vitam fm Aresto. in de lōgitudine ⁊ breuitate vite. Et h̄
declarat Albertus de passere. qui p̄pter nimium coitus tm̄
puenit ad terciū annum.

Quare melācolicis ⁊ colericis ⁊ vniuersalit̄ hominibz

Probleumata

macris valde nocet coitus. Rñr qz eos multū exsiccat. cum de se sint sicci ipsis inducit siccitates. Per oppositū flegmaticis ⁊ sanguineis multū pdest coitus: vt dicit Aui- cenna. q̄a in eis est multū de tali materia. q̄ necario a natura expellēda est. Quāuis Aresto. dicit q̄ omne aīalia pingue sit pauci spermat. qz materia trāsīt in pinguedinē

Quare femelle animalū brutoz nō appetūt coitū post impregnatoēz. Rñdetur fm Albertum. quia tūc matrix femine est clausa. ⁊ menstrua tūc sunt retenta. ergo appetitus circa illas cessat.

Quare tūc mulieres ⁊ equa post impgnatoēz appetūt coitū: vt dicit Aresto. in libro de aīalibz. Rñr fm Galienū de muliere. q̄ recordatio inuauit ad coitū. et qz mulieres recordant ad delectatoēz in coitu pcedenti habitā. ⁊ sic appetūt coitū. Sed de equa rñdet: qz est aīal multū vorax. q̄ re bz in se multas fumositates distēperatas. q̄ appetit aliud sperma. eo q̄ oē sile appetit suū simile

Quare repleto corpe nō est coeundū Rñr fm Aresto. qz phibet digestiōnē. Silt nō bonū est ventri famelico. qz ille coitus valde debilitat corpus aīalis

Quare nō sit bonū post balneū coire: Rñdetur qz tūc pori sunt aperti. ⁊ calor p totū corpus est dispus. q̄ coitus sequēs balneū maxime infrigidat ipm corpus

Quare post vomitū ⁊ post solutionē ventris minime valet coitus. Rñdetur q̄a est valde piculosum facere duas purgatiōes in vno die. vt dicit Ipcras ⁊ Galien⁹ Sic est de coitu et solutiōe ventris. cum renes p coitum purgantur. ⁊ intestina p vomitum

Quare animalia agrestia in coitu sunt valde furibunda. quod patet in ceruis: qui tūc maxime clamant ⁊ vociferant. vt etiā patet de asinis. qui tūc solent infannire. vt dicit Cōstantinus ex autoritate Ipcratis. Rñdetur qz tunc membra sunt maxime incensa ex appetitu venereo. natura laborat ad expellendū superflua. que in sensu disponunt ad iram ⁊ ad furorem. ergo post coitum sunt statim mansueta

in coitu sic
opus despecti
ita q̄ omnia a
si nō fuerit ra
nos quia talis a
natura in tali de
im pollent con
est equer coe
naro coeunte
es q̄a meatus
solen nō faci
tatio. Sed i
omni coitum e
obocatioē T
coitum sangui
nosa. et quia
solum delectati
estrem coitus
picipant per o
sulo rostro co
nuda concepit
in animalibz. qz i
con columbe rol
nec etiā sic coeun
solum suum de
nec per os. Un
liberant per ost
nec per os
nec in dnm
nec nō conce
nec est q̄ ali
q̄ doc nō fuit
nec de illa co
nec venerabili
q̄a cum p̄lice

Aristotelis

Quare in coitu sit tanta delectatio Rñdetur quia coitus est opus despectū in se et totum malum et immundū valde. ita q̄ omnia animalia naturalit̄ abhorrent illum actum. et si nō fuerit tanta delectatio in eo nunq̄ fieret actus coitus: quia talis actus immūdus est et maliciosus: et ergo natura in tali delectatiōe se libenter exercet. ut species rerum possent conseruari

Quare frequēter coeuntes nō habent tantam delectationē sicut raro coeuntes. Rñr q̄ hoc fit ppter tres rōes. Prima rō est. q̄a meatus seminis est nimis largus et amplius. ergo semen nō facit ibi morā. ex cuius mora inducitur delectatio. Scōda rō est. qz in illis semp coeuntibz ppter continuū coitum est paucitas seminis. et sic iterū non facit delectationē Tercia rō est. qz in illis aliqñ loco seminis emittitur sanguis crudus et indigestus. vel alia materia aquosa. et quia hec materia non est calida. ergo non facit talem delectationē

Querit. vtrum coitus potest fieri per os. scz q̄ aliqua animalia cōcipiant per os. ut dicunt q̄dam de cornicibz q̄ osculando se rostro cocant et cōcipiant: Et quidā dicunt q̄ mustela concipit et parit per os Rñdetur fm Ar̄ in libro de animalibz. q̄ ille sermo est penitus falsus et fictus. qz licet columbe rostrizant se. tamē ex hoc non concipiunt. nec etiā sic coeunt. Etiā quia mustela semp portat in ore fetum suum de loco ad locum. et ergo ipsi parit per os. Unde Aristo. ita declarat et arguit Quicquid intrat per os hoc digerendo psumitur. sed si semina intrarent per os tunc digerendo psumerentur. ergo rē. Hāc patet. quia nō est dabilis instantia. sed cōsequētia tenet in darij Sed diceret forte aliquis. tamen beata virgo concepit per aurem: scz per verba. ergo etiam possibile est: q̄ aliqua mulier concipiat per os. Respōdetur q̄ hoc nō fuit naturaliter sed supnaturaliter et miraculose. et de illa cōceptioe nihil est ad ppositum. Unde dicit venerabilis dñs Albertus. Quid mihi de theologia cum pbiliceloquoz

Probleumata

Querit: unde generat semen viri. Rñdetur q̄ desup sunt diuerse opinionones medicoꝝ ⁊ philosophoꝝ. Et dicunt q̄dam q̄ sit humor supfluus q̄rte digestiois. Et alij qui dicunt q̄ sperma sit sanguis purus a cerebro fusus. et est decoctũ ⁊ in testiculis dealbatũ Sed alij dicunt q̄ sit supfluum secũde ⁊ tercię digestiois: Sed quia similia sunt sudor yrina sputum flegma colera. Et ergo dicit Aresto. in de generatiõẽ animalũ. q̄ sperma semp est supfluum vltimi nutriti. s. sanguinis p̄ totum corpus dispersi. sed tamẽ precipue diffundit ⁊ deciditur a mb̄ris principalibz. s. a corde epate et cerebro. Et hui⁹ signũ est. quia talia membra in digestione p̄tutis seminalis maxime debilitant. Et ex illo p̄ q̄ coitus sit minime p̄ficuus Sed tamẽ aliqui asserunt q̄ predicta sunt intelligẽda de coitu excellenti. sed nõ de coitu moderato. Forãde sunt alique p̄tutes que lucide parẽt in his metris de moderato coitu. vñ? Alleniat corpus coitus moderamine fact⁹ Quibz sit licitus. quibz non valde nociuus

Quare semen viri sit album. cum tñ semen mulieris sit rubeum. Rñdetur q̄ in viris ẽ album p̄pter magnã caliditatem. ⁊ est magis decoctũ. q̄ in testiculis dealbatur. quoz caro est alba sicut ⁊ caro mammillaz: Sed semen mulieris est rubeũ. q̄ est supfluum secũde digestiois. q̄ celebrat in epate. quia epar est membrũ rubeum. igit̄ zẽ. Aliter rñdetur. quia menstruũ est sanguis corrupt⁹ et in digestus. ergo habet colorem sanguinis

Querit. vtrum sperma decidat a membris vel ab humoribz Rñdetur fm̄ aliquos q̄ a mēbris sicut iam dẽm̄ est. Et hoc sic pbant. q̄a sensibilit̄ videm⁹ q̄ claudius generat filium claudũ. Et pater hñs cycatricẽ generat filiũ hñtem cycatricẽ. vt d̄t Aresto. in libro de aialibz. Et hoc nõ fieret si nõ esset decisio a membris: Sed tñ alij dicunt q̄ decisio sit ab humoribz. quia sit ab vltimo nutriti. mō nutrimentũ nõ est membrũ s; humor. Sed ad p̄mã opinionẽ de p̄re truncato rñdet̄. q̄ Ars. in scõo de generatiõẽ aialũ vult. q̄ s̄ sit p̄p̄t̄ h̄m̄aginatõẽz m̄ris t̄pe coit⁹

Imaginatio
obvẽtã est ve
magis q̄ qua
sup̄ p̄lectũ
cepit ⁊ pep
im̄ign
boiem lep
formari
est
viri semẽ vi
viriq̄ sem
emb̄
habz se
lacis. S
Aresto: ⁊
fetus. Q
qd̄ et
institat
do
Jrem e
generatiõ
ideo t̄pe
viri. Tñ fm̄
in ma tr
receptiẽm fo
re exlamr
est materia
am̄ de r
fuit q̄dam p
p̄lla puella ab
fm̄ auerõ
semẽ vt
ad sũc̄
muliere hñ
de in repec
cuius langu

Aristotelis

Quaestio imaginatio matris de ethiope generat filium
nigrum. et hoc etiam est verum de alijs opinionibus. Unum refert
Albertus magnus quod quedam regina in coitu imaginabatur de
vino ethiope prope lectum depicto cum imagine magno et di-
storto. et sic concepit et peperit filium nigerrimum. Ad hoc rursus
secundum Avicennam. quod imaginatio de casu facit hominem cadere. et
de lepra facit hominem leprosum. sic etiam in proposito. imagi-
nativa est superior formativa fetus et precipit formare tale quod
lesus imaginatum est.

Queritur utrum semen viri ingreditur subam et materiae fe-
tus: Respondetur quod utrumque semen. scilicet patris quod matris materia
hinc intrat substantiam embryonis. quod ut lac coagulatum intrat
substantiam casei. ita habet se sperma ut coagulum et menstruum
plenitudinem habet lactis. Sed illa opinio non videtur valere.
ergo respondetur secundum Aristoteli: et secundum alios philosophos. quod semen viri non
intrat substantiam fetus. Quod probatur sic. quod sic materia et causa ef-
ficiens coincideret. quod est contra philosophum. Tenet opinio. quod se-
men viri non intrat substantiam fetus. eo quod est principium effici-
ens ipsius pueri: sicut edificator est causa efficiens et prin-
cipium ipsius domus. Item ex alio probatur. quod eadem est mate-
ria nutrimenti et generatiois. secundo de anima. quod ex eisdem su-
mus et nutriamur. ideo sperma non potest esse materia nutrime-
nti secundum Averroem. Unum secundum rei veritatem respondetur. quod semina
ambo clauduntur in matrice. et semen viri disponit seme-
m mulieris ad receptionem forme seu anime. quo facto convertitur
in humidum. et exalatur per poros matricis. quod patet. quod so-
lum menstruum est materia fetus

Quare matrix auide et cupit de attrahit semen. quod ut dicit
Averrois. fuit quedam puella in balneo ubi spermatiza-
tum fuit. et illa puella ab attractione seminis concepit et pepe-
perit: Respondetur secundum Averroem. quod matrix ex natura specifica
attrahit ipsum semen ut magnes ferrum et agates calidum. sic
attrahit ipsum ad suam perfectionem propriam.

Quare mulieres habent menstrua Respondetur secundum medicos
quod sunt frigide in respectu ad viros. quod totum nutrimentum non
potest converti in eius sanguinem. et quod magna pars transit in mem-
c i

Probleumata

struū. qz in omī mense a qualibet muliere debite etatis z sana expellūtur. qz añ tredecimū annū nō fluūt. etiā dico (Sana) qz aliq̄ mulieres infirme nō patiūtur menstrua.

Quare mēstrua fluūt a mulieribz. Rñdēt qz mēstruz est materia venenosa. nā dicit Aresto. in generatiōe aiali um q̄ mēstruū recēs z fluēs si tangit arborē vel ramū arboris virentē. talis arbor arefcit vel deficit. Itēz dicit Aresto. si canis gustaret de menstruo terciā die esz rabi dus. z si musce tangūtur ab ipso. illo die moriunt. z ḡ natura sagat oī mense expelli voluit a mulieribz menstruū tanq̄ inimicū vite z rariū. ergo retenti a mulieribus vltra debitū temp⁹ fm̄ Aresto. inducit pessimas infirmitates. scz sincopin z extasim

Quare ante tredecimū annū nō fluūt mēstrua. Rñdēt qz iuencule sunt calide. ita scz qz bñ digerūt torū cibum ergo mēstruū in eis nō generat̄ ante illud temp⁹. z p̄ p̄sequēs nō expellitur. Et hoc est veruz nisi bonitas vel malicia zplexionis impediāt

Quare mulieres post q̄nquagesimū annū nō patiunt̄ struū. vt pz in his metris. Adde decē trinis mulierū mēstrua cernis Ad q̄nquaginta durat purgatio tota. Ibi res p̄dōdēt qz mulieres veteres sunt steriles. ergo nō hñt mēstrua. Aliter rñdēt z meli⁹. qz tūc natura est debilis. z sic nō p̄t ipm̄ expellere p̄e nimia debilitate. ergo generatur in eis maxime cōtates imūdicie in vna massa. z sic efficiūtur ita imūde vt suo anhelitu inficiūt hoies. z ḡ tunc in eis tussis abūdat z alia mala: z ergo fm̄ plitū medico rū abstinedū est a talibz vetulis

Querit̄ quare mulieres taliter existētes venenose nō inficiūt semetipsas. Rñr qz venenuz nō agit in seipm̄. s̄z in aliud sibi obiectū. Aliter rñdēt z meli⁹. qz p̄suetuz est mulieribz talē materiā habere. ergo eis nō nocet. Refert em̄ Albertus magn⁹ de q̄dā puella (q̄ in Colonia ad ipsum ducebatur) z p̄medit oēs araneas nil ei nocētes. s̄z fuerūt sibi cibo aprissim⁹. Et dicit Aresto. in libro de regimine p̄ncipū ad Alexādrū regē. z narrat sibi de q̄dā pu

Aristotelis

ella. q̄ in iuuetate fuit nutrita veneno. z sup illo st̄ p̄men-
tatoz sc̄do phisicoz. q̄ q̄dā hoies vsitati fuerūt p̄medere
venenū sic q̄ erat eis cib̄ quotidianus

Quare mulieres ipregnate nō patiūtur mēstrua. R̄nr
q̄ tūc mēstruū trāsīt in lacz in nutrimentū fer̄. q̄ mulier ī
pregnata q̄n patit̄ mēstruū hoc est signū abortiōis

Quare in tribz p̄nīs mētibz mēstruū mulieris impreg-
nate adhuc fluit. R̄nr p̄pter paruitatē z nouitatez pueri
q̄ adhuc nō p̄t sumere totā materiā mēstrualem

Quare femelle aialiuū brutoz. vt voluerū z pisciū non
patiūtur mēstrua. R̄nr p̄ Aristō. z Albertū. q̄ in brutis
gessibiliū mēstruū trāsīt in materiā piloz. in piscibz trā-
sit in squamas. z in auibz in plumas. Et hoc cōsiderādū
est sic esse verū. q̄ inter bruta aialia femelle frequēter ma-
gis s̄t īfure q̄ masculi. z femelle pisciū magis s̄t squa-
male. z femelle auū magis sunt pennose zc̄

Quare menstruū recipit nomen a mense. R̄nr. quia est
spaciū t̄pis mensurandi motum lune. q̄ luna motū suūz
p̄ficit in viginti nouez diebz z quatuordecim horis. mō
luna h̄z dominū sup humidū. vt patet secundo metheo-
roz. sed quia menstruū est humidum. ergo capit deno-
minatōem a mense. nam humidum crescit luna crescen-
te. z ipsa deficiente: deficiit

Quare q̄daz mulieres diūtius patiūtur talē fluxū. z q̄
dam breui? q̄dā p̄ sex dies. q̄daz p̄ septē. alie p̄o per tres
vt frequēter in oibz. R̄ndetur q̄ prime sunt frigidiores.
ergo plus generat̄ in eis de mēstruo. z p̄ sequēs longi-
on t̄pe expellit̄. z alie sunt calidiores. ergo min? generat̄
in eis z breuiori t̄pe expellūtur

Querit̄ vbi reseruat̄ mēstruū añ fluxū. Dicūt aliq̄ q̄ in
matrice. Sed auerrois hoc reprobat. z dicit q̄ matrix ē
locus generatōis. sed tale mēstruū ad generatōem nihil
facit. R̄ndetur ipse sicut dicebat̄ de fluxu emoroidoz. scilz
q̄ q̄dam vena circa spinā dorsi ipsa mēstrua reseruat̄ Et
hui? signū est. q̄ mulieres isto t̄pe maxime patiuntur do-
lorē dorsi p̄pter eius expulsione a natura

Aristotelis

post balneū. sic etiā materia mēstrualis q̄ est terrestris et indigesta ledit vias p̄ quas digerit̄ et transire

Quare post fluxū menstrui mulier faciliſ concipit. Reſpondeſ q̄ tunc melius est diſpoſita ad ꝓceptionē. q̄ est mudata a menſtruis. Un̄ legit̄ in Exodo. cū iudei eſſent in egypto in breui tpe augmētabant̄ ſup egyptios. Quiꝑ nō fuit alia rō naturalis niſi q̄ viri iudei nō coiebāt cum mulieribꝫ ſuis niſi eſſent purificate et mūdare a menſtruo quia tūc ſunt apte ad ꝓcipiendum

Quare color mulierꝫ menſtruosaꝫ mutat̄ in palledinē. R̄ñr q̄ tali tpe calor recedit ab oībꝫ mēbris exterioribꝫ ad mēbra interiora. ad iuuandū naturā et expellendū mēſtra. q̄ ꝓuatio caloris facit palledinē in facie. Aliter r̄ñr dicitur. q̄ mēſtra ſunt crudi humores. q̄ iſtis fluētibꝫ bꝫ decolorare faciē. et per ꝓñs inducunt palledinē

Quare mulier mēſtruosa abhorret cibū cape. R̄ñr q̄ natura ꝓꝫ laborat ad expulſionē mēſtrui q̄ ad digeſtionē. ergo ſi caperet cibū ille maneret crudus. q̄ natura ſaſgat hoc nō admittit

Quare q̄dam mulieres ſunt ſteriles et nō ꝓcipiūt. R̄ñr ſm̄ medicos q̄ ꝓpter multas cās. Prima eſt. q̄ aliqñ ex ꝓte viri eſt defectus. ſcꝫ qñ vir eſt frigide nature. q̄ tūc ſemen ſuū eſt ineptū generationi. Secūda cā eſt. q̄ ſemen eiꝑ eſt aliqñriens aq̄ſum non faciēs moram in matrice. Tercia. q̄ ſemia viri et mulieris ſunt diſproporzionata. vt ſi vir eſt melācolicus et mulier ſanguinea. vel ſi vir eſt colericus et mulier maxime ſlegmatica. q̄a vt patꝫ ex ꝓmo de generatione animalū et ex ſcdo de aīa. Agens et patiens debent eſſe ꝓporzionata: alſa actio impedit̄

Quare mulieres pingues raro ꝓcipiunt. R̄ñr q̄ hñt matricē lubricam. p̄ quā ſemen receptū labitur nec retinetur. Aliē r̄ñdetur. q̄ tales pingues hñt oriſicia matricū valde ſtricta. ita q̄ ſemen impedit̄. et ſi intrat tūc tarde intrat. ita q̄ ſemen medio tpe inſrigidat. et ſic non valet ad generationē. ſed in materiā carneā reſoluit̄.

Quare mulieres nimis calide raro ꝓcipiunt. R̄ñdet̄

Probleumata

qz semen in eis receptū extinguit z corrumpit acsi pauca aq̄ in magnū ignē funderet: ergo videm⁹ qz mulieres feruenter appetētes luxuriā z libidinē minime ꝑcipiunt

Quare mulieres publice vt meretrices non ꝑcipiunt Rñr qz hoc est ppter diuersa semina. ex q̄b eaz instrumta ꝑcipiēdi destruunt z lubrica efficiunt. ita qz natura feminalis nō retinet Vel etiā. qz vnū semen destruit aliud ita qz nullū valet ad generatōez. vn⁹ Impedit z semē aliud sil. et mediāte Quo impedit. sequit destructio prolis

Itē nota vt patz p Albertū. qz summū remediū est ad ꝑceptionē recipe matricē leporis puluerizatā z purificatā in potu. q̄ a tota natura specifica opatur ad ꝑceptionē

Quare qdā mulieres ꝑcipiūt masculos. Rñr fm Lōstantinū z Aresto. qz si semē cadat ad dexterā ptem matricis tūc generat mascul⁹. qz hec ps ē calidior: z calor fm ꝑdicta opatur ad generatōz masculi: z ḡ fm Albertū. qñ dextra ps mulieris maxie tumet ē signū masculi in vtero: Sz aliq̄ assignt aliam cām. scz qñ semē p̄is hz dominū sup semen matris. tunc generat masculus. sed qñ est ecōuerso tunc generatur femella.

Quare qdā mulieres ꝑcipiūt femellas. Rñr qz semen est lapsum ad sinistrā ptem matricis. q̄ est frigidior rōne splenis adiacētis. qz splen coopat ad frigiditatē. z illa ē cā femelle. Itē vt dicit Albert⁹ qñ mulier post coitū tacet in dextero latere ꝑcipiet masculū. si autē in sinistro cōcipiet femellā. qz semina reclusa ad illā ptem matricis fluunt in qua mulier tacet. z tūc talis fetus illic formatur:

Quare mulier hz matricē. Rñr fm Auerroim ī libro qui dicit colliget. qz est pprius locus generatōis. z illa ē situata in medio mulieris. sicut cloaca in medio ciuitat⁹ qz sicut ad cloacā fluunt oēs immūdicie ciuitatis. ita ad matricē fluit sanguis menstruosus z immūdus

Quare qdā mulieres portāt pueros lōgos z graciles. et alie portāt breuesz spissos Rñr fm Auerroim vbi sup et etiā fm Galienū: qz puer format fm q̄ntitatē matricis sed qz aliq̄ mulieres hñt matricē longā z strictā. ḡ pueri

graciles
in vtero
quare mulier
in libro de
recepta
in q̄ cellu
recepta sunt
tres si
semelle. sed al
quā generari
fecus. s
ponas esse in
gemelli sum
leges ipse
z ma
ergo
genera
talem m
ma in dext
semē la
nature
et m
monstrū in
mascul⁹
post coitū
cum nō pe
vberme
impotēs
natura non
feminalis
facere
locis. fm
vbi dicit qz
vtrūq̄
landa est
mens

Aristotelis

erunt lōgi z graciles. sed alie p oppositū dicūtur hīe ma-
tricem dispositā. ḡ etiā pueri p oppositū disponūtur

Quare mulier aliqñ ꝑcipit duos gemellos. Rñr fm
Galienū in libro de natura humana. qz in matrice sunt
septē cellule et receptacula semis. z tot pñt naturalitē gene-
rari pueri in q̄t cellulas semē ceciderit z diuisum fuerit.
qz tres cellule sunt in dextero latere: et in illis generātur
tres masculi. z tres sunt in sinistro latere. in q̄b generantur
tres femelle. sed alia est in medio illaz. vbi antiqui au-
tentici dicūt generari hermofroditā. i. hoīem hñtem mē-
brum vtriusqz sexus. Si ḡ mulier pareret vltra septē pue-
ros hoc potius esset miraculose q̄ naturaliter

Quare gemelli sunt semihōies et non ita fortes sicut
aliū. vt dicūt leges ipsos p medio hoīe in duellis reputā-
tes Rñr qz semen z materia (q̄ deberet trāsire in vnū feū)
cecidit in duos. z ergo debilitant. et fm rei veritatē non

Querit. quō generant hermofroditē: diu (vt frequē) vñt
frodite Rñr p talem modū: qz in matrice sunt tres cellule
p̄cipales. vna in dextro latere. alia in sinistro. tertia p̄o
in medio. in q̄ semen lapsū d̄z generare hermofroditā p
talem modū. qz natura sp̄ tendit ad meli⁹. et go intēdit sp̄
generare masculū et nunq̄z femellā. qz femella est vir occa-
sionat⁹ et monstrū in natura. vt ptz in libro de aīalib. ḡ
qñqz generat mascul⁹ quo ad oīa mēbra p̄ncipalia. s; tñ
tandē ppter indispositōez matricis z obiecti et fm ineq̄
litate semis cum nō posset pficere masculū pfectū. sic ge-
nerat femellā v̄ hermofroditā. z ḡ dicūt naturales q̄ her-
mofrodita sit impotēs in mēbro virili: vt ptz p exp̄ientā

Quare natura non disposuit in eo duo mēbra virilia
vel duo feminalia: s; sp̄ vnū virile et aliud feminine Rñr
quia natura tūc faceret aliqd frustra. qd est ꝑra Aristo.
in multis locis. s. in tercio de aīa. p̄mo celi. q̄rto meta-
phifice. vbi d̄z qz natura nihil facit frustra. et deus

Querit. vtrū ille sit habēdus p viro vel muliere. Rñr
qz cōsideranda est quantitas vnus membri sup quanti-
tatē alterius membri: et debet p̄siderare in quo mēbro sit

Probleumata

potens in actu venereo: et si fm actum muliebrem tunc est mulier. si fm actum virilem tunc est vir

Querit. varū d3 baptizari noie viri vel mulieris. Rñr qd nomine viri. Rō est. qz nomina imponunt ad placitū et fm nomē dignius debet baptizari. qz omnis vir dignior est muliere. qz omne agens prestātius est suo passo. vt dicit Aresto. in tercio de anima

Queritur. vtrū debet stare in iudicio loco viri vel mulieris. Rñdēt fm viam iuris qd pmo debet iurare anteq̄ admittat ad iudiciū quo membro posset vti. 7 fm hoc est admittēdus iuxta vsū et potentiā illi⁹ membri. et si vte retur ambob⁹ membris eq̄liter tunc fm sanctā matrem ecclesiam nō est tolerādus. Et quo etiā querit 7 soluitur tale probleuma. vtrum ipse potest pcedere ad sacros ordines Et respōdetur fm iam dicta

Querit. an natura facit mōstra. Rñr qd sic. vt patet tercio pbisicoz. qz si nō tunc priuaret suo fine. nam ex possibilib⁹ semp intendit pducere id qd melius 7 pfectius est sed tandē ex indispositiōe materie 7 influxu pstellatiōis specialis nō potens est pficere 7 sufficiēter pducere intētum. 8. pducit illud qd potest. Ut p̄tigit t̄pib⁹ Alberti. qd in quadā villa vacca peperit vitulū semibominē: tūc rustici suspicātes de pastore. ipsi rei cām variā imposuerūt. et tandē ipsum cum vacca volebāt cremare. sed Albertus astronomie expertus agnoscēs rei veritatē. ex pstellatione speciali h̄ factū esse dixit. et pastore a manib⁹ eoz redemit

Hec sunt verba Alberti. Vidim⁹ bicorporē. 7 corpora eoz in nullo loco erant p̄iuncta nisi in dorso. 7 habebāt duo capita. q̄tuor pedes. q̄tuor manus. et ibant etiā ad quācunq̄ ptem vertebant Verba alberti Vidim⁹ hircum nō habentē nisi pedes anteriores. 7 ptem posteriōrē seculū traxit post se sup terrā Verba alberti. Har rauerūt nobis. duo hoies fuerūt in dorso p̄iuncti. et erāt cōtrarie p̄pletiōis. et cū vnus fuit furidūsus alter fuit mansuetus. 7 vixerūt p̄ duos annos. 7 vnus p̄us moriebat. alter p̄o tā diu supuixit donec ex fetore infect⁹ moriebat

Queritur. quō
et fundit ad cel
sufficiat. tunc
inter dua
pungunt hū
Querit. vtrū sit
p̄iuncti ad cor:
tunc aliq̄ bō
is in vna mani
p̄p̄tate 7 n
p̄p̄tate gene
tunc pedes. v
tunc deficit. n
p̄p̄tate met
p̄p̄tate p̄p̄tate
tunc mulier sit
p̄p̄tate occasio
tunc ergo rō 7
p̄p̄tate seme
tunc quādop̄ h
p̄p̄tate dictum e
tunc q̄dam rob
tunc vtrū q̄
tunc semen pa
tunc afflatur
tunc vtrū affl
tunc dispositiōe h
tunc dicitur. Et si
tunc p̄p̄tate erac
tunc homo h
tunc monstra
tunc pueri fr
tunc hoc est p̄
tunc colu. Q̄
tunc p̄p̄tate
tunc colu

Arestotelis

Queritur. quō fient hec. Rñdetur q̄ p̄ talem modū. qz semē fundit̄ ad cellulas matricis. qd̄ p̄ generatiōe duozz fetū sufficit. tunc forte qñqz p̄tingit q̄ intersticiū pellis medians inter duas cellulas rūpicur. ⁊ in dorso ramificātur. ⁊ iungunt̄ hñtes duo capita distincta

Querit̄. utrū sit vnus hō vel duo. Rñr̄ fm̄ Aresto. respiciēdū est ad cor. vñ qñ sunt duo corda sunt duo hoies

Quare aliquñ hō generat̄ cum magno capite vel cū sex digitis in vna manu. vel cuz q̄tuor. Rñr̄ fm̄ Albertū q̄ ē p̄pter sup̄fluitatē ⁊ nimīā abūdantiā materie. vñ qñ materia sup̄fluit. tūc generat̄ caput nimis magnū. vel sex digiti vel q̄tuor pedes. vel alioz sup̄abūdantiā mēbroz. Sz qñ materia deficit. tūc generat̄ membrū minus q̄ deberet. vel paucioza mēbra. Et sic Albert⁹ ⁊ Auerrois distīguunt scdo phisicoz q̄nitate discretā ⁊ continuā

Quare mulier sit monstrū in natura Rñr̄ ex scdo phisicoz. Dē occasionatū est monstrū. sz mulier occasionalit̄ p̄ducta est. ergo rē. Vnoz pbatur. q̄a natura nunq̄ intendit generare femellam. sed semp̄ masculū. Sed natura generat quādoqz femellam p̄pter materie indispositiōnē. vt prius dictum est.

Quare q̄dam totaliter assimilant̄ patri. q̄dam totalit̄ matri. q̄dam vtriqz. q̄dam neutri parentū. Rñdetur fm̄ Aresto. si semen patris totalit̄ suparat semen matris. tūc puer totalit̄ assilatur patri Si aut̄ p̄ oppositū tunc matri Sed qñqz neutri assilatur ⁊ hoc p̄tingit varijs de causis qñqz ex dispositiōe p̄maz qualitātū. qñqz ex influxu p̄stellatiōis celestis. Et sic refert Albertus magn⁹ exemplū q̄ quondā t̄pis erat bona p̄stellatiō p̄ generatiōe porcoz. et generabat̄ homo hñs faciem ad instar porci. ⁊ fm̄ hoc p̄ducuntur monstea diuersimode

Quare pueri frequētius assimilant̄ patri q̄ matri. Rñr̄ d̄tur q̄ hoc est p̄pter h̄yminatōez matris de dispōne p̄is in coitu. Vñ rōne fortis h̄yminatōis de qua memorat̄ t̄pe p̄ceptiōis pueri maxime attrahit̄ eius dispositiōnē aut colorē vt sup̄ius patuit de regina. qua h̄yma-

Probleumata

ginante de hy magine nigra peperit filium nigrum. 7 rur-
sus patuit de quadā regina ethiope. q̄ tpe pceptionis hi
maginabat de albisimo colore 7 tūc peperit filium albū
Et idem habet ex artificio iacob. q̄ virgas discoloratas
misit in aquas tpe admixtionis ouium

Quare pueri aliq̄n assilant auis 7 rattanis plusquā p
prijs parentibz R̄nr naturalit̄ qz ptus auoz est imposta
in cordibz generatiū. 7 p̄t dici qz sit aliq̄n ex similitudine nu-
trimenti. 7 tūc fetus format̄ ex similitudine auoz

Quare mēbra pueri sunt diuersimo de disposita. q̄daz
magis dura. q̄dam magis mollia. R̄nr qz hoc est p̄pt̄ do-
minū diuersoz elemētōz. qz ossa fiūt ex materia terrestri
7 sunt magis dura. Sed medulla 7 cerebrū fiunt ex ma-
teria magis aq̄sa. ergo sunt magis mollia. Sed sp̄s vi-
tales 7 aiales generant̄ ex materia magis aerea. 7 B̄ intel-
ligit̄ de suis mēbris ex q̄bz resultāt. sicut epar 7 cor. in q̄-
bus p̄ncipaliter sp̄s vitales existunt

Querit̄. quō fetus successiue generat̄. R̄nr qz in p̄mis
sex diebz semina h̄nt colorem lactis. sed in sex diebz seq̄n-
tibz habet̄ colozē rubeum. qui color est p̄pinquus dispo-
sitioni carnis. 7 tunc transmutant̄ in maceriam spissi san-
guinis 7 coagulati nō fluentis. sicut massa carnea. sed in
duodecim diebz sequentibz post illos illa materia cōden-
satur et p̄solidatur ita qz posset suscipere organizationē 7
formalizationē. quia res fluida et humida nō tenet imp̄s-
sionē. vt p̄t per Arestō. secūdo de anima. Sic singulis
diebz vsqz ad p̄tūm aliter 7 aliter disponit̄. Sed quō se-
rus p̄ singulos menses regatur p̄ planetas hoc p̄t alibi.
scz in Boetio. Et ille modus trāsmutationis seminis p̄t
in his metris Susceptū semen sex p̄mis credo diebz Est
quasi lac. reliquisqz nouē fit sanguis. abinde cōsolidat̄
duodena dies. bis nona deinceps Efficiat totum. tem-
pusqz sequens ortum

Querit̄. vrū fetus stercorizat 7 mingit R̄nr qz nō. 7 rō
est. qz nō hz primā digestionē que est in stomacho. q̄a ci-
bus nō venit ei p̄ os. sed p̄ vmbilicū. 7 ergo nō vrinat. sz

...vina est p̄
...maricis. 7 i
...Dare fin vsu
...in nono m
...hoc dōcō p̄ri
...Cū p̄te
...est calid
...frigid
...mente sunt
...pueri eceū
...pueri dicit
...his do
...fatum. ita c
...puer eciū
...caliditat
...tēneritat
...mollia
...stricti
...de
...oculos
...alligū
...parenti
...cum e
...exi
...in o
...mollies il
...R̄nr qz
...p̄teologi
...p̄pter e
...rū dicitur
...patere
...quō p̄
...si al
...matrē c
...quare
...ran

Arestotelis

in dat. q̄ vrina estque quātitatis. et reseruāt in quadā pel-
licula matricis. ⁊ in ptu emittitur in magna copia

Quare fm vsū et cursū nature pueri exiunt vterū
maternū in nono mense. Rñr qz tunc fetus est totalitē pfe-
ctus. vel hoc idē ptingit. qz tūc regnat planeta mellifluus
et beniuol⁹. s. iupiter. qz est amicus nature. Nā fm astro-
nomos ipse est calidus ⁊ humid⁹. et ergo obtēperat malī-
ciam saturni frigidī ⁊ sicci. ⁊ ideo omnes pueri generatī
in nono mense sunt sani vt frēq̄nter

Quare pueri exētes in octauo mēse put frēq̄nter mo-
riunt. ⁊ illi pueri dicūtur fetus lune. Rñr qz luna est pla-
neta frigidus hñs dominū sup fetum. ergo sua frigidita-
te stringit fetum. ita q̄ oportet eum mori

Quare puer exiens statim flet. Rñr q̄ ppter subitā se-
parationē a caliditate ad frigiditatē. que frigiditas mar-
me ledit suā teneritatē. Sz alia rō esse p̄t talis. qz tūc pue-
ri hñt mēbra mollia ⁊ tenera. q̄ pprimunt cum exire dñt
p portā matris strictā ⁊ angustā. ⁊ p̄cipue cerebrū humi-
dū capite cōpresso de se facit stillare q̄sdā humores. q̄ pe-
tentes exitū p oculos causant fletuz et lacrymas. Sed
theologi aliā assignāt cām: videlicet q̄ h̄ fit ppter trāsgres-
sionē primoz parentū et ppter peccatū originale

Quare puer cum exit ponit digitū in os. Rñr qz puer
exiens a matrice exit a calido balneo: ḡ intrans frigidita-
tem ponit digitū in os ppter defectum caliditatis

Quare mulieres asserunt q̄ puero clamāte in vtero est
malum signū. Rñr q̄ est malum eo q̄ nō viuus exiet. et
ergo dicūt theologi q̄ dum puer cognoscit se priuari di-
uino inuitu ppter carentiā baptismi. ḡ tunc clamat. Sz
naturaliter rñdetur. q̄ clamor est signū sue passionis. q̄a
si maxime nō pateret non clamaret

Queritur. quō puer exit de vtero. Rñd est q̄ primo ca-
put extendit: et si alio mō exiret. s. p crura vel brachia tūc
interficret matrē et semetipsum

Queritur. quare mulieres cōedentes cibum infectum
vtputa carnes rancidas ⁊c. de facili generant oboxtiuū.

Problemmata

Rñr qz in eis generat semen infectū. qđ anima abhorret et pñcit ab agro nature. s. a matrice. qz non est aptū p for mā nobilissima. s. humana qđ ei anima infunderet

Quare corea lucratio z saltus faciūt abortiuū. vt aliq̄ mulieres astute bñ sciunt z faciūt. Rñr qz p talem motū ligamēta embzionis soluunt. et p pñs seq̄tur abortiuus qz materia diutius retineri nō potest

Quare ictus fulmīs z tonitruū faciunt abortiuū. Rñr qz ille vapor ē adustiu⁹. rōne cui⁹ facili⁹ ledit materiā tenerrimā ipsi⁹ fetus. intrās per poros matricis. immo dē Albertus. si puer actualit̄ viuert in vtero materno. p fulmen z tonitruū interficeret

Quare mulieres iuuenes z nō antique ppter cās pua deās abortizāt. Rñr qz corpa mulierū iuuenū sunt magis rara porosa z graciliora. q̄ vapor fulmīs citi⁹ corpa earū intrat. pcurādo abortiuū in eis. s. mulieres veteres hñt carnes grossas z p̄pactas. ita qđ vapor eas facili⁹ intrare non p̄t. ergo nō seq̄tur talis actio in eis

Quare multuz gaudiū facit abortiuū. vt vult Aresto. Rñr qz tpe gaudiū matricis depaupat calore. z p pñs aboztiūns efficit. Eadē rō est q̄re timor facit abortiuū. qz tūc calor vadit ad cor subueniēdo ipsi derelinq̄ns matricē

Quare in pncipio ipregnatiōis. s. pmo scđo z tēcio mē sib̄ facili⁹ fit abortiu⁹. Ad h̄ Galien⁹ rñdet. qđ sic fruct⁹ pomoz vl̄ p̄roz in pncipio facili⁹ cadūt. qz ligamēta ad huc sunt mollia z debilia. ita etiā est de puero in vtero

Quare in fine ipregnatiōis. s. vij. viij. z. ix. mensibz puer facili⁹ exit. Rñr s̄m Galienū. qz qñ fruct⁹ sunt maturi tūc ligamēta facili⁹ frangunt. et sic facili⁹ cadunt.

Quare tpe ipregnatiōis adhuc medio. s. in iij. v. z vi mensibz difficult̄ fit abortiu⁹. Rñr qz tūc ligamēta plus sunt fortificata vel solida. z p pñs nō cito corumpunt

Quare aliq̄bz mulieribz maior accidit dolor p̄uriēdo et aliq̄bz minor Rñr ppter tres cās. aliq̄n ppter fetus m̄s nitudinē. vel qz obstetric est indocta. Etiā aliq̄n fit quia fetus mortuus est. quia tunc nō habet flexibilitatē. sed in

Aristotelis

excedo est inflexibilis. Sed dolor minor contingens in aliis quibus per oppositum fit

Quare homo non habet caudam sicut alia animalia. Rursum quia homo est animal curi proprium est sedere. sed hoc nulli aliorum animalium caudas

Quare balneatores cum aqua frigida et humentium est proprium non cum aqua calida expellunt calorem de fornace. Rursum quia ille sunt qualitates contrarie. quae maioris actionis sunt ad invicem et sic calor in lapidibus melius expellitur

Quare aqua calefacta magis congelatur quam frigida. Rursum quia ideo quia talis est magis rara et per rationem magis dat ingressum

Quare homines sunt magis pingues et crassi (frigiditati circa ventres) contrarie. quae maioris actionis sunt ad invicem et sic calor in lapidibus melius expellitur

Quare animal pro coitu tristatur. Rursum quia actus luxurie est in se turpis et imundus. ut sic omne animal aboret tale actus: quia homines cum super eo cogitant erubescunt et tristantur

Quare ebrius non habet discretionem inter sapores sicut sobrius. Rursum quia caro lingue est multum porosa sive spongiosa. et in se multum capit de humiditate. et magis in ebrius quam in sobrius. et lingua repletur malis humoribus et frequenter potatione. et sic ex ista repletione caro lingue repletur et organum gustus ingrossatur. quia organum gustus est vena lingue subtili carne substrata. ideo propter ingrossationem medii. id est ipsius gustus potatione ad ipsos ebrios sumptus non perfecte sentitur. quia ad debitam sensationem requiritur proportio debita medii. Et ex illo elicitur causa quare ebrius non habet perfectum modum loquendi.

Quare animalia melancholica habent longas aures. et quare homines homines habentes longas aures ut in plurimum non sunt ita sapientes sicut habentes breves aures. ut patet per Aristotem in libro de animalibus. Rursum quia aures generantur ex materia frigida et sic ea quae dicitur cartilago. quae est in potentia propinqua ad ossa vel ad ossis generationem. sed quia animalia melancholica tali materia abundant. ergo habent longiores aures. ex quibus habent materia sufficientem et abundantem per aurium generationem. et sic tunc aures abundantem generant et magne

Probleumata

Quare predicti sunt semi fatui. Rñr qz aie sequuntur corpa. nã si sensus corpis sunt subtiles. tñc aima exercet subtiles opatões. tã practicas q̃z speculatiuas. Et p op̃positũ est de corpe grosso.

Querit̃ quõ aia intellectina p̃iũgũt puero i vtero ma tris. scz vtrũ pat̃ generas disponit materiã ad receptiões aie intellectiue Rñdet̃ theologicẽ. q̃ in materia fet̃ suffi cienter disposita deus infundit aiam intellectiua. et hoc idẽ vult beat̃ Augustinus dicẽs. aia creando infundit̃ z infundendo creatur

Solutis z motis pbleumatibz de p̃tibz corpis hũani et varijs dictis Aresto: z alioz phoz z medicoz codici bus lucide electis. sequũt̃ alia pbleumata vtilia. q̃rũ p̃zi

Uare leporis aptis oculis dormiũt. Rñr (mũ e qz hũt oculos p̃eminẽtes z palpebras breues. z sic cũ difficultate claudũt. Alia p̃t eẽ cã. qz s̃z aialia timoro sa. ideo vt se custodire p̃nt apertis oculis dormiũt

Quare corui nõ cibãt pullos suos añ nouẽ dies Rñr qz videt̃ eos nõ esse eiusdẽ coloris seu nõ p̃formes colo ri suo. z ideo putant esse de alieno genere. sed tñ de om̃i potens pascit eos p̃ illos dies roze celi Unde psalmista Qui dat iumẽtis escã ipoz. z pullis coruoz zc̃.

Quare ouis z colũba s̃z aialia mitissima Rñr qz carẽt felle. z fel̃ p̃mouet ad irã. vt p̃z supra

Quare aues hũt testiculos ad intra Rñr qz si habe rent eos ad extra impediret̃ eoz volatũ z leuitatem

Quare auicule nõ mingunt. Rñr qz illa supfluitas q̃ deberet p̃uerti in vrinã p̃uertit̃ in pennas. z hoc p̃z. qz i p̃enis multa apparet humiditas. Alia rõ eẽ. qz s̃z in p̃ri nuo motu. z g̃ multũ hũidũ in eis exsiccat̃ p̃ aerẽ z ventũ

Quare oua oblõga efficiũt mares. z obtusa femellas Rñr vt vult ypocras. qz calidi est mittere a centro ad cir ciferẽtiã frigidũ. vñ si oua sunt lõga signũ est qz hũt mul tũ de colore. z ideo trãseũt ad materiã masculĩ. qz in om̃i genere aialiu z mascul̃ est calidior femella. restẽ pho. Si vero oua sunt obtusa signũ est qz calor in eis est disp̃sus

Arestotelis

remissus. et ideo tendunt ad materiam femelle

Quare melius audit de nocte quam de die. Rursum Aristoteles. quod de nocte maior est tranquillitas quam in die. quod sol non ita bene eleuat vaporem in nocte sicut in die. ideo tunc melius est melius dispositum. et per ipsum melius fit motus quam de die esse cum sono. Alia ratio est. quod in die plures sunt motus aeris et soni quam in nocte. qui se mutuo impediunt. Etiam in nocte est magis silentium. quod est oppositum sono. sed quod opposita iuxta se posita magis elucescunt. ideo de quodammodo opposita sunt iuxta se opposita. de tanto se magis notificat

Quare homo tactus sub ascellis citius ridet quam tactus in alio membro. Rursum quod ibi est percursus plurimum nervorum. et quod etiam medullarum tactus. scilicet caro est ibi subtilis. et quod ibi fit maior et subtilior sensatio. et hoc est verum. si talis locus non nimis tangitur. quod si fieret per excellens sensibile. tunc ibi non fieret talis delectatio. et quando sic tangitur. tunc fit ibi diffusio spirituum et multum nervis ibi collectis. tandem venit spiritus ad faciem. et sic inde causatur risus

Quare lignum adustum vertitur in carbonem. et os adustum vertitur in corpus album. Rursum quod lignum ante eius adustionem est sufficienter humidum. et sic post adustionem acquirit in se calorem reaccidentaliter. et ille calor humidum in ligno totaliter consumere non potest. et sic remanet humidum post adustionem et convertitur in corpus nigrum. eo quod humidum in ligno fuit satis viscosum et non potuit ab illo igne in toto consumi. Os autem ex sua natura est frigidum et siccum modicum habens in se de humiditate. que adustionem totaliter consumit. et sic per accidens humidum presumptum os albescit.

Quare aliqui magis delectantur in colore albo et aliquid in colore nigro. Similiter respondendum est ut supra

Quare aliquae mulieres plus diligunt viros albos. et alique viros nigras. Respondetur quod huius duplex est causa. Prima est. quod alique habent visum debile. et iste iste magis delectantur in nigredine. quod albedo propter sufficientem lumen super naturam lucis quam in se habet magis ledit visum quam nigredo. Secunda causa est. quod omne sibi applaudit suo simili. sed quod quod

Probleumata

dam ex nature calide sunt. et iste magis delectantur in nigredine. quia nigredo sequitur calorem: sed quedam frigide sunt. et iste magis delectantur in albedine. quia frigiditas est mater albedinis

Quare animalia dormiunt. Rñdetur q̄ ppter necessitates q̄ ex longitudine diuersorū actūū organa sunt fatigata. sed p̄ requiem (que fit in somno) reformāt. vt p̄ p̄ Aresto. in de longitudine et breuitate vite

Quare studētes statim post prādiū volētes studere impediuntur p̄ somniū. et nō tpe solaciū. Rñdet q̄ cum aliq̄s dat mentē ad studendū. tūc calor naturalis egredit ad ītra a mēbris exterioribz. et sic p̄ congregatiōem fortificatur et sic facit ascendere fumū cibalē vsq̄ ad cerebrz. et sic causat somnū p̄ ingressiōnē fumī. Vel p̄t dici q̄ ideo. q̄ cuz virtus animalis intendit. tūc naturalis remittit. Sed q̄n hō est ī solatio. tūc p̄ solaciū calor naturalis diffundit. et nō p̄mittit fumū ascendere ad cerebrz. et sic hō nō dormit. s̄ dilatā p̄ totū corp⁹. et p̄sequēs solatiū impedit somnū

Quare post labores homines libent dormiunt. Rñdet q̄ in labore calor dissipat p̄ ptinuū motū ad mēbra exteriora. q̄ ecōuerso post laborē ad interiora colligit circa loca digestiua et facit digestiōnē a q̄ fiūt vapores. q̄ p̄cedunt a corde ad cerebrz et obstruūt meatus. per quos calor naturalis ad mēbra exteriora deberet diffundi. et sic infrigidatis et ingrossatis istis mēbris exterioribz ex frigiditate cerebri tūc causat somnū. Ex hoc ptz q̄ multū p̄medentes et bibentes multū dormiunt et diu: eo q̄ exinde resoluitur multus et magnus vapor. qui nō potest bene digeri et cōsumi a calore naturali et

Quare multū dormientes sunt indispositi et male colorati. Rñdetur q̄ in somno colliguntur multe humiditates que in vigilia expelluntur. que nō possunt in corpore p̄sumi. et sic petūt cito eijci. et petūt exitū per superficiē corporis. et precipue ad facies. et sic causant malā dispositionem seu malum colorem. vt patet notāter in flegmaticis qui p̄ ceteris sunt longioris somni.

Ire

... quibus appet
... Responde
... ad gunt
... es hoc app
... quibus ap
... et aliquibz
... coningit mat
... q̄ bui
... hinc ad i
... submergitur
... adunt. Al
... p̄dicitas. Un
... larium ascen
... debent labmes
... cendere. tūc
... tur vritū aliq̄
... hō p̄m Aresi
... remisse lo
... et p̄moriō
... ad aliud simi
... aliquis ex r
... de deo glorio
... dōm p̄ditiōi
... magna lavis et
... p̄ p̄ditiōi seculi

Aristotelis

Quare aliquibus apparet in somno quod comedunt et bibunt aliqua dulcia. Respondetur quia flegma eleuatum stil- lar ad fauces et ad guttur. et tale flegma quodammodo est dulce. igitur in eis hoc apparet

Quare aliquibus apparet in somno quod sunt in aqua et submerguntur. et aliquibus quod sunt in aqua et non submerguntur. et hoc contingit maxime flegmaticis. Respondetur secundum Aristotelem. quod huius causa est. quia quando materia flegmatica fluit ad superiora. tunc apparet illis quod sunt in aqua et submerguntur. Sed quando fluit ad inferiora tunc apparet eis quod euadunt. Alia potest esse causa. scilicet nimia repletio seu ebrietas. Unde cum homo est nimis repletus tunc sumi sursum ascendunt et multiplicantur. et inde apparet quod debent submergi seu strangulari. si autem non potest eas maxime ascendere. tunc apparet eis ac si euaderent

Queritur utrum aliquis potest facere somnium ab extrinseco. Rndet secundum Aristotelem. quod sic. scilicet per istum modum. quod si aliquis alicui remisse loquitur ad aures. sic quod ipse eum excuset. tunc ex promotione spirituum in capite tonitrua sunt vel aliquod aliud simile. et sic de illo fieret eis somnium. Et sic sepe aliquis ex reuelatione diuina potest habere somnium de deo glorioso ipsum in somno honorando. Cuiusmodi dicitur totius vniuersi. filioque virginis il- libate condigna laus et gloria: gratiarumque actio sit nunc et semper per infinita seculorum secula. **A M E N**

Arestotelis

vero incipit ibi (Nomen arestotelis dat rē) Prohemium vero a principi libro in quo diuinum imploretur aurius, incipiens a commendatione diuine maiestatis. Dicens quod deus sit omnium rerum causa et gubernator, primum, quod si ipse suam manum abstraheret, omnia in nihilum caderent. Propterea postulat auctor sapientiam de sede sue magnitudinis, per quam profectus posset describere vitam sapientissimi Aristotelis, qui si non fuisset mortuus, sed in vita pseuerasset usque ad verbi dei incarnationem (qui est verus sol iusticie Christus deus noster) opinantur multi doctores antiqui, quod per lumen fidei ad supernaturalia intellectum illuminatis fuisset factus fortissimus oppuginator contra hereticorum falsas in Christianam religionem hereses.

Dubitat primo circa textum, verum deus sit omnium rerum causa productiva. Solutio sic, pater primo auctoritate Genesis primo. In principio creauit deus celum et terram. Sed nomine celi intelligitur vniuersorum creatura, ergo omnia per ipsum facta sunt, ut dicitur Iohannis primo. Ratio autem sic patet, nullum agens finitum potest ex nihilo aliquid producere, scilicet omnis creatura est finite virtutis, solus autem deus est infinitus: ergo non est mundus productus a creatura, sed a deo creante. Confirmatur autem sic, quia omnis creatura agit per motum, qui necessario presupponit subiectum ipsius motus: ergo ad minus illud subiectum non potest creatura producere, sed solus deus.

R Arguitur, dicitur primo philosophorum ex nihilo nihil fit, sed ante mundi creationem nihil fit, ergo non potuit mundus postea produci. Dicendum quod per virtutem naturalem ex nihilo non potest aliquid fieri, sed bene per virtutem supernaturalem.

C Contra, per virtutem supernaturalem non fit aliquid ex nihilo: ergo rē. Ans probatur, quod anima est res supernaturalis, tamen non potest aliquid ex nihilo producere. Dicendum quod licet anima excedat naturam proprie dicentem, ipsa tamen est sub natura communiter accepta, et est finite virtutis, et sic non dicitur simpliciter supernaturalis, et per consequens non potest esse principium productiuum alicuius ex nihilo, sed semper producit ex aliquo presupposito.

Dubitat secundo verum in omnibus operibus nostris diuinus sit imploandum auxilium. Dicendum quod sic patet primo auctoritate Boetii in tercio de consolatione philosophie, prosa nona dicentis. Sed cuius verbum in thymeo platonis inquit nostro placet, in minimis quoque rebus diuinum debeat implorari presidium, quod nunc faciendum censes, ut illius summi boni sedem reperire mereamur. Inuocandum inquam omnium rerum patrem, quo pretermisso nullum rite fundatur exordium. Quoniam niam ut scribitur Iacobi primo. Omne datum optimum et omne donum perfectum de sursum est descendens a patre lumine, apud quem non est transmutatio, neque vicissitudinis obumbratio. Augustinus dicit. Res non tam eruditus, nemo tam doctus est, qui superna illustratione non indigeat. Ideo inquit Gregorius. Nisi intus sit qui doceat inuicem.

De vita

doctores lingua laborat. Ideo autor noster implorat deus pro sua sapientia de sue magnitudinis sede ut secum laboret. ut opus intentum in salubre et summum finem deducat. Ubi notandum quod tria requiruntur ad petitionem audiendam. Primo requiritur potentia. Secundo voluntas. de quibus in quarto de consolatione philosophie dicit Boetius. Duo sunt quibus omnium humanorum actu constant effectus: scilicet voluntas et potestas. quorum si alterum desit nihil expleri queat. que omnia sunt in deo verbo sue virtutis portante. ad Hebreros primo. Tercio requiritur scientia. que est in deo quem nihil latet. ut patet ad Hebreros. iij. Omnia nuda et aperta sunt oculis eius.

Arguitur Divinum auxilium implorare non est semper necessarium homini. quia homo est perfectior rebus naturalibus. sed res naturales sine tali invocatione perficiunt sua opera. ergo etc. Dicendum quod tales operantur ex necessitate nature non habentes liberum arbitrium et intellectum per quas potentias possunt in deum tendere. sicut est in homine. ergo homo implorat abit divinum auxilium. sicut dicit Apostolus scilicet ad Corinthios. ij. Non sufficientes sumus aliquid cogitare ex nobis. quasi a nobis. sed omnis sufficientia nostra a deo est.

Quæritur utrum Aristoteles fuisset maximus fidei christiane defensor. si visus ad tempus plenitudinis seu incarnationis christi vixisset. Idem quod sic. ut vult autor noster in sua. Locus est. quod heretici insultabant per fidem christianam per subtilis rationes philosophicas et logicas. sed aristoteles habuit omnium rerum naturaliter per quod sensibilem notitiam. si fuisset in fide instructus deprehendisset illas rationes sepe fuisse fallaciter adductas. Unum intellectus capax inobsequium fidei. sed subtilissimum intellectum inter omnes creaturas sub sole existentes habuit Aristoteles. ergo fuisset maximus hereticorum oppressor et destructor: si ad tempus christi seu postea vixisset. Consequenter patet: quod supernaturalia dantur secundum dispositionem naturalium cum conatu hominum.

Arguitur. ubi cumque est equalitas ibi non sunt gradus maioris vel minoris perfectionis. sed intellectus Aristoteles est equalis intellectui aliorum hominum. ergo etc. Minor patet: quod intellectus Aristoteles et aliorum hominum sunt eiusdem speciei. que est archoma et indivisibilis. Dicendum quod licet specie conveniant. differunt tamen in gradibus individualibus. in quibus Aristoteles alios homines incomparabiliter exercebat.

^{s^c p^riu} ^{p^ret} ^{copia}
Omen Aristoteles dat virtutum sibi moles

^{s^c p^ru} ^{cultor}
Quarum cultivus fuerat ipse modo divus

^{s^c aristoteli}
Anthonomasia dat ei de philosophia

^{aristo: accipit} ^{sciētis iuamē}

Qui capit nomen per amoris in artibus omen

sic dicitur propter quam rationem

Philosophus quare signatur nomine clare

Arestotelis

Hic autor ponit duplicē noiationē Arestotel. s. ppriam z comminē
et rōnes earundē dicens. q. Arestoteles illo nomine noiatuſ est ppter
constantia virtutū z multitudinē: quod p̄tz ex interpretatione hui⁹ nos
minis arestoreles. Dicit em̄ ab ares qđ est virtus z sto stas stare. qđ
constās in virtutib⁹. quaz p̄cipuus erat cultor Tunc ibi (Anthono
masia) Dicit q. idem arestoreles appellat⁹ est philosophus. qđ quidē
ipse (quare nomine philosophi designat⁹) maximus scientiaz fuit ama
tor. vt p̄tz in suaz scientiaz traditionib⁹

⁹ arestoreles ex gēte virtutū sptendēte
Greus qui gente laudum titulis redolente

⁹tiosus .i. ex patria ciuitate a strageria

Preclaris vita. patrioq; loco stragerita

ill⁹ viri natus sciaz fulcitus

Nicomachi filius. artis granitate probatus

magister scz alexā dri .i. iure belli

Doctor erat regis magni. moderamine legis

s⁹ rer celeriter totū orhem latū

Qui prope mundum totum vastumq; rotundum

iuste subegit iperio suo prudētis

Pulchre subiecit sibi. quod sapientia fecit

scz arestotel vbiq; p̄uerdit⁹

Huius doctoris: cuius fuit vndiq; moris

alexā dri isoimare documētis ornare

Regem munire doctrinis. seu redimire

dono .s. boni in ppinq; in longinq;

Consilij dote sani prope siue remote

in longinq; .i. lris in ppinq; .i. p verba aspa

Longe scriptura. prope sed per verbula dura

.i. doctrias s⁹ aresto. tradiderat .s. alexā dro cōtri

Dogmata qui menti dederat iuueni tamē enti

Hic autor ponit occasionē dicti p̄toris. scz quare arestoreles dicit⁹
est amator sapiētie. ideo scz quia natus est de gente grecoz. a quib⁹ sa
pientia orta dicit⁹. de quadā ciuitate natus que dicit strageria siue stra
ges. cui⁹ pater fuit Nicomach⁹ Tūc ibi (Doctor erat) dicit q. Are
storeles ppter multas doctrinas z p̄tutes erat factus magister Alexā
dri magni. qui paucis t̄pib⁹ (vt eius narrat hystoria) totum mundū si
bi subiecit per sapientia sui mgr̄i Arestotel. Tūc ibi (Lui⁹ fuit vn
dīq; moris) notat diligentia arestotel. circa suum discipulū Alexandrū
dicens. q. dedit regi bona consilia presenti z absentī. in ppinq; vel in
remoto. absentī quidē per lris. presenti vero p dura verba. cui⁹ doctris
was (quib⁹ Alexander esset iuuenis) memorie tenaciter p̄mendauit

De vita

Dicta illius phi ^{fideli} p̄sidera
Carmina pithagore ^{fido} circumspecte more
illius phi ^{autoritates} vide tradita
Empedoclis dicta nobis ^{concerne} relicta

^{sicut intelligis} illius phi ^{doctrinis}
Utere ceu sentis anaxagore ^{documentis}
^{attende} illi philosophi

Conspice: leucippus socrates democritus hyppus
omne illud qd dixerunt ^{sciunt} sciam? scia splendere

Quicquid dixerit quos nonimus arte nitere
^{ille p̄s} ^{ille p̄s} ^{intende}

Quod scripsit plato et heraclitus ipse probato
^{s^c phi} ^{sciaz} ^{pleni}

Uei reliqui cuncti doctrine nectare puncti

Hic confirmat quod supra dictum est. q̄ antiqui nihil ^{sententialiter} tradiderunt. dicens hoc posse patere inspiciedo dicta diuersoz philosophoz. qui nobis aliquā ^{noticiam} tradere intendebāt. scz Pithagore Empedoclis Anaxagore Leucippi Socratis Democriti z Hyppi. et quorundā aliorum scripta. in quibz nihil nobis ^{certitudinalit} retis tum inuenire possumus

^{s^c phis} inuenire
Nil poterit scire de dictis vel reperire

^{s^c aristotel} sapiētis scripsit poterit p̄pari
Huius quod gnari dictis queat assimilari
^{s^c commentū} ^{s^c dictis} ^{adiunctū}

Immo maritatum sit eis simul associatum
^{referā} ^{s^c aristoteles} ^{i. monstrū}

Ut dicam vera. dici valet vna chimera
^{s^c hoibz} ^{s^c aristot.} ^{i. cōiter}

A multis vnde manet ipse vocatus abunde
^{s^c phos sapiētes} ^{i. p̄cipuus}

Quos gnaros scimus preceptor scribaqz primus

Hic autor commendat Aristotelē ab excellenti ordine in suis doctrinis obseruato. dicens q̄ nihil compilatū vnqz ab antiquis philosophis potest dictis Aristotelis comparari. in quibus tam ornatus p̄cellus est atqz firmus. quasi esset matrimonialis copula in suis dictis. que nunqz dissolui potest nisi p̄ mortem. cuius dicta se habent in cōparatione ad aliorum philosophoz doctrinas. sicut chimera (qd est animal fictum) se habet in cōparatione ad cetera animalia in rez natura subsistentia. quoz comparatio est sicut entis ad nō ens. que in infinitū sine cōparatione distant. Et tanqz primus omnium philosophoz in dignitate sciētiāz erat dictator.

Arestotelis

Alexādrī .i. multiplicē fructū
Regis pellei diuerse manerici
liber approbat illi⁹ poete s^c codex vocatur
Lodex testatur. galteri qui recitatur
apre opeꝝ modus alexādrī diuerfoꝝ
Clare gestoꝝ series regis varioꝝ

^{s^c fuit dñs quia mūdi ille troian⁹}
Quod mirum. rector quoniā fuit orbis vt hector

Hic psequenter dicit. q̄ liber gestoꝝ regis pellei (i. Alexandri mag
ni qui dicit pelleus a quādā ciuitate. quē librum Sualterus poeta cō
scripsit) cōmendat varijs modis ip̄m arestorelē. in quo quasi miracul⁹
Iose dicit fore factū. q̄ ipse Alexāder velut ille fortis ac magnanimus
Hector totum sibi subiugauit mundū per cōsiliū et prudentiā mag
istri sui Arestotelis

s^c alexādrū gubnat s^c arestotel⁹
Quem rexit tanta vere sapientia. quanta
pacta s^c hoim habita

Præterita vita nunq̄ fuit antea scita

Hic cōmendat Alexandrū ex sapientia sui magistri quē sibi elegit
dicens. q̄ tanta erat sapientia ip̄suis Arestotelis. q̄ priorib⁹ temporib⁹
nullus sibi similis extiterat. de quo habetur memoria hominū. Prop
terea soler dicit. q̄ tria maxima ingenia naturaliter loquēdo fuerunt in
istis tribus. scz Arestotele Salomone ⁊ Alberto. qui omnīū alioꝝ phi
losophoꝝ cognitionē excedebāt. dempto solo xp̄o cum eius matre

s^c aresto. originē diuine adhibuit finem sapientie
Hic ortum diuine dederit portumqz sophie

^{s^c sophie intellect⁹ p̄ s^c arestotel⁹}
Inuentrix cuius dici mens quit satis huius
antiquoꝝ sapientū

Predecessoꝝ nullus quoqz philosophoꝝ
vltimo aliqd̄ scripsit scie p̄ncipia stabilitate

Umqz quid dixit. artis quod limina fixit
^{s^c scie aliqd̄ esse poterat}

Vel vere partis. quod fore quiuicrat artis

Hic autor cōmendat Arestotele ex sua ordinata intētionē dicens
q̄ in principio vite sue dedit operam philosophie. quam vsqz ad finem
vite sue continuauit. Qui per suam sapientem diligētiam conscripsit
omnium scientiaꝝ ⁊ artium p̄ncipia. de quibus nullus philosophoꝝ
(qui ante Arestotele fuerunt) fixe ⁊ firmiter aliquid tradiderat in alijs
qua scientiarum

De vita

^{.i. summationē fecit sciētis .i. phoz}
Et complementū dedit artibus ipse scientum
^{artes impleuit s^c phs excessit}
Quas consummavit ita q̄ cunctos superauit
^{scia ornatus s^c phoz scz pfecte}
Arte decoratus. quia nullus eum comitatus
^{arefotel^e causa ppositis}
Ipse dicit specie breuitatis amictis
^{.i. aliqd potuit}
Addere quid sciuit. preualens quod dicere quiuit
^{capi s^c aresto. rez naturas}
Sumi quin possit ab eo qui res bene noscit
^{aliq̄ tpe inueta sua dicta}
Unquā comperta nec sunt sua verbula certa
^{in se hie fallitat}
Errorē sapere. falli quicq̄ vel habere
^{oē illud qd pposuit pbauit}
Quicquid contexit rōnis lumine rexit
^{rā magnā sapiam supremā}
Tantam virtutem summā quam dico salutem
^{habere s^c aresto. mirabile}
Posse tenere virum constat super omnia mirum
^{p hucos cursus}
Super mortalis solitoq̄ status animalis
^{quare magis sine pctō diuinus}
Lur dici potius debet sine crimine diuus
^{p pitate manifesto}
Quā mortalis homo. quod pro vero tibi promo
^{asserere}
Non est humanum. non est quoq̄ dicere vanum
^{nullo tpe errare deificā}
Alunq̄ peccare. diuinum disce vocare
^{gregatio phoz}
Sicut errozum tota caterua priorum
^{s^c ignorācie ābulasse pitar^e parū sciuisse}
In tenebris ille. veri modicum quoq̄ scisse
^{splēduit .i. arefoteles disposuit}
Sed postq̄ luxit preciosa diecula: direxit
^{s^c arefotelē sapiētia}
Hunc. que prudentē nobis heliconā tenentem

Stren
pho genti
genti tenebr
nosta nobis
arefotele
duce fruit
arefoteles
alijis tr
posteri
addere aut eti
in cuius etiā
quā firmis
sup
homo. qu
humanum. q̄
phozum e
quod studeban
ignalis
malis riuos
riu
multos. qui
pobis
ignis arde
summu
planeta
uenus
qua flos
fite
fote fe
frondib
nimis rar
pducit
distillan
fract
germ
boim
necum spa
arefotele
supremū. qu

Arestotelis

^{pplo gentili} Lux patuit genti tenebrarum fece furenti
^{erranti}

^{successio} Posteritas nota nobis est etiam sua tota
^{adiura arestorele}

Tanto fulsa duce fruitur tantum modo luce

Dicit autor q̄ arestoreles tanto lumine scientie erat instructus vt
scientias imperfecte ab alijs traditas ipse ꝑ summaaret et artificialiter
in scriptis relinqueret posteris. ita q̄ nullus phoz post euz suis dictis
aliquid valeret addere. aut etiã aliquid dicere qd̄ ex suis scriptis origi
nem nõ haberet. In cuius etiam dictis nõ potest inueniri aliqua falsi
tas: q̄ semp sua eloquia firmissimis rōnibz stabiliuntur. Qui propter il
lius virtutis excellentiam super ceteros mortaliũ hominũ status ap
pellari debet deus q̄ homo. quia in suis dictis non errauit. quod poti
us est diuinũ q̄ humanum. Et hinc est q̄ eius elucẽte doctrina igno
rantiam gentilium phozum effugauerit. Cuius ducis beliconã ab hẽ
licon monte (in quo studebant) dicta sapientia ducit nos sine errore: eũ
viam veritatis

^{originalis} Lux est fontalis riuos sapientibus alis
^{turbis}
^{riui}

Effundens multos. qui ꝑtemnant bene stultos
^{s̄ valde nobilis} ^{splẽdẽs}

Est nimis insignis ardens lucens simul ignis
^{sol} ^{splẽdorem}

Titan fernozem summum sapiensq; nitorem
^{sol} ^{splẽdet} ^{planeta} ^{splẽdere nescit}

Qui dum lucescit venus ipsa nitescere nescit
^{onlci}

Flos suauis more: quo flosculus omnis odore
^{leraf} ^{esse}

Saudet perfusum fore se: sapientis ad vsũ
^{frondibz} ^{pĩguibz}

Arbor pulchra nimis ramis insignis opimis
^{pducũt}

Diuinum poma distillant. cuius aroma
^{pulchz} ^{fructũ} ^{pducẽs} ^{pciosum}

Pratum formosum germen tribuens generosum
^{recreans} ^{s̄ hoĩem} ^{soctarũ}

Oblectans eunctum spaciando pie sibi iunctum

Hic autor dicit q̄ Arestoreles habet se ad instar fontis scaturien
tis inter turmas sapientum. qui in eius ꝑparatione riuuli dicuntur. Ipse

De vita

em est vt ignis lucens. reliqui vero igniculi ab eo splendorē sciarum ca-
pietes: lucet inquā in perspicua veritatis traditione ardet in errorem
extirpatione. ideo sol p̄grue appellatus est. quia sicut ceteri planete lu-
men a sole per se lucente recipiunt: ita omnes alij philosophi veritatis
notitiam ab Aristotele susceperunt. ipse em arbor est in quo ceteri tan-
q̄ in arbore rami radicantur. cuius poma redolentia sunt scientie fruc-
tificantes magnam felicitatem. Qui est pratum for: mosum diuersita-
te flozum. id est scientiarum plenum: germinans summe z vltime felicitatis
cognitionem

norma splēdida
Regula nature diuino fulgida iure
paradigma aptū
Exemplar gratum dante natura creatum

In rebus factum summum q̄ noceret acium
regula p̄tatis ornataissima sp̄e
Iusticie norma veri pulcherrima forma
camera excellētis thesaur⁹
Cellula virtutis supreme gaza salutis
peritorz

Gloria doctorum seu gratia discipulorum

Artis dulce decus fuit iste per omnia grecus
plura p̄ q̄d dicā tribuā
Cetera quid referam. laudem sibi si dabo veram
deficiet dicēdo tremet

Lingua vacillabit narrando stilus trepidabit
ob id p̄tute dicat
Cur concludatur plentis q̄ laude feratur
s̄ p̄tute loq̄

Plus habens q̄s fari poterit scriptore notari

Hic dicit q̄ Aristoteles diuino sui intellectus lumine exemplar p̄-
fectissimum inter omnes creaturas ratiōales fuit creatus. qui iusticia
prepollebat. in cuius conspectu neq; lucifer neq; hesperus preclarior
existit forma veritatis impermutabilis ab omnib; desiderare. came-
ra omnium virtutum. thesaurus salutis supreme. gaudium doctoruz
z solamen discipulorum. splendor omnis artis. qui de grecis ortū suscep-
sit: cuius laudem si quis enarrare intenderet. lingua balbuciet. stilus
deteriorabitur. quapropter eius laudis plenitudinem ingenio comp̄-
hendere: vel sermone explicare. seu calamo scribere nulli vnq; mortalium
hominum conuenire potuit.

Arestotelis

^{p^ohec s^e dicta}
Fide sua propria referam de philosophia
^{obsequia} ^{secretarij} ^{tribuit}
Flumina summisse cui donauit pater iste
^{dei} ^{sine}
Luius secreta penetrans. que sunt sine incta
^{agnitioe}
Veri notitia dici vult philosophia

Vel diuinorum scitus simul inferiorum
^{fessos}

Que lassos animos solamine prestat opimos

Nic autor incipit determinare de multiformi scientia tradita ab
Arestotele dicens. q^d deus omnium reruz pater arestotele tanq^m secretario
suo prulit potestatem cognoscendi secreta ipsius nature. Et etiam ill^l
larum rerum que sunt sine fine. vt celum .angeli deus. Ideo dicitur est
pbus a philosophia. cuius veram ipse habebat notitiaz .quia dicit au
tor q^d habuit veritatis notitiam vel scientiam superioru^m ⁊ inferiorum
quia dicit hunc mundum superioru^m latiorib^{us} necessario gubernari. Lu
ius philosophie effectus est animas lassatas per tenebras ignorantie
reficere lumine veritatis

^{diuisa s^e hoib^{us}} ^{scita}
Ista bipertita multis poterit fore scita
^{familiaris} ^{precipiens}

Instrumentalis simul est ac imperialis
^{diuisa} ^{ratumō} ^{esse}

Prima bifurcata dūtaxat vult fore nata

Grammaticæ partes logicæq^{ue} nouit artes

^{illā sciām} ^{subsidū}
Grammaticam lingue dic auxilium dare pingue
^{dum esse} ^{loq^undo}

Subtilis quando fore debet verbum fando
^{faciēdi trās} ^{s^e p^oba noscēdi}

Est ars scribendi bene seu prolata sciendi
^{secreta} ^{q^umunia}

Istius archana quibus sunt quotidiana

^{arestoteles} ^{auxilium}

Foster scriba tamen dat eis exile iuuamen
^{curpe}

Nullum nam bellum fedum dat ei ve libellum

De vita

Alti auctori

Ipsam donato commisit munere grato

ancedit

Grammaticos veros. qui precellit velut heros
priscian⁹ doctrina diuin⁹

Priscianus ipsius est solum dogmate plenus

finem

principiū

Ipsius ad portum scribens qui dixerat ortum

egregie

quā

sequere

Istos preclare fari dum vis comitare

Hic auctor posita ipsius phie diffinitōe diuidit eaz dicens. q phie alia qdem est impialis. alia pō instrumentalis seu organica. que alijs est in obsequiū. sicut organa corporis famulantur ipsi anime. Tūc ibi (Prima bifurcata) Dicit q ars instrumentalis diuidit in grāmaticam & logicā tanq̄ in partes suas totuz partit. Tūc ibi (Grammatice) Dicit q grāmatica est scia dirigēs linguā ad p̄grue p̄feredū p̄ba nosstre locutiōis. docens cū modo p̄nūciandū p̄grue rectū modū loquendi qui q̄uis sit h̄atens difficultatē. tñ est in p̄muni vsu p̄ quez eius diffi cultas tollit. Ideo arestoreles nullū libz de eo p̄scripsit. sed ipsi donato scribere p̄misit. qui (vt arestoreles inter phisicos) supra grāmaticos dicit esse p̄nceps excellentissimus. Lūius dicta imitat⁹ est priscianus imitiādo ex illis. & iterū eius doctrinā in suis dictis terminādo. quos p̄grue volens loqui imitabit in suis regulis & doctrinis grāmatice magis p̄suetudo

Huius diffusus plus arte valet vsus

accepta

scia

Philosopho grata cur non est ars sua nata

quā

loq̄tur

solus diligit

Sed dum quid fatur. vsus sibi nudus amatur

grossa s^c cleric⁹ rēnuīt

s^c sit ille

Rustica subtilis vitat. q̄uis iuuenilis

talis artis

iuenit

familiaris

Raro grāmaticus logico reperitur amicus

oculos lippietes h̄ntibz

rediosa

Ut sic formosa lippis lux est odiosa

Hic dicit q vsus cōis ipsius grāmatice scie est pho magis gratus q̄ ipsa grāmatica. quā solū phs diligit p̄ter modū loquēdi. Et dicit eam illis esse. qz subtilis clericus sp̄ nauseat in grossis & turpibz traditiōibz sciarum. sed phus multū subtilis reperit in p̄paratiōe ad eundē grāmaticū. qui ad modū p̄tee humanum eloquium p̄ferentis. suoz dictozum (sicut nec stultus) nō potens est reddere rationem. Et ideo purus grāmaticus & logicus nunq̄ vel raro sunt boni amici. sicut lux pulchra egrotantium oculis est inimica

talis scia
philosopho logica
p̄ter
nam magis p̄ter
scias docto
quid dicat.
a arte refuta
propterea refut
specula⁹ au
p̄ter mente
de dicare
et errare. vel
auctoz. qz p̄
nam cuius ban
p̄ter totus
u docet bona
ratione accep
ta est intelle
um scientia p̄
alio doctozat
tribuit
dum dedit.
p̄ter dendo
et ratiō⁹ sci
atur p̄ter a
p̄ter scia
p̄terant. ars
solū
et collo fulg
im
p̄ter am lūcū
p̄ter
h̄ndē medic
p̄ter
p̄ter p̄ter. li
inimā
p̄ter egrot
h̄ndē in scab
h̄ndē u cūta. q

Aristotelis

Philosopho logica multum reperitur amica
talis scia valde amicabile
p qz vtilis famulat

Tantum namqz pie deseruit philosophie
intellctus peticus doceat p qz vitia spernit

Praxis quid dicat. per eam quonia mala vitat
medacia certe refutat pgnitio pntatis

Falsaqz reuera refugit speculatio vera
ordinat s^c specula^o aiam intellctū cupientē

Dirigit hec mentem ratione vigere volentem
posset deniare falsitate defedare

Ne queat errare. vel falso se maculare

Hic dicit auctor. qz philosophi z pntatis amatores multū diligunt
logicale sciam. cuius hanc dicit esse rōem. qz subseruit intellectui ad ha
tendū cognitionē totius naturalis pbie. Diuiditur em̄ intellectus in
practicū qui docet bona operari z mala vitare. z speculatiuū. cui⁹ est
veroy cognitionē acceptare. z errorem falsitatis fugere. Et q̄ntum ad
vtrūqz logica est intellectus directiua. qz habet viam ad pncipia om̄
nium aliarum scientiarū. z sic in operabilibz nō deformat affectum. nec
in speculabilibz defedat intellectum

Ista modum dedit. cui tota scientia credit
s^c logica tribuit capere cū alijs

Sumere discendo quam cum reliquis reprehendo
cognoscunt difficili⁹ scia parē

Proscuntur peius ars in simul et modus eius
qre interroget scia s^c logicā .s. scia imiteretur

Cur si queratur. ars istam queqz sequatur
splēdescat logica

Ordine. verillo fulgescat et ista sub illo
sciam dimittere nequit

Qui logicam suescit postponere discere nescit
logicū parē stulto esse refero

Hunc simile medico non frunito fore dico
medic⁹ sanat inspicit in vltio

Qui curat primo. librum sed vilit in ymo
intuet infirmū esse

Conspicit egro. um rediens mortis fore totum
adeft in foribz ista deceptio

Dors est in cista. quotiens res luditur ista

De vita

Hic dicitur q. logica tradit modū sciendi in acq̄sitione omnium aliarū sciētiarū. q. modus sciēdi est p̄ponendus ante actualē acq̄sitionē sciētiarū. q. absurdū est sil querere sciām z modū sciēdi. Et ideo volens habere sciām imitetur artis logice p̄cepta. q. sicut verū est signum victorie. ita existens instructus in logica habet in se signum potestatis in colligendo omnes alias sciētiās humanitas haberi possibiles. Hec autē logica est talis nature. q. eruditum in ea semp facit velle studere. sine qua si quis veller accedere alias sciētiās. phisicas videlicet z metaphisicas. medico inexperto similis est. qui primo vīscat e grotum volens ipsum curare. z postea inspicit libros medicinales. rediens autē in ualuit morbus. z infirmo incurabili effecto postulat pecuniā. p̄mittēs ei sanitatem. asserens de falsa recuperāde sanitatis dispositione. itaq. deludens hominē. Sic in alijs sciētijs proficere volentes absq. logica non pueniunt ad sanitatem p̄fectam intellectus. sicut nec medicus peruenit ad sanitatis recuperationē

scz aristoteles s^c scie dedit modū amicitie
Philosophus logice tribuit moderamen amice
s^c logicā impleuit inchoauit p̄tinuauit
Quam consummauit inceperit et mediauit
p̄posuit p̄ciosas in p̄ncipio .i. libru predicamentoz
Edidit eximias in primis cathogorias
denario terminat

Sub numero deno causat in ordine pleno
.i. substantia esse q̄ritas q̄litas relatio
Est substans natum fore quantum quale relatum
actio passio q̄n ubi habitus positio
Tangens passiuum nunc hic retinens positiuum

Hic dicit autor. q. logicalis sciētia est quasi gubernatrix nō per modum p̄cipientis sed famularis in cōparatione ad omnes alias sciētiās. Quam Aristoteles inceperit cōtinuauit. z finaliter perficiendo eam cōpleuit. qui in primis tradidit perlucide noticiam decem p̄dicamentoz que sunt substantia quāritas qualitas relatio actio passio quādo ubi habitus z positio.

quinq. .i. vniuersalibz famulat doctrinis
Quinis portentis horum seruit documentis
ille phs sine qbz inscius illi⁹ scie .i. qlitet s^c est
Porphirius. sine quis ignarus logice quiuis
.i. spēs .i. accūs differētia
Forma genusq. cadens p̄prium differēq. cadens
s^c vltia .i. mōstra platonis doctrinā
Hec sunt portenta platonica per documenta

St
Porphir
dicitur
predicamen
māntali cog
Platonis d
fina ip̄su
p̄tate esse nomē
cōsistitōne vni
s. (singulāribz)
.i. lex
p̄cipio scis su
p̄ntan?
q̄libetis est
na nalis (su
mar)
inis ornatu
dt. q. Silter
s. hyspan⁹ app
maxime diffica
māris rep. p̄uer
m vite sue p̄bi
p̄m̄itate fuerat
scatur
vnt molatur p̄
p̄p̄⁹ difficil
vnt obscuru
vnt
vnt per verba
p̄ba intēq.
vnt totalis ota
vnt p̄p̄tēa Arist
vnt per verba
vnt quis otatio lo
vnt scōmis con
vnt logica stam
vnt mor seq.
vnt logice
vnt libz op̄prim
vnt p̄p̄⁹ regl
vnt quis nomine

Aristotelis

Hic dicit q̄ Porphyrius tradidit noticiam quinq̄ vniuersaliū. que sunt genus species differentia p̄rium z accidens. quoz noticia vtilis est ad habendū predicamentoz noticiam. vt patet in principio sui libri. si ne quoz vniuersaliū cognitione nihil potest sciri in logica. hec aut̄ vniuersalia s̄m Platonis doctrinā sunt monstra. quia deficiunt a suis perfectionibz. quia s̄m ipsum sunt per se subsistentia. z ita nō possunt singularibz dare esse nomen z rōnem. quod tamē s̄m veritate eis conuenit s̄m diffinitionē vniuersalis. qua dicit̄ Vniuersale est vnum plura in multis. i. singularibz seu inferioribz

.i. sex .i. stilo

Principijs senis subtili scemate plenis
porritan^o famulari inuētus

Istis gilbertus est deseruire repertus
illa terra .i. episcopalis

Anglia natalis sua patria. pontificalis
dignitat^{is} s̄c gilbertū

Calminis ornatum. in quem dedit atq; pbatum

Hic dicit q̄ Gilbertus porritan^o p̄posuit librum sex principioz. que Petrus hispan^o appellat postp̄dicamenta in summulis. quoz intelligentia maxime difficultatis est. p̄pter debilem entitatē talium principioz naturis rez puenientē. Iste aut̄ Gilbertus fuit in anglia natus. qui p̄pter vite sue pb̄tatem z doctrine excellentiā ibidē ad pontificalis status dignitatē fuerat exaltatus.

post hec sciatur ille liter
Hinc vt noscatur peribermienas habeatur

s̄c libz p̄her^{as} difficil^{is} intellcū p̄fortat
Qui licet obscurus mentem solidat quasi murus
i. obscura documēta .i. difficultia

Barbara per verba quia dogmata reddit acerba
s̄c p̄ba integ^{ra} p̄struit

Per que totalis oratio fit logicalis

Dicit q̄ postea Aristoteles edidit librum peribermienaz. cui^o traditio quā sit per verba obscura z difficultia. multum tamē vtilis est. quia docet quō oratio logicalis que veri vel falsi ē significatiua ex quibusdā p̄ribz orōnis combinari debeat

.i. noua logica statim .i. in quatuor libris

Ar̄s noua mox sequitur. quadrangula que reperitur
s̄c noue logice sic dicit̄

Luius libroz primus vult esse priorum
s̄c libzi p̄oz regla p̄tinet syllogismi formatio

Sub cuius norma pausat sylogistica forma

De vita

forma general' syllogismi

Simplex et pura. triplex distincta figura

s^c libror^{um} appellatus

Alter et ipsoꝝ liber extat posterior^{um}
dem^{onstrat}ione^m facere ^{discere manifesta}

Tu demonstrare poteris quo discere clare
causatiuus

Demonstratiuus syllogismus erit genitiuus

.i. scie .i. debite

Artis perfecte fuerit tibi tradita recte

s^c scia dem^{onstrat}iuu

Gaudet bec innatis veris ac immediatis

manifestis .i. a p^{er}ditioe p^{er}iculariu

Principijs notis a partis lege remotis

.i. a qb^{us} p^{er}duci erigit

A quis causari conclusio vultq^{ue} probari

Nic autor dicit q^{uod} Aristoteles edidit nouam logicam. que diuidit
in quatuor libros principales. inter quos primus omnium est liber prior^{um}
qui tractat de formis syllogismoꝝ. scz de modis 7 figuris. que figura
distinguitur in tria membra. scz in primam secundam 7 terciam. in qua
prima medium subijcitur in vna p^{ro}positione 7 p^{re}dicatur in alia. 7 in secun
da bis p^{re}dicatur medium. in terciã vero bis subijcitur. vñ? Prima p^{ri}us
medium subijcit. post p^{re}dicat ipsum. Altera bis p^{re}dicat. terciã bis
subijcit Tunc ibi (Alter 7 ipsoꝝ) autor dicit. q^{uod} secundus liber nos
ue logicę vocatur liber posterior^{um} tractans de syllogismo dem^{onstrat}iuo
qui est generatiuus scientie procedens ex p^{ro}p^{ri}js primis immediatis
veris 7 vniuersalib^{us} principijs separatis a lege p^{er}icularium. Et quib^{us}
quidem principijs p^{ro}batur 7 inducitur conclusio. de qua est scia

.i. dyalectical' munerib^{us} .i. p^{ro}scias letat

liter thopicoꝝ .i. dictas

Thopica de donis post bec gaudet rōnis

s^c thopice causat efficac

Luius vi fortis generatur opinio fortis

.i. liber sic deis

Tandem tractatus fit elenchoꝝ numeratus

s^c libro elenchoꝝ .i. deceptoria

Lui ratio tota vult esse sophistica nota

s^c rō apparētā h^{ic} dubitat

Que satis apparet per eam: sed mens nimis aret

Arestotelis

esse aliqd vitatis appetit s^c sophistica
Quā fore quid veri nam plus amat ipsa videri
homini appetitiua deceptiois
Humane laudis est questiuāq; fraudis
intellectui supba venena
Luius dat vltā menti turgens aconita
satis documētis termin⁹
Hec fat doctrinis logice proprijs data finis

Hic dicit q; liber thopicoz docet formare rōnes pbabiles. et quibz
colligat syllogism⁹ dyalectice opiniōis generatiu⁹ Tūc ibi (Tandē
tractatus) dicit q; vltim⁹ est liber elenchoz. q; tractat de syllogismo sophi
stico deceptioē in impiris causatiuo Et ideo solum facit apparere mē
tem. que apparētia est eius finis et non sciētia. quare pmititit mēte art
dam z vacuā solum fouendo mentis supbiam Et in hoc finitus est nu
merus libroz noue logice.

oratoris faciūdia s^c arestotelis
Rhetoris ornatus dignos dat ei famulatus
pedisq; pulchre sicut famulat dñe sue
Abra sue belle velut obsequitur domicelle
illi scie acceptā esse oratoris sciam
Dic logice p artem gratam fore rhetoris artem
s^c rhetorica cognoscit veracit⁹
Que persuadere scit per cōmunia vere
s^c rhetorice rhetoz excellētissimus
Luius erat fautor scribaz summus et autor
triplici illi scie codice s^c librū
Trino rhetorice libro. quem scripsit amice

Hic dicit autor. q; rhetorica pedissequa seu ancilla est sequēs logi
cam sciam. sicut pedissequa seu ancilla sequitur suam domicellā Et ip
sa rhetorica habet veritatē hominibz psuadere per cōmunia z vera pñ
cipia ad alliciendū ipsos vt postulata pferant. Cui⁹ rhetorice scie
pripuus autor fuit Aresto. de qua p scripsit tres elegātissimos libros.

.i. scia .i. oratorz .i. logice sciētie
Arsq; poetarum doctrinaz variarum
.i. finis .i. infim⁹ s^c termin⁹
Terminus est ymus. vltra quem nō magis ymus
s^c scia poetaz
Vnitur hec signis exemplis se quoq; dignis
aliqd pmedandū gestū vilipendendū
Ad quod laudandum factum vel vituperandū

De vita

^{q̄re} ^{s^c poesi} ^{difficilis}
Fabula cur rara sibi non extat vel amara

^{s^c fabula} ^{multoties}
Non fieret sine qua ratio persepius equa
^{augmentū} ^{p̄bet} ^{doctrinā}

Rostrum fomentum dat ei scribe documentū

^{s^c poesi} ^{posuit} ^{i. duobz codicibz} ^{ornauit}
Hanc qui tractauit binisqz libris decorauit

Hic dicitur auctor quod poesis est finis logice sciētie. sicut dicitur translator poe-
trie Aristoteles in prologo eiusdem. Gaudeat viri studiosi se complementū
logice inuenisse. Hec autē poetica scientia vitur signis et puenientibz
exemplis ad laudandū vel vituperandū aliquod factum. qui ipse poe-
sis finis ē. sicut quam poesi cōuenientes laudādi vel vituperādi poss-
sunt capi rōnes. quibz procedit in effectum. quam Aristoteles tradit
in duobus libris sue poetrie

scie diuisio

Instrumentalis est artis sectio talis

^{speculatiua} ^{practica} ^{i. phia}

Altera theoretica praxiqz scit esse sophia

^{i. natural'} ^{metaphisica} ^{tres scie}

Phisica diuina mathematica numina trina

^{i. in q̄bz} ^{donata} ^{i. scia speculatiua}

In quis dotata remanet speculatio grata

Hic auctor arte seu sciam (q̄ videtur tanqz instrumentō intellectus. q̄
vadit in actū intelligēdi) diuidit dices. sciētiarū alia ē speculatiua. alia
vero practica. Speculatiue scie finis est scire. praxis pro operari finalit
Sub speculatiue scie noticia cadūt phisica seu naturalis phia. et meta-
phisica que dicitur prima phia. et mathematica tractās de quantitate contē-
nua vel discreta. in q̄bz anima dulcit fouetur in actu speculādi

^{naturaliū rex} ^{q̄scibilia rōnabilis}

Phisica nature sibi prestat fulgida iure

^{s^c phisice}

Eius bene cui nouum vult esse mobile totum

^{s^c phisice} ^{magis} ^{dat} ^{optima} ^{fercula}

Hoster cui scriba prebet crassissima liba

^{i. libris pluribz} ^{docent} ^{s^c scholaribz}

Cartallis multis que presentant amicis

^{i. liber phisicoz} ^{ornatus}

Phisicus auditus foris ratione politus

^{animū} ^{generalibz} ^{cognoscentē}

Principijs mentem cōmunibus esse scientem

Aristotelis

^{s^e principiā plene diffinit}
Nature prestat. que perfecte manifestat
^{s^e lib phisicoꝝ docet sine termino durari}
Hic motum sperē tradit sine fine manere
^{s^e motū inq̄rit .i. p̄mus motor}
Per quem rimatur causa. que prima vocatur
^{s^e p̄ie cause nō pōt .i. p̄tus cognita}
Lius finita nequit esse potentia scita

Hic d̄r. q̄ naturalis phia docet de pulchritudine seu dispositione rerum naturalium rationabiliter. Cuius naturalis philosophie p̄mi libri scilicet phisicoꝝ subiectū est corpus mobile finis Alterum. vel ens mobile finis sanctū Thomā. tanq̄s aliquid in hac sciētia p̄mo notum. in quo dēter minans cōmuniō: a nature que sunt tanq̄s optima liba. l. intelligere vos lentib; dulcia. descendēs postea ad specialiora. que describit in diuersis libris naturalis phie Tūc tibi (Phisicus auditus) autor dicit q̄ liber phisicoꝝ vocatur liber de phisico auditu. et hoc p̄ter duplicē causam. Prima. quia iste liber p̄scriptus est in cōmuni scholarū audientia sub Aristō. Secūda. q̄ in h̄ libro tractat de cōmuniōib; et generaliorib; nature p̄ncipijs. que nō p̄cipiunt alio sensu q̄ sensu auditus: Tractat enī ille liber de p̄ncipijs rerū naturalium. de natura. de causis. de motu. de infinito. de loco. de tpe. de vacuo. de p̄tib; subiectiuis et integralib; motus. et de eorū dē ad inuicem p̄patione. inter quos motus finaliter cōcludit vñū esse motum p̄petuum. et vñū p̄petuum motorē. cuius potētia est infinita et infatigabilis. sine magnitudine semp̄ mouens.

^{.i. libri de celo p̄locū p̄tractū}
Leli tractatum dicens per vbi variatum
^{docere plene et iudicare}
Tradere perfecte poteris quod scindere recte
^{.i. in q̄tuor elemēta et stellis ornata}
In rem serenam simul et rem sedere plenam
^{s^e liber}

Leli naturam docet iste poliꝝ figuram

Hic autor ponit illa de quib; Aristō. tractat in libro de celo et mūndo. dicens q̄ tibi tractat de corpore mobili ad vbi. q̄d diuidit. q̄ quedā sunt corpora terrestria: que sunt sub celo exētia. sicut q̄tuor elemēta. vt ignis aer aqua terra. et ex his cōposita. quedā sunt celestia que sunt vñū decem. celum empyreū immobile. primū mobile. spera nona. celum stellarum. spera saturni. spera iouis. spera martis. spera solis. spera venēris. spera mercurij. et spera lune Et de motu et figura ipsius celi tractat Aristoteles in secundo libro. Et finaliter cōcludit dēterminādo de locis elemētoꝝ in quarto

De vita

scire multa liter .i. de generatiōe
Floce facit plura tractatus de genitura
s^c illoz s^c corpus regulā
Vertitur ad formam per quoz mobile nozimam
s^c formā

Per quam mutatur corrumpitur et generatur

Hic dicit autor. q^d Aristoteles in libro de generatiōe tractat de mobili ad formā. fm cuius mutationē res dicit generari vel corrumpi. et de illaz mutationū subiecto qd est materia pma seu yle. quod est subiectum generatiōis. et modo quodā omnium aliaz transmutatiōnū. vt ibidē dicit Aristoteles. Et de mixtoz et elementoz trāsmutatiōe. et de causis ppetuitatis generatiōis et corruptiōis

sp^c libro sciētia hactē
In methoiz speculatio traditur horum

spēs in tali elemēto
Quoz natura generatur in aere pura

vides gnata antris
Uel que concernis ex terre nata cauernis

aliqua pponā
Quorum sunt quedam que tunc ex talibus edam
.i. cometa .i. volans

Lactea comata. vel stella per aera lata
impssio ignita mare crescēs

Ignis nix grando pontus turgens aliquādo
hiatus fulmine vētus

Ros nebule scatus tonitrus cum fulmine flatus
.i. terremotus circul^o lune .i. yris

Notus terrenus halo simul arcus amenus
appetat scire aliqs

Talia cum reliquis cupiat cognoscere si quis
cordis operā det doctrinis

Libri vi mentis vacet istius documentis

Ossequenter dicit. q^d in libro methoiz. Aristo. determinat de illis impressiōibz q^z generant in aere. et de illis q^z generant in cauernis terre. vt sunt cometa. stella ardēs. ignita impssio. nix. grādo. rumor maris. ros. nebula. tonitrus. fulmen. ventus. terremot^o. halo qui est circul^o lune circūdans ipsam in signū future pluie. galaxia. et est lactea via. que per modū vie in celo ex multitudine stellaz sic apparet. q^z fm vulgares dicit via ad scū Jacobū. Quoz naturā si qs velit pfectius cognoscere plegat librum methoiz. et eius cōmentatores

Aristotelis

^{mineraliū} ^{diuersaz}
Arsq; mineralium doctrinæ extat variarum

Rerum mixtarum que dote carent animarum

Ista dant vallum. sal. sulphur. petra. metallum
^{aristoteles} ^{esse}

Hoc scriba parum cuius fecit fore clarum

Hic docet q; noster scriba Aristo. etiã determinat de mineralibus que sunt quedã mixta ex elemētis 2 inanimata. Et sunt in quadrupli a differentia. Vr sunt sal. sulphur. lapis. metallū. Et dicunt mineralia a minera. q̄ est qdã materia terre. de qua ista mineralia fluūt tribuēs doctrinas phisice

Librorum sextus dans dogmata phisica textus
^{manifestās illi forme} ^{eentiã} ^{abūdant}

Declarans anime naturam ponit opime
^{diffinitio} ^{illi materie forma}

Terminus est factus anime bene corporis actus
^{s^e rei}

Primus viventis ac instrumenta tenentis
^{fouemur} ^{utimur}

Hos quo nutrimur motu sensuq; potimur
^{triplici letat} ^{verera}

Hec specie trina gaudet per dicta vetrina
^{s. poña nutritiua} ^{illa poña} ^{regit}

Nutrit 2 armat sensu ratione iuuatur
^{s^e nutritiua} ^{sensitiua}

Plantis primo datur. pecudis sequens sociatur
^{s^e rōnalis} ^{ispiciat}

Tercia debetur homini. qui cuncta tuetur
^{s^e libro de aia} ^{oia}

Isti coniuncta dic esse volumina cuncta
^{signa aiaz}

Ex quibus est nota viventis passio tota

Hic dicit q; sextus in ordine librorū naturalis phisice est liber de anima qui tractando de aia declarat primo eius naturã diffinitive. dicens q; anima est principium quo viuimus. sentimus. mouemur fm locum. et intelligim⁹. Ex quo eliciuntur gradus vite. que sunt vegetatiuū sensitiuū. motiuū fm locū. 2 intellectiuū. Cuius sunt tres species fm sententias antiquoz doctoz: qz prima est anima vegetatiua. scda sensi

De vita

una. tertia est intellectiva. prima venit plantis. secunda venit testis
is. tertia hominibus tm. per quam quodammodo sibi possibilis est om
nium rerum cognitio naturalis. Tunc ibi (Isti juncta) dicit q omes
libri in quibus determinatur de passionibus animalis. siue totius anima
lis. siue anime siue corporis. sunt istis libro coniungendi. ut sunt libri de sen
su et sensato. de memoria et reminiscencia. et ceterorum librorum. quos philo
sophi parva naturalia appellant

accepti

Entis sunt grati libri post hec animati

Lui plantis nomen animalis donat et omen

summatam ralis scia rminu

Et sic completam sortitur phisica metham

illius gētis splēdida

Noster aristoteles grecorum fulgida proles

nisi phia pgnita

Hic ni vixisset phisicis male nota fuisset

Hic dicit autor q post determinationem librorum prius recitato
rum sequitur liber de vegetabilibus et plantis et animalibus. in quibus na
turas diversarum arborum et multorum animalium satis mirabiles
(ut posset patere inveniuntur) pulchre describit noster Aristoteles. qui
ortum sue natiuitatis habuit a grecis. In quo autor commendare inten
dit Aristotelem in sua sapientia. qz ex eo q a sapientibus natus est. om
nino sapiens dicitur. qz didicit ab illis mores et prudentia ptilia. Et ppreca
si aristoteles non vixisset. naturalis philosophie notitia a nullo esset ppe
cte tradita. sicut ab ipso nobis docta est. In quo pcluditur cum fuisse
omnium philosophorum sapientissimum

methaphisica supme

Ars divina satis summe comes est bonitatis

fbuit

Entis naturam. que dat cognoscere puram

scia inqrit dina

Ista theoria vestigat culmina dyana

sereb est pgnitio

Lui de diuinis extrat speculatio finis

secretario aristotele

Ars pro summissa nostrum scribam tenet ista

sciam pulcris splēdere libris

Ipsam qui bellis fecit clarere libellis

libris mathematica scia latēs

In quibus est multa mathesis doctrina sepultra

Arestotelis

6^a mathematica ^{agnoscit} ^{inuenit}
Que ^{velut} ^{scitur} ^{imperfecte} ^{reperitur}

Ad nos translata ^{libris} ^{cur} ^{est} ^{viduata}
^{arestotelis} ^{cellitudine} ^{sciuit} ^{prutis}

Nostri doctoris culmen. qui nouit honoris

Hic dicit autor noster q̄ scientia diuina vel metaphisicalis (que ẽ
summa inter ceteras scientias) tractat de ente inq̄stum ens. ⁊ de eius
proprietatibus. que sunt vnum. verum. bonum ⁊c. Et etiam loquitur
de rebus diuinis. scilicet de prima causa vniuersalissima. que est deus
⁊ etiam de ipsis intelligentijs. ad quas se habet oculus nostre intellij
gentie (vr dicitur secundo metaphisice) sicut oculus noctue ad lucem
solis. In quibus libris etiam de rebus mathematicalibus tractat. p̄
cipue in octauo. que mathematicalis scientia imperfecte nobis est tra
dita. ex eo quia libri Arestotelis tractantes de illis rebus ad nos non
deuenerunt. vel saltem imperfecte. vr patet in illoruz libro: um p̄cellibz

^{solā} ^{q̄litate} ^{scire} ^{q̄ritatē}
Ista docet tantum sine quali cognoscere quātum
^{siderū} ^{ornata}

Terre mensura stellarum pulchra figura

Regula formandi modulus. ratio numerandi
^{intrinsicas}

Hinc dant internas partes ceu dona quaternas

Hic autor noster manifestat de quibus mathematicalis sciētia do
cet. dicens q̄ illa ars solummodo docet naturam quantitatis s̄m q̄ se
parata est a qualitatibus sensibilibus. Nam geometria docet artem
mensurandi terram. Astronomia vero docet naturam astroz. Mu
sica vero docet modulationem in cantu. quemadmodum arismetica
rationem numerandi. Et tantum de sciētijz speculatiuis Arestotes
lis. Sequitur nunc de practicis sciētijz Arestotelis iuxta diuisiones
prius premissam

^{practica} ^{etiā}
Actiuam praxis vehit actiuā simul aris
^{factiua} ^{opandi cū manu} ^{scias}

Prima suas partes manuales continet artes
^{artibz} ^{excellsa} ^{declarat} ^{scia}

De quibus etiam nil tractat philosophia

^{6^a vsum} ^{agnoscitur}
Usu funguntur: per quem plus arte sciuntur

b q̄

De vita

Hic sequenter autor ponit diuisionem practicarum scientiarum secundum Aristotelem. Cuius ratio ordinis est. quia perfectiora sunt priora. scilicet speculativa scientia est perfectior quam practica. ergo prius de illa et eius modis determinauit. Diuidit autem praxim in practicam actiuam et factiuam. Actiua est de rebus agilibus. et talibus operationibus in quibus proprie non relinquuntur aliqua res operata. Sed factiua est de rebus factilibus. que sunt res ad extra facte. cuius partes sunt artes manuales et apprehenduntur in hoc versu. Lana nemus miles nauigatio rus medicina etc. de quibus partibus philosophia nihil tractat. eo quod talium notitia potius habetur per usum quam per artem. nam eo quod sunt per consuetudinem facillime. scientiarum traditio non est necessaria. eo quod ars simpliciter est circa difficillima

scilicet actiua moralis philosophia acquirere
Altera cognoscit quicquid mori prendere possit
vocala

Quare moralis est dicta scientia talis

Nam vel perfecte docet illum viuere recte

triplex valuerit cognita
Esse tripartita tibi que poterit fore scita
disponit familia regit

Vel dispensatur per eam domus et moderatur
comem populum

Aut interer ciues proprios per eam bene viues
ethicorum yconomica politica

Ethica habet primam. domus altera. sed polis ymam
predicata popilata

Omnia prefata libris sunt condecorata

aristotelis sapientis instructoris laudati
Nostris cordati monitoris in arte probati

Hic dicit autor quod altera pars ipsius practice scilicet actiua tractat de regimine et virtutibus moralibus hominum. ideo dicta est moralis philosophia. Ista autem moralis philosophia diuiditur in tres partes. scilicet in ethicam. yconomica et politicam. Unde ethica docet de regimine unius hominis finem scilicet. et ideo illius subiectum ponitur homo feliciterabilis. Sed yconomica docet de dispensatione seu gubernatione domus et familie. Policia vero docet de gubernatione multitudinis seu ciuitatis. ideo dicitur a polis quod est pluralitas. et ycos scientia. quasi scientia tractans de regimine plurium

cognoscit iuenit
Per talem scitur quo felix quis repetitur

Aristotelis

dicere modicè diligere
De quo tractare nunc pauca videbor amare
scūtur cupere
Entis cuncta bonum noscuntur gliscere donum
sciētis vrit

In disciplinis fruitur cum nomine finis

finis iuestigat habeat
Qui si queratur: vt propter se teneatur
alicui? alteri?

Et non vllius ob causam finis alius
vltim? beat? esse

Ipse supremus erit quo felix quis fore querit
nouissima eris felicitas

Ultima mortalis ens prosperitas animalis
s^c carnis beatitudinē

Esse voluptatem predictam felicitatem
phi retulerūt veracit

Quidam dixere. qđ falsum dicitō vere
pqr nihil

Itaque voluptatis nil humane probitatis
hō plane aialū brutoꝝ

Vir sapit expresse. sed et hoc pecudum dicit esse

Dicitus vero status homini manet appropriatus

Hic dicit q per philosophiam mortalis homo efficitur beatus: de quo autor in presenri litello parum intendit tractare. Docet em̄ ethica q omnia bonum appetunt. Et hoc probat inductiue in disciplinis et sciētis. que sunt gratia alicuius finis. sed finis et bonum coincidunt. Et est duplex finis. scz finis ppter se non in aliū ordinatus. vt felicitas. Et alius est finis in aliū ordinatus. sicut sedere ad quietem animalis. et quietes animalis ad fortificationem virium naturalium. et per illum finem nullus potest fieri beatus: sed per primum finem (qui non est alterius gratia) homo redditur felix. et ideo ille est vltimus finis.

Tunc ibi (Ultima mortalis) recitat quorundam opinionem. qui dixerunt vltimam hominis felicitatem et summum bonum esse voluptatem corporalem. Sed hoc reprobat dicens: q felicitas est soluz bonum conueniens creature intellectuali. sed voluptas corporalis conueniens est hominibus et brutis. ergo illa non potest esse summum bonum. Et hec propterea non nominat fm veritatem aliquid bonum hominis. sed potius vitium tollens virtutem

De vita

^{honor}
Nec dicetur honor. quod sic ostendere conor
^{honoris} ^{honorata} ^{h3}
Plus decorans floris decorata gestat honoris

Sed bona summa dato cuiuscūq; beatificato
^{fore} ^{felicitate}
Propter virtutem hanc dicimus esse salutem
^{ultimi}

Quod summi doni non conueniet rationi
^{forz} ^{alsero}

Non tamen esse statum virtutem dico beatum
^{nihil} ^{quia} ^{malū} ^{habere} ^{felicitaris}
Nil quoniam triste comprehendere vult status iste
^{dicat} ^{virtutis}

Tristis sepe status fertur nostre probitatis

Hic dicit autor q; summum bonum non consistit in honoribus. Quia prima est illa ratio. quia felicitas debet esse in illo cuius est tanq; accidens in subiecto. sed honor non est in honorato: sed in honorante ergo summum bonum non consistit in honoribus. Secunda ratio quaz ponit ibi (Propter virtutem) est ista. quia summum bonum ex quo est vltimus finis queritur propter se. sed honor non est propter se. imo finis boetium est gratia virtutis. ergo non est summum bonum. Terciam rationem ponit ibi (Non tamen status) quia status felicitatis debet esse sine tristitia. ex quo felicitas est status omnium bonorum aggregatione perfectus. sed cum honoribus sunt mixte multe tristitie. ergo in illo non consistit hominis felicitas. quod ad longum declarat. **Boetius** in tercio de consolatione

^{ultimi} ^{pitat} ^{denarij}
Nec finis summi formam dat gratia numini
^{accessus} ^{multoties}

Ipsius aduentus quia sepius est violentus
^{violētia} ^{supreme} ^{domo}

Visq; caret sede summe bonitatis in ede

Hic autor probat felicitatem non consistere in diuitijs. cuius tales assignat rationem. quia nullus potest violenter fieri beatus. sed aliquis potest fieri diues violenter. Etiam summum bonum est quo quis adeptus nihil vltius desiderare queat. sed appetitus habendi diuitias in infinitum crescit. Etiam adepta beatitudo amitti non potest. sed diuitie possunt finaliter amitti

Arestotelis

summū bonū illi⁹ phi
Rerum summa dea nec erit platonis idea
esse. oim rerū

Que fore cunctorum ratio queat vna bonorum
agnosca nō valet

Nam ratio sciri nequit aut plene reperiri

Nic reprobat opinionē platonis dicens. q̄ summū bonū nō p̄t esse
idea boni cōmuni omīb; bonis. sicut plato posuit. qz omniū bonorū
rāta est diuersitas q̄ vnū cōmune habere non possunt. quā opinionem
Arestoteles multipliciter reprobat primo ethiceorum
supme b̄titudinis

Actio virtutis summe dat dona salutis

Perfecta vita si in anserit ipsa petita

ips finale vna tribuit auis
Ver veluti mundo non vnica donat yzudo
manifeste vale beatificare

Sic neq; te clare poterit breuis hora beare
dicat duplicat

Si bene scindatur virtus merito geminatur

Nic dicit q̄ actiones virtutum sunt causa salutis. si perseverauerit
runt tales virtutem operando vsq; ad finem vite hominis. Nam vni
us virtutis actus nō facit hominē virtuosum. sicut postq; vnica p̄pa
ruerit yzudo nondum est signum verum temporis vernalis. 7 sic breue
tempus virtuose operandi non facit virtuosum. sed virtutes augmen
tantur p̄tinuam virtutum operationem

Est quia moralis virtus vel spiritualis
studio talis p̄t

Sub p̄irgo moris prudentia culmen honoris
pollicita felicitate

Obseruat late ciuili prosperitate

Summe prudentem quapropter dico tumentem
supbientē
sapie

In regno mentis habitus regnat sapientis
speculatiua felicitate diua

Contemplatiua cur prosperitateq; diua
beat⁹ dicit p̄ncipat

Felix narratur sapientia cui dominatur

b iij

De vita

^{beat⁹} ^{illa scia}
Est felix soci^a cui constat philosophia
^{phia} ^{lucide}
Que nos preclare nouit dijs assimilare

Artibus ornatum dic esse deo simulatum

^{agnosci}
Hec se tota quia cerni dat philosophia

Hoc opus ergo pie speculari est philosophie

Hic dicit autor noster q prudentia est virtus moralis. 7 inter omnes illas tenet culmen honoris. hoc est q sit omnium moralium virtutum principalissima. 7 conseruat prudentem in summa felicitate. Etiam ipsa sapientia gubernans regnum anime facit hominem felicez fm vitam contemplatiuam. in qua dominus obrinet habitus sapientie. cuius soci^a fertur esse ipsa philosophia. que facit hominem deo assimilari. vt inquit seneca ad lucillum dices. hoc mihi philosophia promittit vt me parem deo faciat

^{beat⁹} ^{ornat⁹}
Felix iste status vult esse bonis decoratus
^{operatrix}

Quorum fortuna dominatrix permanet vna
^{bitudo} ^{desiderat}

Ciuilis vere bona plurima querit habere
^{facta} ^{aperta}

Virtutum gesta per que fiunt manifesta

^{nisi} ^{pecuniosus} ^{bilaris} abscondit magnanimum

Ali sit nummosus. largus. later. ac animosus

^{non} ^{summ⁹} intellect⁹
Non erit absq; bonis status excellens rationis

Per se natura studij nescit sua iura

^{cibo} ^{sanitare} ^{idiget} ^{vestitu}

Corpore cum victu sano sed eget vel amictu
^{magis}

Sed plus sub primo ludet q; sub lare diuo

^{perit}
Turbine multorum marcescit nanq; bonorum
^{incipit}

Terre siue maris dominis si non simularis

Arestotelis

^{s^c vite tue} ^{felix}
Non minus inde status poterit tuus esse beatus
^{supplementū} ^{scz arestotel} ^{.i. doctrina}

Hoc complementū nostrī scribe documentum
specialit̄ adeptū dicit̄ s^c arestotele ppletū
Precipue nactum fertur ab eoq̄ peractum

Hic dicit q̄ status felicitat̄ vult esse decoratus talibz bonis. que ea
dunt sub dominio ipsi⁹ fortune. Et p̄cipue status felicitat̄ ciuilis req̄
rit talia bona. per quoz bonoz dispensationē debitā actus virtutū ma
nifestant. quia si nō habet nummos nō potest habere vsum p̄curis mag
nificentię. nec status rōnis in p̄emplando z gubernādo potest esse p̄fec
tus sine istis bonis q̄ respiciunt hominē. vt est cibus ad sanitatē corpo
ris necessarius. z etiā vestes. quoz primū tamē est magis nccārium. p̄
quoz honoz amissione honoz hois marcescit. quia nō est similitudinē
gerens cum principibz dominantibz sup mare z terram puincias z do
minia. potest tamē esse absqz illis status virtutū anime. fm quā quis
p̄emplat̄ deum. in quo est totius philosophię finale p̄plementū

^{secreta} ^{s^c arestoteles}
Scripserat occulta tamē ipse volumina multa
^{secretis sciētis} ^{s^c volumina}

Atribus occultis fuerant que prestita multis
^{scia alchimistica} ^{.i. ars diuinatoria}

Sunt. velut alchimia medicina scientia diua
^{s^c scie diuinādi}

Diuinatores cuius sapiunt bene mores
^{scie astronomice} ^{fecit} ^{libros} ^{s^c libroz}

Atribus astroz dedit atqz volumina. quoz
^{lectura} ^{nō ostendit} ^{inuenit}

Lopia subtrahitur nobis. quia nō reperitur

Hic dicit. q̄ Arestoteles scripsit multos libros z tractatus. qui nō
venerūt ad nostram noticiā p̄ translatōres libroz Arestotel. sicut sunt
quidā libri de occultis rebz tractantes. sicut de prestigijs z diuinatio
nibz. de medicina. de rheologia seu diuina scientia. cur⁹ imitatores z di
scipuli sunt bene in talibz experti. Et etiā de astris edidit volumina. qz
noticia apud latinos nō habetur.

^{scia} ^{s^c arestotele} ^{splēdere}
Ecerat ars vere simul hunc virtute nitere
^{firmavit} ^{fundamentū}

Fixit namqz viam totam per philosophiā
^{est} ^{inuetus} ^{plenus}

Extat compertus omni virtute refertus

De vita

Comparat eterne ^{s^c aristoteles} qui dum ^{supreme} viteq; ^{naturale} supreme
Vitam nature proprie breuiter periture
fit ^{firmus} ^{nō formidās}
Efficitur fortis non curans vincula mortis
^{psiderat} ^{diuersis}
Cum videt in rebus varijs nec non speciebus
^{regulā} ^{capere}
Iusticie normam: talem vult prendere formam
^{s^c formā} ^{s^c homo}
Per quam felici iustus queat omne dici
^{delicias} ^{estimat} ^{ineptias}
Quando voluptates videt has putat improbitates
^{gre} ^{statim} ^{mūdus} ^{luxuriā} ^{supbiam}
Cur mox sit castus luxus vitet quoq; fastus
^{literalis} ^{s^c bonū} ^{supremū}
Et largus minimū negat esse bonū quoq; summū
^{cerre} ^{falsitatib;}
Semp reuera falsis prefert. quia vera
^{est} ^{verax} ^{supmus}
Extat veridicus q; bonoz summus amicus
^{esse} ^{sapientē} ^{rectū}
Et fore prudentē planum satis est sapientem
^{s^c virtuti}
Virtus moralis est omnis. cui socialis
^{sapientis} ^{letitiale}
Philosophi veri morz salis debet haberi
^{sapientis} ^{s^c phi} ^{visitauit}
Philosophus si sit. quē non hec gratia visit
^{a. plus q; dici p̄} ^{assimilat}
Plus q; dicatur homo monstro cōsimilatur
^{curfus} ^{s^c mōstro}
Ordo nature solet esse cui male cure
^{doctor} ^{sicut} ^{sciētis}
Iste magister vti sup omnes artibus vti
^{plene} ^{supare} ^{potuit}
Perfecte sciuit. omnes sic vincere quiniit
^{apice} ^{donātis}
Lulmine virtutis dantis bona cuncta salutis

De moro dicitur
omne ac omnia
ita enim habet
ad vitam eorum
sicut nature in
omne est in mul
operabile est
omne tandem
omne est tunc
omnis cader
quod suum et
poderas. c
es. quia in dis
Sed per
pferret. bec a
in dūgens o
obitos. qu
temia philo
cetera natu
nam cum cer
curari d'ebu
indicit perfe
ma ambulan
pote
me virtutu
hinc docun
pice doct
ne
me alcaric
e
vitis armo
q; bonis a
vi
fimal et m
mi
fictiam fe
qua curu

De vita

^{s^c arestotel} ^{pmoto}
Ipsius toto studij cur ordine moto
^{fulget} ^{copia}
Claret gestoz maiorum summa suoz
^{dicta}

Sufficiant ista de vita eius reperita

Hic auctor probat qd supius dcm est de Arestotele. scz q alios doct
euit prudentia. qz docuit Alexandru magnu in tanta prudentia. vt pau
eis annis totum mundu sibi subijceret. Et q infert q Arestoteles fuit
ab undas in scientijs z virtutibz ac moribz. De cuius gestis ceteris h
auctor nihil dicit. qz pauca (eo q studio vebemeter adhefit) fuerut. que
de eius vita dicta sufficiant

post pdca ^{sunt manifesta}

Inc de morte sua quedam fiant tibi scita

^{s^c arestoteles} ^{infirmitat} ^{quedine premi}
Qui dum languoris cepisset mole grauari

^{mort} ^{plaga} ^{nactus tristis}
Unde fuit leti post vulnus adeptus amari

^{visitare} ^{accesserut} ^{s^c arestotele} ^{phi}
Visere venerunt ipsum cuncti sapientes

^{visere} ^{sue infirmitat} ^{valde desiderates}
Scire sui morbi causam multum cupientes

^{s^c arestotele} ^{macilertia} ^{pene}
Quem nimis affectum macie pre mole doloris

^{tenent} ^{inuenert} ^{s^c pomi}
Pomum seruantem repererut. cuius odoris

^{s^c arestotele} ^{prebuit iuuame} ^{sentire}
Virtus ei modicum tribuit releuame habere

^{incept} ^{phos} ^{accederes} ^{cernere}
Lepit vt bos ad se venientes ipse videre

^{s^c phi} ^{s^c arestotele} ^{instaret}
His optata salus ab eo fuit immediate

^{s^c phi} ^{cito dixerut} ^{verba accepte}
Talia qui subito reulerunt verba grate

^{a arestoreles} ^{infirmitat}
Vidimus o doctor postq te debilitatum

^{noster animus} ^{tristitia} ^{turbatu}
Nostrum cor fuerat mestu multo cruciatum

^{videm} ^{adeptu} ^{s^c pene tue}
Sed q videmus nunc te nactum releuamen

Arestotelis

magnū ate nostre tribuit solationē
Ingens spiritui nostro donat medicam
s^e p^ha p^hs artēta intellexit cito
Dec vt arestoteles vigili bibit aure rep^r

reulit despare
Subridens dixit. vestra diffidite mente

gaudeā amore s^e r^palis
O leter proprie nunc spe vite retinere

p^q leti violetia rapiar ab
Nam scio q^o mortis vi iam capiar m^r
retēto in manu leuam

Et nisi contento palma pomo releu^r

i. pcul dubio mort^r telis deuincere
Semoto dubio leti iaculis supar^r

gaudeo corpis pōdere priuabor
Lerificor. sed ego q^o carnis mole carbo

s^e carne destructa i. eterne vite impetrabo
Qua rupta dona vite melioris habebō

Ista est pars vltima. in qua auctor determinat do modo mortis ma
gistri Arestotel. dicens q^o quedā manifestabo vobis de eius morte. qz
postq^o Aresto. incepit infirmari cecidit in letale vulnus. a quo per nul
lam medicinā curari potuit. Quod postq^o philosophi 2 sapientes au
dierunt. ad ipsum arestorele accesserūt interrogātes eum de sui morbi
origine. per quē ipse arestoreles valde macer factus fuerat ex nimia pe
nalitate ipsius Illis itaq^o philosophis accedentib^{us} arestoreles habuit
pomū in manu sua. cuius odor mitigauit penam ipsius intantū q^o ince
pit illoz philosophoz presentia cōsiderare. quos statim visos affectua
se salutauit. Qui responderunt arestoreli dicētes se multum tristes esse
pter eius morbum (quem tamē eum viderint aliqliter relaxatum) ga
uili sunt. Quibus itaq^o dixit Arestoteles. q^o vim mortis euadere non
possum. Quis pena mea per pomū in manu reseruati est mitigata. tū
pestifera mors sine dubio me apprehendet. Sed hoc solamen mihi su
perest. q^o anima mea separabitur ab illa corruptibili carne testaliter con
tra spiritū semp pugnante. que corpore exuta melioris vite munera et
donationes participabit

s^e p^hdicta cui noⁿ erat symō i. p^hoz
Post hec vnus ei respondet sic sapientum
paratū oi tpe rva doctrina
Presto tūm semp fuerat nobis documentū
doce s^e disciplos sciam intelligam^o
Instrue nos talem doctrinam q^o capiamus

De vita

^{s^e doctrinā} ^{mortis} ^{nō paucam⁹}
Per quam morte tua leti vim non timeamus
^{solationē} ^{nostra aia} ^{hatebit}
Per quod solamen nostrum cor grande tenebit
^{more pluerō} ^{dolebit}

Atq; minus solito propria de morte tenebit
Hic dicit q' vnus de istis sapientib; z philosophis cui nomen erat
symon dixit ad Aristotele m'gr'm suū. ex quo doctrinā tua semp fuit no
bis parata. rogo des nobis doctrinā q' non timeam⁹ mortem. vt mēs
nostra non sit grauata dum violentiā mortis meditamur. q' adeo gra⁹
uis z amara est. q' nunq' p'mittat hominē perfecte gaudere
^{statim} ^{s^e p'ho}

Hoster aristoteles mox sic responderat illi
^{solādo} ^{sodales} ^{corde amaro}
Solando socios turbatos pectore tristi
^{istius} ^{parum} ^{leuamē sentia} ^{fragoze}
Huius adhuc modicum pomi releuabor odore
^{instruam} ^{.i. cū magno conatu}

Atq; docebo vos magno non absq; labore
fidē habet⁹ in sup'ma ^{s^e p'bi sapiētia}
Lreditis in summa nunquid vos philosophia
^{multoties} ^{cognita} ^{est q'si diuina}
Sepe mihi visa que res errat fere diua
^{.i. aias s^e p'bia} ^{.i. p'hoz illustrare}

Mentes que nouit sapientum clarificare
^{uono} ^{salubri s^e mētes} ^{s^e p'bia beatificare}
Mnere felici quas dicitur ipsa beare

Hic Aristoteles implet petitionē sui discipuli symonis solando so
cios suos in mentis amaritudine p'stituos dicens. q' adhuc modicum
mea releuabit infirmitas ex odore huius pomi. vt possū vobis hanc
manifestare doctrinā. Et est ista q' philosophia que est rerum diuinaz
humanarūq; cognitio solet mentes hominū illustrare ad intucendum
entis eterni extra celum existentis cognitionē. a quo cunctis deriuatū
est esse viuere z intelligere. his quidē clarius his aut obscurius. In cu
ius cognitione hominis summa consistit felicitas. Johānis xvij. Hec
est vita eterna vt cognoscāt te deum verū z que misisti ihm xpm. qua
cognitione adeptā nihil est vlteri⁹ quod quis adipisci valeat. Cul⁹ bo
ni excellētissimi natura omnium temporal ū sitim delet. faciensq; cupere
dissolui z esse cum xpo. quod nobis p'cedat deus in secula bñdictus
¶ Concludo ergo finaliter z cum veritate dico. q' aristoteles p' dei
misericordiā quam ex intimo cordis affectu implorauit dicens O deus
entium miserere mei) sua sancta ac preciosa morte potius. translatus

...teme tractu di
...p'hibere possit
...cum lum
...no libro de o
...est esse. q' tra
...fuit am
...ponit com
...docto
...p'curator; xp
...ad p'parat
...fuisse in tpe
...veteri
...legē. Et
...legem nō t
...aristo
...murtātes
...in a
...om
...tēne p'fic
...vt p'z in
...religio

Explicite

Arestotelis

est ad eterne beatitudinis solium. Quis em̄ sane mentis de hui⁹ rei ve-
 ritate ambigere possit. cum arestoreles habuit dei omnipotētis noticiā
 am. q̄ etiā deum summoꝝ bonoꝝ communicatorē non diligeret. cum
 dicat primo libro de celo ⁊ mundo. q̄ extra celum est ens a quo cunctis
 derivatū est esse. scz tam naturale q̄ gratuitū. Qui quidē arestoreles
 ita necessariū fuit ante verbi dei incarnationē. sicut necessario collatio
 gratie presupponit conditionē ipsius nature. quia Arestoteles legis na-
 ture maximus doctor. ⁊ compilator subtilis. **Q**uo paret q̄ aresto-
 teles fuit precursor xp̄i in naturalib. sicut Johānes baptista fuit pre-
 cursor xp̄i ad preparandū ipsi pletem p̄fectam in gratuitis. Nec obstat
 arestorele fuisse in tpe ante legem gratie. qz dicit Augustin⁹. q̄ aliqui
 erant homines veteris legis sicut ⁊ nature. qui per grām p̄sonalem fue-
 runt de noua lege. Et hoc est quod dicit Apostolus ad Rhomanos ij.
Quoniam legem nō habentes naturaliter agunt ea que sunt legis. quē
 admodū noster arestoreles fecit. vt patz in scientijs ab eo traditis. **L**o-
 tra que murmurātes sunt generaliter omnes begardi ⁊ tollardi. qui vis-
 dentes festucam in alterius oculo. in p̄p̄is autē oculis tratem minime
 p̄spiciunt. quibz omnibz silentium impono. quia ipsis p̄p̄ios status et
 p̄ditiones bene p̄siderantibz sentient seip̄os ⁊ status eoz omnino res-
 p̄obatos: vt patz in Clementina Ad nostram. de hereticis: cum cōcor.
 vbi statum ⁊ religionē ipsoꝝ intueri valent seip̄os iudicaturi.

Explicit liber de vita ⁊ morte Arestotelis

Wifio
wifco
cim.

LANDES-
UND STADT-
BIBLIOTHEK
DUSSELDORF

